DAN VOICULESCU

UNIUNEA SOCIAL LIBERALĂ

Ideea care l-a îngenuncheat
pe Băsescu Traian

DAN VOICULESCU

UNIUNEA SOCIAL LIBERALĂ

Ideea care l-a îngenuncheat pe Băsescu Traian

Cuvânt-înainte
de
acad. DINU C. GIURESCU

editura rao

Descrierea CIP poate fi consultată pe pagina de internet a Bibliotecii Naționale a României

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

DAN VOICULESCU
Uniunea Social Liberală
Ideea care l-a îngenuncheat pe Băsescu Traian

2014

ISBN 978-606-609-516-7

Cuvânt-înainte

Între februarie 2012 şi aceeaşi lună din 2014 – în decurs de doi ani – societatea românească a cunoscut trei feluri de guverne. Unul în total acord cu autoritatea prezidențială; al doilea, din aprilie 2012, sub sigla Uniunii Social Liberale, cu o susținere parlamentară de cca 70%; al treilea, la început de martie 2014, ca rezultat al negocierilor între partide.

Uniunea Social Liberală a avut o scurtă existență. În perspectiva celor 24 de ani de la revoluția din decembrie 1989, USL a constituit, posibil, pe plan politic, cea mai semnificativă realitate. A câştigat încrederea opiniei publice în proporție de peste 70% pentru a o pierde tot atât de repede. A încălzit, meteoric, cugetul cetățenilor, pentru a se pierde, aproape fără veste, pentru cei mai mulți.

Volumul de față datorat profesorului Dan Voiculescu prezintă un cert interes. Este un document grăitor al istoriei noastre contemporane. *Autorul a avut ca idee directoare această Uniune* şi a participat cu alți lideri ai opoziției democratice la realizarea ei. Cartea de față este *o mărturie în direct*, despre cum s-a cristalizat treptat ideea Uniunii, cum a devenit ea un concept diriguitor, cum a fost pusă în aplicare, cum a reuşit să însumeze dorințele şi speranțele unei considerabile majorități. Desigur, se vor adăuga şi alte mărturii cu felurite perspective şi informații. Volumul de față rămâne cel dintâi care analizează în direct ceea ce a fost Uniunea Social Liberală.

Abordarea este cronologică. Începe la 7 decembrie 2009 sub titlul „O idee cu sens" şi se încheie în decembrie 2012 „Alegeri parlamentare. USL la apogeu". Evenimentele principale se intersectează

cu experiențele și perspectiva proprie a autorului, în secvențe exprimate dinamic.

După realegerea președintelui la 7 decembrie 2009, „persoane care, în urmă cu 12 ore, înfierau regimul Băsescu, schimbaseră complet tonul. Oportunismul e o boală fără leac", comentează autorul, care continuă: „…trebuia să construim o alternativă nouă și consistentă". Alternativa nu putea deveni realitate decât cu participarea social-democraților și a liberalilor.

Mai ales că „pe 14 decembrie 2009 s-a deschis oficial *sezonul de vânătoare de parlamentari*" vizând „majoritatea parlamentară formată din PDL și UDMR".

În atari condiții, citim în volum, „era vital ca și partidele din opoziție să propună *un proiect alternativ* propriilor membri, să îi motiveze, să creeze un orizont de așteptare", o „alianță solidă" între PSD, PNL, PC.

De la formularea unui astfel de concept până la realizare a fost cale lungă. Lupta se dădea cu un sistem care „dispunea integral de resurse instituționale, financiare și coercitive ale statului român". Și mai trebuia un lucru: ca alegătorii să fie convinși că există o alternativă.

Următoarele capitole ale volumului (8–11) ne poartă pe meandrele, nu puține, ale asocierii programatice a celor trei partide ale opoziției, în două etape: într-o primă secvență Partidul Național Liberal împreună cu Partidul Conservator – Alianța de Centru-Dreapta (5 ianuarie 2011), ca, peste o lună, la 5 februarie 2011, Uniunea Social Liberală să intre „în linie dreaptă" – protocolul USL semnat pe 5 februarie 2011, în Palatul Parlamentului.

*

În zece luni, februarie–decembrie 2012, Uniunea Social Liberală a câștigat copleșitor alegerile locale (iunie) și a înregistrat un rezultat epocal la 9 decembrie – alegerile parlamentare.

Analiza autorului trimite pe cititor la zeci și zeci de momente, la reacțiile participanților, fie ezitante, fie negative, fie de asociere,

la comentariile şi interpretările atât de diverse – nu o dată trecătoare – ale mass-mediei, la atitudini subiective, la cele echilibrate. Un univers de sentimente, de acţiuni, de reacţii fie individuale – uneori nominalizate, fie colective, de solidarităţi şi adversităţi. Un univers al unei lumi care-şi căuta drumul spre mai bine.

Este de dorit ca şi alte contribuţii de ansamblu să se adauge analizelor din volumul de faţă, o mărturie în direct axată, pentru întâia oară, realităţii politice şi sociale intrate în prezent în cartea de istorie, cu numele de Uniunea Social Liberală.

Cititorul află astfel evoluţia evenimentelor şi a gândurilor din intervalul 2009–2012.

Volumul de faţă îndeamnă la reflecţie şi la căutarea unor răspunsuri. Ca, de exemplu, de ce alegătorii au reacţionat atât de masiv, cu statornică speranţă, la conceptul şi oferta USL? Cum s-a produs implozia din USL la numai 14 luni de la cel mai senzaţional succes electoral? Nu este rostul acestui cuvânt-înainte să încerce răspunsuri la aceste două întrebări esenţiale.

Ce se poate afirma de pe acum este că *proiectul şi programul USL au răspuns speranţelor şi nevoilor cetăţenilor ţării*, dorinţei lor de normalitate, după repetatele încercări şi deziluzii trăite de alegători din 1990 şi până în 2012.

Volumul de faţă cheamă pe cititor să regândească cele trăite, să nu piardă speranţa, să rămână cu convingerea că mai există o alternativă la impasul prezent. Cu o condiţie: voinţa fiecăruia de a acţiona şi de a construi împreună o nouă opţiune. Fiindcă viaţa merge înainte şi este vorba de viaţa noastră de cetăţeni responsabili şi de generaţia ce urmează.

Dinu C. Giurescu
1 martie 2014

PARTEA I

DE LA IDEE LA FENOMEN

CAPITOLUL 1

7 decembrie 2009: O idee cu sens

Ideea unei mari Alianțe Social Liberale a apărut, în cazul meu, luni, 7 decembrie 2009... o zi complicată, lungă, dificil de administrat. O zi în care mai mult de jumătate dintre românii care votaseră, în România, la alegerile prezidențiale, resimțeau acut nedreptatea rezultatului anunțat de Biroul Electoral Central. Ei aleseseră schimbarea. Şi totuşi, nimic nu se schimba.

În acea dimineață, care urma unei nopți tensionate, descopeream în jurul meu o lipsă generală de entuziasm şi motivație, un blocaj absolut. După euforia din seara anterioară, rezultatele oficiale parțiale intrau în contradicție nu doar cu estimările sociologilor, ci chiar cu logica şi cu sensul istoriei. Părea o farsă, un banc. De altfel, reflexul multora a fost să se refugieze în umor. Au apărut imediat glumele... Ce înseamnă PSD? Preşedinte în seara de duminică; dar PDL? Preşedinte în dimineața de luni... Nu erau strălucite, dar ofereau o supapă pentru frustrarea generală. Ne întorseserăm cu 20 de ani în urmă, făceam haz de necaz...

Dezastrul se profilase încă din timpul nopții.

În trei ore, cam de la 9 seara până la miezul nopții, o victorie sigură se transformase într-o situație incertă, care, cu fiecare minut, începea să miroasă a înfrângere... Rezultatele din exit poll-uri deveneau confuze, sociologii păreau depăşiți de evenimente şi îşi camuflau limitele în spatele unei egalități imposibile. Geoană–Băsescu, 50-50... evident, o ficțiune... cineva trebuia să fi avut măcar câteva voturi mai mult... şi, părea tot mai evident, tendința era nefavorabilă

pentru candidatul PSD, care trecea, fără îndoială, prin cea mai traumatizantă experiență politică din ultimii 20 de ani...

Cu cinci zile înainte, pe 1 decembrie, Geoană avea un avantaj de 8 procente în raport cu președintele în funcție, conform unui sondaj Insomar (Geoană 54, Băsescu 46), confirmat de rezultatele celorlalte institute. Astfel, dincolo de emoțiile firești și agitația specifică ultimelor zile de campanie, Mircea era, teoretic, cu victoria în buzunar, fiind susținut de toată opoziția și receptat favorabil de cele mai importante instituții de presă. În principiu, putea urmări defilarea de ziua națională, pregătindu-se pentru propriul triumf...

Personal aveam o neliniște, motiv pentru care i-am propus lui Mircea să nu meargă la confruntarea finală. Simțeam că i se pregătește ceva.

Altfel, pentru toți cei din jurul său, victoria candidatului PSD rămânea doar o chestiune de timp... Atât de siguri erau pe ei încât, în ultima săptămână dinaintea scrutinului, apăruse chiar un soi de concurență internă: unii începuseră să se preocupe tot mai mult să-și securizeze, din vreme, beneficii instituționale, pe care le considerau binemeritate; alții, mai puțini, dar mai ambițioși, se străduiau să-și confirme, pentru contemporani și istorie, statutul de autori morali ai victoriei...

Aparent, și eu puteam fi încadrat în această a doua categorie... din motive obiective.

Fusesem transformat de Traian Băsescu și echipa sa de campanie în principala țintă a atacurilor mediatice. Timp de trei luni și ceva, în perioada septembrie–decembrie 2009, în orice ieșire publică, președintele părea bântuit de mine... îmi rostea numele de 10 ori pe minut... Voiculescu, deși nu candida nicăieri, era, fără îndoială, „vedeta“ alegerilor... Pe lângă delirul retoric al lui Traian Băsescu și al întregii sale echipe, apăream, atât pe uriașe panouri outdoor, cât și pe fluturași anonimi, drept „omul negru“, păpușarul malefic care se pregătea să pună mâna pe resursele României... și, în special, pe cele de sare... O opțiune care mă amuză și astăzi, pentru că ea conține o flagrantă incoerență internă: dacă eram atât de diabolic, de ce alegeam sarea și nu aurul, cărbunele sau gazul?

Mă rog, consilierii preşedintelui nu-şi băteau capul cu asemenea detalii. Strategia lor era destul de clară: încercau să menţină polemica în zona Băsescu–Voiculescu pentru a demobiliza electoratul PSD şi PNL. Totodată, prin această abordare, deturnau atenţia de la neîmplinirile primului mandat prezidenţial. Iar dacă eu aş fi intrat în acest joc, dacă aş fi răspuns la fiecare dintre provocările ce îmi erau adresate, i-aş fi ajutat, indiferent ce aş fi spus sau aş fi făcut. Aşa că, deşi timp de trei luni am fost în mod constant atacat, am înţeles capcana şi am stat deoparte. Iar Traian Băsescu a continuat să bată apa în piuă...

Dar, pentru mine, au fost anumite costuri. După ce eşti înjurat luni la rând, pe mai multe voci şi în cele mai abjecte moduri – şi nu răspunzi cu aceeaşi intensitate – accepţi să se sedimenteze stereotipuri negative cu efecte pe termen lung... Să ne înţelegem, nu sunt sfânt. Am făcut greşeli şi, foarte probabil, voi continua să fac, dar decalajul dintre realitate şi percepţie ajunsese la un nivel inacceptabil. Totuşi, am tăcut. Am încasat. Am mers mai departe, mulţumindu-mă doar cu scurte intervenţii pe propriul blog... Nu, n-am fost o victimă, nu mă plâng. Pur şi simplu am ales raţional, optând să accept costurile personale pentru a contribui la o victorie pe care mi-o doream din evidente motive politice. Eram în tabăra opoziţiei.

Eliminând însă aspectele subiective, trebuia să recunosc că, într-o anumită măsură, fixaţia domnului Băsescu era corectă din punct de vedere strategic. Analizând obiectiv, Mircea îl surclasa la toate aspectele relevante pentru un profil prezidenţial... n-are sens să le înşir. Era suficient să îi alături şi, dacă întrebai pe 100 de neavizaţi, 90 ţi-ar fi spus că domnul elegant este preşedintele, iar celălalt poate fi, eventual, garda de corp... sau şoferul. Nu e răutate, ci realitate vizibilă. Totodată, candidatul PSD nu avea pete în biografie, în niciun caz de talia celor acumulate de Traian Băsescu. În consecinţă, preşedintele trebuia să-şi aleagă un alt adversar. De ce eu? Răspunsul cert nu-l ştiu. Pot însă analiza câteva variante.

Eram – şi am rămas – un personaj controversat. Scandalul din anii ’90, cu ipotezele lansate de Petre Mihai Băcanu referitoare la o presupusă legătură dintre mine şi banii lui Ceauşescu, deşi s-a finalizat

cu infirmarea în justiție a tuturor acuzațiilor, a lăsat urme în percepția publică. Peste ele s-a suprapus episodul CNSAS (după două decizii de necolaborare cu Securitatea, în momentul în care intrasem deja în coliziune cu interesele domnului Băsescu, CNSAS s-a gândit mai bine şi, cu 3 voturi „pentru" – dintre care unul anulat ulterior – 3 voturi „contra" şi 3 abțineri a decis că a existat o colaborare)... Elementele sunt cunoscute. Dar cel mai grav „păcat" al meu rămânea probabil calitatea de fondator al unui important trust românesc de presă, care îl critica vehement pe domnul preşedinte.

Astfel că, atacându-mă, Traian Băsescu viza mai multe avantaje: decredibiliza televiziunea care nu îi servea interesele; își asigura preluarea afirmațiilor sale de către concurența de pe piața media; consolida senzația că se lupta cu un sistem ocult... Pe lângă aceste date, sigur a contat şi o adversitate personală, alimentată în timp.

În 2004, pentru a forma guvernul, domnul Băsescu se „căciulise" la Grivco. A recunoscut-o public. Îmi amintesc zilele în care Traian Băsescu cu Theodor Stolojan veneau în biroul meu de la Grivco jucând rolurile „om bun – om rău". Stolojan îmi făcea semne de răbdare şi calm, în timp ce Băsescu era nervos şi agitat. Când Traian Băsescu a văzut că nu sunt de acord cu propunerile lui, a avut o ieşire isterică, a dat cu pumnul în masă şi a plecat din biroul meu trântind uşa.

Apoi, la câteva zile după ce câştigase prezidențialele şi i se părea că nimeni nu îi mai poate rezista, l-am refuzat categoric când a încercat să-şi impună oamenii la şefia celor două Camere ale Parlamentului, deşi m-a rugat fierbinte în biroul meu de la Senat. În acelaşi birou, de la Senat, Traian Băsescu a venit la mine cu o persoană despre care susținea că va fi Directorul SRI, dar care evident a rămas în secretariat. Şi cu acest prilej, în fața refuzului meu, Traian Băsescu s-a isterizat.

Din momentul în care l-a văzut pe Adrian Năstase la preşedinția Camerei Deputaților, resentimentele față de mine s-au consolidat şi s-au transformat în ură. Iar domnul Băsescu are un dar înnăscut: urăşte intens. Cu metodă şi pe termen lung. Afectat probabil de anumite neîmpliniri ale copilăriei şi adolescenței, este foarte sensibil la orice afront. Iar rolul pe care mi l-am asumat în

timpul suspendării din 2007, de preşedinte al Comisiei parlamentare care a întocmit raportul în urma căruia domnul Băsescu şi-a pierdut funcția pentru o scurtă perioadă, a pus mult gaz pe foc... Pe scurt, Traian Băsescu avea toate motivele obiective şi subiective pentru a țese un mit negativ la adresa mea... Eu trebuia să fiu zmeul, el încerca să-l joace pe Făt-Frumos.

Evident că puteam răspunde cu aceeaşi monedă şi am fost tentat de multe ori să o fac. Am un temperament şi-o poveste de viață care mă predispun la acțiune... dar, de data asta, mi-era absolut clar că scandalul, oricare i-ar fi fost tema sau desfăşurarea, putea fi o oportunitate de creştere pentru cel aflat pe locul doi. Ca la box, în ultima rundă... un jucător inteligent, care le-a câştigat pe primele 11, nu mai intră în clinciuri inutile. În schimb, celălalt se arunca în pumni, doar-doar va prinde o lovitură norocoasă. Aşa că, spre disperarea lui Traian Băsescu şi a echipei sale, nu am răspuns la provocări. Mai mult decât atât, i-am sfătuit pe toți ceilalți vizați de o serie de capcane şi diversiuni să procedeze în acelaşi mod.

Însă, din păcate, în anumite cazuri, orgoliul a inhibat rațiunea. În consecință, lipsa de luciditate şi de experiență a făcut să se intre prematur în logica împărțirii meritelor. Eu, care vorbisem mult în cei cinci ani de mandat Băsescu, am înțeles că e cazul să tac, deşi eram înjurat în fiecare zi... Alții, care tăcuseră spornic în acei cinci ani, s-au trezit vorbind.

Aşa că ultimele zile de dinaintea alegerilor din 6 decembrie 2009 au fost marcate de două evenimente importante: un film în care domnul preşedinte lovea un copil şi confruntarea directă dintre cei doi candidați. Ambele erau legate de persoane calificate de propaganda oficială drept moguli...

Unul dintre ei, domnul Dinu Patriciu, a fost primul care a invocat, într-un studio de televiziune, existența filmului în care Traian Băsescu lovea un copil în timpul campaniei electorale din 2004, difuzat în următoarele zile de întreaga presă. Nu dau lecții nimănui, nu sunt străin de vanitate, dar şi astăzi mi-e greu să înțeleg de ce s-a bucurat un om serios la un minut de glorie... Urmarea

a fost previzibilă. Traian Băsescu a avut un pretext solid şi aparent legitim pentru a se victimiza în următoarele zece zile... Când am văzut secvenţa lacrimogenă cu preşedintele smiorcăindu-se la o conferinţă de presă din cauza filmului, rostind, înecat în lacrimi, „să-ţi fie ruşine, Dinu Patriciu“, m-am gândit instantaneu la episodul similar din 2004, când acelaşi personaj plângea pe umărul bolnav al lui „dragă Stolo“... În acel moment am înţeles că, în ciuda rezultatelor din sondaje, lupta nu era deloc tranşată. Însă premisele erau încă bune... Dar nu pentru multă vreme.

Pentru joi, 3 decembrie 2009, era programată finala televizată. Băsescu vs Geoană. În opinia mea, pe care am comunicat-o în mai multe rânduri partenerilor politici, această întâlnire nici nu trebuia să aibă loc. Motive pentru a fi evitată se găseau. Pe fond, era evident că, în confruntarea directă, preşedintele avea prima şansă... De ce să mergi la o luptă pe care ştii, din start, că o pierzi? Contraargumentul din acel moment a fost că, oricum, diferenţa de procente era mult prea mare pentru a mai fi afectată relevant de rezultatul dezbaterii. Am sperat să fie aşa. Şi, poate, ar fi fost, dacă nu apărea, din nou, goana după glorie... Un alt domn a simţit nevoia să-şi marcheze teritoriul. Să aibă dovezi că el şi nu altcineva l-a făcut preşedinte pe Mircea Geoană. Iar candidatul PSD s-a dus, la ceas de seară, în noaptea dintre 2 şi 3 decembrie 2009, acasă la Sorin Ovidiu Vîntu. „La Spa, la relaxare“ cum avea să consemneze posteritatea. Probabil tot din grija de a asigura probe pentru istorie, prezenţa sa acolo a fost imortalizată şi în câteva fotografii ale unui reporter de la un ziar de cancan, a cărui prezenţă la locul faptei s-a speculat că s-ar fi datorat unei informaţii primite chiar de la cel ce trebuia să devină „autorul moral al victoriei“. De altfel, am înţeles că a doua zi la prânz, cu multe ore înainte de confruntarea finală, în echipa domnului Geoană se ştia deja de existenţa acestor fotografii. Dacă cineva din staff ar fi avut atunci inspiraţia să le dezamorseze printr-o comunicare publică, ce ar fi precedat întâlnirea dintre cei doi contracandidaţi, Traian Băsescu rămânea fără glonţul de aur, iar domnul Geoană ar fi fost preşedintele României... Dar istoria s-a scris altfel.

Evenimentele din acea săptămână oarbă sunt, în general, cunoscute. Mircea Geoană a pierdut alegerile în ultimele cinci zile, ca urmare a greşelilor celor aflaţi în propria tabără. Se întâmplă. Probabil că toţi care am fost atunci de aceeaşi parte a baricadei, inclusiv eu, am fi putut face mai mult pentru a preveni eşecul...

Însă în dimineaţa zilei de 7 decembrie 2009 regretele erau tardive, la fel şi repartizarea erorilor. Cea mai mare provocare era să-ţi găseşti o motivaţie pentru a continua. Şi nu era deloc simplu. După câteva luni de luptă plus ultimele 10–15 zile în care victoria păruse sigură, toţi cei care îl susţineau pe domnul Geoană fuseseră măcar parţial atinşi de euforia generală. Să fim cinstiţi, în seara de 6 decembrie nu doar Mircea îşi strigase victoria... În condiţiile astea, înfrângerea de a doua zi era de plumb. Atârna greu.

Sigur, câteva ore am continuat lupta. Suspiciunile de fraudă erau majore, afluenţa alegătorilor din diaspora, inexplicabilă, iar frecvenţa voturilor de la ambasada României din Paris, de-a dreptul miraculoasă. Sub înaltul patronaj al domnului ambasador Baconski, fiecare cetăţean român care s-a prezentat la urne în capitala Franţei a completat o cerere pe proprie răspundere, şi-a oferit datele de identitate, a luat buletinul de vot, a mers în cabină, s-a orientat unde trebuie să pună ştampila, a votat, a împăturit buletinul, l-a introdus în urnă, a predat ştampila şi şi-a recuperat actele, totul în 30 secunde. Citiţi cu intonaţie ultima frază şi veţi vedea că nu puteţi dumneavoastră citi cât de repede au putut vota toţi cei care şi-au exercitat acest drept la ambasada noastră de la Paris... În asemenea condiţii, o scurtă perioadă ne-am ocupat timpul sesizând tuturor instituţiilor competente o serie de nereguli evidente. Însă, în realitate, niciunul dintre noi nu era atât de naiv încât să nu înţeleagă că partida era definitiv pierdută. Dar ne făceam de lucru pentru a ne distrage atenţia de la semnificaţia reală a datei de 7 decembrie 2009: prima zi din următorii cinci ani ai noului mandat Traian Băsescu. Concret, eram fie într-o povestire absurdă, fie într-un film prost. După gust...

O parte din acea zi mi-am petrecut-o la Senat. Aproape peste tot, întâlneam aceeaşi nedumerire faţă de rezultatele alegerilor. Discuţiile

plecau de la suspiciunile de fraudă şi ajungeau la resentimentele exprimate, mai discret sau mai vocal, la adresa lui Mircea Geoană. Pentru a se descărca, oamenii aveau nevoie de un țap ispăşitor, iar Mircea părea, fără îndoială, cea mai firească alegere.

PSD-ul sub mandatul domnului Geoană se transformase semnificativ în comparație cu mandatul lui Adrian Năstase. Balanța de putere se înclinase dinspre centru spre organizațiile locale, de unde începeau deja să se audă voci care cereau o schimbare la vârf. Lideri care crezuseră că, în câteva zile, vor forma un nou guvern, se vedeau, peste noapte, condamnați la opoziție pentru cel puțin încă trei ani. Greu de acceptat, în linişte, un asemenea verdict. Aşa că, din ce ajungea până la mine, se puteau delimita două tendințe la social-democrați: una care îşi dorea o înlocuire de lider cât mai rapidă şi alta care căuta soluții pentru o reintrare la guvernare printr-un nou compromis cu Traian Băsescu. Pe lângă acestea, mai apăruseră şi câteva voci naive care vorbeau despre posibilitatea unui guvern de uniune națională...

Nici în PNL nu era linişte, dar, în acest caz, era o mare diferență: preşedintele partidului ieşise întărit din alegeri. „Antonescu l-ar fi învins pe Băsescu“, acesta era refrenul şoptit al zilei. Se simțea chiar din acea zi că, deşi ponderea parlamentară şi locală a PSD-ului era net superioară, PNL-ul începea să devină cumva vedeta opoziției.

Totodată, la nivel micro, mulți parlamentari ai opoziției începeau să exploreze posibilitatea de a câştiga individual alegerile. Cu un simplu anunț de la tribună puteau trece în tabăra câştigătoare. Şi tentația era mare... Persoane care, în urmă cu 12 ore, înfierau regimul Băsescu, schimbaseră complet tonul.

Toate acestea şi multe altele au început să se mişte încă din prima zi de după alegeri. Intraserăm într-o altă epocă. Pe bună dreptate, era momentul ca fiecare să-şi adapteze strategia şi obiectivele la noua realitate. Nici eu nu puteam face excepție. Dar, pentru mine, lucrurile erau destul de clare. În primul rând, puteam în sfârşit să ies din rezerva autoimpusă. Era chiar necesar să o fac. Aveam convingerea că, după cele câteva zile de provizorat, Traian Băsescu va

începe o campanie susținută pentru destabilizarea opoziției. Nici nu avea încotro, trebuia să numească un premier pentru că, după demiterea Guvernului Boc prin moțiune de cenzură și refuzul de a-l nominaliza pe Klaus Johannis, președintele ne lăsase fără guvern... Iar un guvern avea nevoie de o majoritate pe care domnul Băsescu, care excludea explicit o formulă de coabitare, era obligat să o facă forțând deplasări în cadrul grupurilor parlamentare. În consecință, nu trebuia să fii un clarvăzător ca să știi sigur că, în perioada imediat următoare, aveau să fie încurajate transferuri individuale către PDL.

Oportunismul e o boală fără leac. Dacă ești lucid, nu poți spera să-l vindeci. Poți însă încerca să îi limitezi efectele. Așa că, începând din a doua parte a zilei de 7 decembrie 2009, mi-a devenit destul de clar că, pentru perioada ce urma, marea provocare era să rezistăm „racolării" de parlamentari.

Sigur, PC-ul era ferit de acest pericol. Avea doar patru parlamentari, printre care mă număram și eu. Așa că, măcar în cazul propriului partid, nu trebuia să-mi fac griji. Deși, sincer, aș fi preferat să am motive... Dar asta era deja altă problemă. În schimb, PSD și PNL aveau de unde pierde. Pentru a rămâne intacte, cele două grupuri ar fi trebuit să-și mențină solidaritatea și, implicit, potențialul de a prelua guvernarea într-un interval de timp suficient de scurt pentru a tempera tentația unor dezertări către tabăra câștigătoare. Altfel, dacă nu probau capacitatea concretă de a ajunge la putere împreună, era destul de clar că mulți parlamentari vor încerca soluții pe cont propriu...

Totuși, deși mi-aș fi dorit să evaluăm cât mai rapid posibilitățile concrete de a realiza un proiect comun în cadrul opoziției chiar de luni 7 decembrie 2009, altele erau prioritățile acelei zile. În mod natural, liderii social-democrați și liberali evoluau încă în logica electorală și se orientau către demascarea fraudelor și contestarea la Curtea Constituțională a rezultatului alegerilor. Era destul de clar că, pentru o vreme, lupta continua. Din inerție. Deși nu existau șanse să se mai schimbe ceva pe fond, era totuși util ca cele cinci milioane de români care votaseră pentru Mircea Geoană să beneficieze măcar de o scurtă perioadă de tranziție, care să le ofere răgazul necesar pentru a înțelege și a accepta noua realitate.

În seara zilei de 7 decembrie 2009 m-am întors acasă într-o stare semnificativ mai bună decât cea de dimineață. Într-un fel, șocul era deja depășit. Forțând toate regulile și încălcându-le pe cele care nu erau suficient de flexibile pentru a-i servi interesele, Traian Băsescu câștigase un nou mandat. Aceasta era realitatea și n-o puteam ignora. Știam că, în noile condiții, miza imediată era formarea unui nou guvern. Dar la capitolul ăsta nu-mi făceam iluzii. Cu UDMR-ul, Minoritățile și câteva transferuri, PDL putea să-și treacă un nou Cabinet prin Parlament. Însă nu putea fi decât o soluție pe termen scurt. Economia națională intrase deja într-o adâncă recesiune, iar costurile anului electoral 2009 urmau a fi decontate în următoarele luni... În asemenea condiții, o majoritate parlamentară fragilă și un guvern abia încropit nu puteau rezista prea mult dacă, în Parlament, ar fi existat o alternativă solidă. Era însă necesar ca PSD, PNL și PC să propună, cât mai curând, o soluție credibilă, coerentă, unitară.

Pentru a inversa efectele imediate ale eșecului din alegerile prezidențiale, trebuia să construim o alternativă nouă și consistentă. Să depășim nivelul unui parteneriat parlamentar care nu oferea nicio garanție și care tocmai își demonstrase limitele. Era necesară o alianță solidă între social-democrați, liberali și conservatori. **O alianță social liberală...** Cu gândul ăsta mi-am terminat ziua de 7 decembrie 2009.

Nici nu a fost o mare descoperire. Chiar și la o analiză superficială, devenise evident că, mai devreme sau mai târziu, partidele din opoziție erau obligate să-și coordoneze acțiunile. Iar apariția acestei idei, exact în acea seară, a fost probabil determinată de reflexul meu de a fi permanent implicat într-un proiect. Așa funcționez, după orice eșec sau succes, mă trezesc deja angrenat în următoare etapă... Mai curând un defect decât o calitate. E destul de obositor pentru mine și foarte stresant pentru cei din jur. Dar asta sunt, n-am liniște, trebuie întotdeauna să-mi găsesc un obiectiv. Aceasta poate fi, în egală măsură, explicația realizărilor și a neîmplinirilor mele. Adevărul este că, în acea seară, pentru a adormi, aveam nevoie să dau un sens zilei următoare. Iar singurul sens pe care l-am găsit atunci a fost alianța social liberală.

CAPITOLUL 2

Decembrie–ianuarie 2010: Drumul spre identitate...

Pe 8 decembrie 2009, deşi lupta juridică continua, alianţa PSD–PC contestând rezultatul alegerilor, pentru mine devenise esenţial să obţin, cât mai curând, un acord din partea social-democraţilor şi liberalilor pentru formarea unei mari Alianţe.

Obiectivul nu era deloc simplu pentru că prioritatea momentului părea să fie alta. Mircea Geoană şi mare parte din structura centrală a PSD încercau încă să obţină repetarea votului din cauza gravelor suspiciuni de fraudă. În aceste condiţii, dacă eu aş fi făcut prea repede propunerea privind înfiinţarea unei mari alianţe aş fi părut defetist sau, mai grav, suspect. Trebuie înţeleasă cât mai corect atmosfera din acea perioadă. Din 7 decembrie 2009 a început să se resimtă tot mai acut tendinţa unora de a cădea la pace cu învingătorul, fenomen care a declanşat serioase suspiciuni în rândul partidelor de opoziţie. Începeau deja să se vehiculeze ipoteze privind ample conspiraţii şi reaşezări de forţă care acopereau întregul spectru politic. Un scenariu intens dezbătut după uşile închise se referă la posibilitatea ca PNL să ajungă la un nou acord cu PDL-ul pentru a forma o majoritate stabilă. Personal nu credeam în această variantă pentru că liberalii aveau experienţa tristă a coabitării cu Traian Băsescu şi ştiam că nu pot fi atât de naivi încât să nu înţeleagă că, dacă ar intra într-un guvern condus de premierul impus de preşedinte, îşi vor semna practic actul de dizolvare. Având de

ales între a rămâne în opoziție sau a fi asimilat forțat de PDL, părea clar pentru toți cei care gândeau cu mintea lor că PNL va opta pentru prima variantă. Dar nu toți gândeau autonom, așa că, sub amenințarea formării unei coaliții de guvernare cu liberalii, Traian Băsescu a pus presiune pe oportuniştii de profesie, dispuşi să-şi negocieze individual trecerea în tabăra puterii, forțându-i să-şi anunțe cât mai rapid transferul. Neoficial se vorbea chiar de o numărătoare inversă. Apăreau zvonuri de genul: „mai sunt necesari doar 12 parlamentari pentru a face majoritatea, cine nu se mişcă repede, va rămâne următorii trei ani în opoziție". Timp de o săptămână, în perioada în care Curtea Constituțională încă nu se pronunțase asupra contestării alegerilor, negocierile se purtau foarte ferit şi fără rezultate notabile. Însă pe 14 decembrie 2009 a venit şi verdictul Curții care, prin Hotărârea nr. 42 din 14 decembrie 2009 privind stabilirea şi aducerea la cunoştința publică a rezultatului alegerilor pentru funcția de preşedinte al României, în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin desfăşurat la 6 decembrie 2009, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, a decis:

> „1. Stabileşte şi aduce la cunoştința publică rezultatele alegerilor pentru funcția de Preşedinte al României, în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin din 6 decembrie 2009.
>
> 2. Constată că domnul Traian Băsescu este ales în funcția de Preşedinte al României, întrunind cel mai mare număr de voturi din cele valabil exprimate.
>
> 3. Stabileşte validarea alegerii domnului Traian Băsescu în funcția de Preşedinte al României pentru 16 decembrie 2009, ora 10:00, la sediul Curții Constituționale din Palatul Parlamentului."

În aceste condiții, de pe 14 decembrie 2009 s-a deschis oficial **sezonul de vânătoare de parlamentari.** În ciuda dezinformărilor privind posibilitatea unui acord cu o parte din liberali în frunte cu domnul Tăriceanu, Traian Băsescu nu-şi mai dorea să se încurce cu o nouă alianță. Pe lângă Minorități şi UDMR, PDL mai avea nevoie de doar câteva voturi pentru a obține majoritatea absolută.

Şi acestea au fost rapid obţinute după ce a apărut în Parlament „Grupul Independenţilor“ format, în principal, din parlamentari PSD în frunte cu Gabriel Oprea şi Marian Sârbu care, „pentru stabilitate“, au întors armele şi i-au oferit preşedintelui proaspăt validat certitudinea că-şi va instala un nou guvern. Deznodământul n-a fost o surpriză reală. Doar se oficializa ceea ce se anunţase, „pe surse“, imediat după alegeri. Astfel, rezultatul alegerilor parlamentare din 2008 era deturnat de negocieri subterane şi presiuni venite de la cel mai înalt nivel.

Înainte să mă pronunţ asupra oportunităţii şi oportunismului acelor mişcări, consider că este necesar să analizez, încă o dată, legitimitatea repoziţionării Partidului Umanist din România (devenit ulterior Partidul Conservator) în decembrie 2004. Atunci, cam la fel ca în 2009, Traian Băsescu forţase formarea unui guvern al Alianţei D.A., iar PUR a făcut diferenţa care a asigurat învestirea cabinetului Tăriceanu. Cel puţin aparent, între cele două momente – decembrie 2004 şi decembrie 2009 – ar putea fi identificate anumite similarităţi. Şi totuşi, la o analiză obiectivă şi aplicată cred că se pot observa diferenţe esenţiale.

În primul rând, în 2004, PUR făcuse o simplă alianţă electorală cu PSD, adică o structură care îşi încetase existenţa imediat după alegeri. În schimb, parlamentarii din noul Grup Independent (format în decembrie 2009) fuseseră membri ai Partidului Social-Democrat. În cazul lor, obligaţiile politice şi morale erau cu totul altele.

În al doilea rând, în 2004 România încă nu-şi îndeplinise cel mai important obiectiv strategic – aderarea la Uniunea Europeană –, iar o instabilitate guvernamentală ar fi putut bloca întregul proces de integrare europeană, mai ales pe fondul problemelor din Bulgaria, unde se prelungea o criză politică şi instituţională majoră, determinată exact de incapacitatea de a forma o majoritate parlamentară stabilă. Cele două ţări erau conectate în eforturile de aderare, iar dacă România ar fi urmat modelul Bulgaria, exista posibilitatea amânării integrării efective până spre 2010. În condiţiile crizei economice declanşate în 2008, ar fi foarte relevant de stabilit dacă,

în ipoteza decalării termenului de 1 ianuarie 2007, România ar mai fi ajuns vreodată membră a Uniunii Europene.

În condiţiile prezentate, evaluând obiectiv situaţia din 2004 şi implicaţiile sale majore pentru integrarea europeană, cred cu tărie că decizia mea din acel moment a fost singura opţiune responsabilă. În schimb, în 2009, când Grupul Independent se „sacrifica" pentru stabilitate, România era deja membră cu drepturi depline a Uniunii Europene.

În al treilea rând, în vara lui 2004, PUR obţinuse un rezultat notabil la alegerile locale, peste 7%. (Pentru a înţelege potenţialul acestui scor, reamintesc că tot în jur 7% obţinuse PD la alegerile parlamentare din 2000.) Pe o asemenea platformă, având o reprezentare consistentă în administraţia locală, un grup parlamentar relevant şi un program politic de centru-dreapta, axat pe promovarea intereselor clasei de mijloc, PUR avea tot dreptul la o agendă politică proprie care să-i permită o colaborare aplicată cu Alianţa D.A., cealaltă formaţiune parlamentară de dreapta. Prin contrast, membrii Grupului Independent din 2009 treceau, peste noapte, de la stânga la dreapta, având evident precedentul „luminos" al domnului Băsescu, cel care, tot peste noapte, a ieşit din Internaţionala Socialistă şi a devenit membru al Partidului Popular European.

Iar diferenţele între decembrie 2004 şi decembrie 2009 ar putea continua. Mai amintesc doar că, în 2004, Traian Băsescu venea, după propriile relatări, „cu căciula în mână la Grivco" pentru a negocia o alianţă. În schimb, în 2009 se vorbea tot mai des de reţele clientelare şi presiuni cu dosare. E drept, după cinci ani de preşedinţie, domnul Băsescu avea alte mijloace.

Astfel că, miercuri 23 decembrie 2009, majoritatea parlamentară formată din PDL, UDMR, Minorităţile naţionale şi Grupul Independent, a votat Guvernul Boc 3 (precedentele două fiind Guvernul PDL–PSD în decembrie 2008 şi Guvernul interimar PDL din toamna lui 2009, încropit după retragerea PSD în opoziţie). Practic, pe 23 decembrie 2009, la 9 zile după ce Curtea Constituţională validase rezultatul scrutinului din 6 decembrie 2009,

s-a epuizat şi ultimul episod din telenovela realegerii lui Traian Băsescu. Cu două zile înainte de Crăciun, domnul Băsescu, acționând cu toate mijloacele pe care le avea la dispoziție – forțând limitele legale, politice şi morale – şi-a făcut un cadou la care visa încă din 2004: controlul total al instituțiilor fundamentale ale statului român. Mai sintetic, puterea absolută.

Pentru toți liderii opoziției situația devenise extrem de dificilă, iar eu nu făceam excepție. În calitate de principal adversar al preşedintelui, onoare pe care nu o căutasem niciodată, dar care îmi fusese acordată, cu obstinație, pe parcursul ultimilor ani – acutizată până la isterie în timpul campaniei electorale din toamna anului 2009 – mă puteam aştepta la multă atenție din partea domnului Băsescu şi a întregului său sistem. De altfel, din punct de vedere personal, chiar îl înțelegeam. Îi făcusem, la rândul meu, câteva „favoruri".

Aşa cum am amintit, în 2004 se aşezase cuminte la masa biroului meu de la Grivco pentru a-mi solicita o alianță. Eu l-am primit civilizat şi i-am expus, la rândul meu, termenii unui parteneriat corect. A fost o întâlnire normală, între egali. Dar pentru o persoană cu profilul psihologic al domnului Băsescu, bântuit de o serie întreagă de frustrări (şi, foarte probabil, de nostalgia puterii discreționare a căpitanului de vas) egalitatea a reprezentat întotdeauna un chin, o traumă. Este o realitate pe care o pot confirma toți foştii colegi de partid îndepărtați de Traian Băsescu din cauza unor tensiuni de ordin personal.

Apoi, în ianuarie 2007, când aderarea României la Uniunea Europeană devenise oficială, am retras partidul de la guvernare. Deşi această mişcare n-ar fi trebuit să surprindă pe nimeni, fusese anunțată încă de la formarea Coaliției în 2004, a fost resimțită serios de domnul Băsescu. Pe de o parte, preşedintele nu putea înțelege că cineva poate părăsi Puterea de bunăvoie – **ce nu înțelege, îl enervează foarte tare** – şi, pe de altă parte, intuia că acea retragere a PUR-lui poate fi primul pas din constituirea unei majorități ostile. Iar cele mai negre presimțiri i-au fost confirmate când, în 23 martie 2007, la Palatul Cotroceni, i-am solicitat oficial să demisioneze

pentru a evita suspendarea. A refuzat, iar, în consecință, eu mi-am asumat poziția de președinte al Comisiei parlamentare care a întocmit raportul pe baza căruia o largă majoritate parlamentară l-a suspendat pe domnul Băsescu în aprilie 2007.

Însă, revenind la votul din 23 decembrie 2009, din acel moment Traian Băsescu instaura un regim de autoritate personală. Şi, din oportunism sau instinct de conservare, reflexul natural al foştilor săi adversari a fost să încerce să stingă conflictele sau măcar să le mai tempereze. Din păcate, eu nu m-am priceput niciodată la asta. Îmi amintesc că, în ajunul Crăciunului din 2009, am postat pe blogul personal un concurs referitor la descinderea domnului Băsescu la Grivco, „cu căciula în mână". Foarte bine primit de prietenii mei de pe internet şi intens preluat de presă, concursul a alimentat probabil dorința de răzbunare a preşedintelui. Bănuiam că aşa va fi, dar, sincer, nu m-am putut abține... Şi n-a fost singura „impertinență" făcută de mine în acea perioadă. Pe de o parte, resimțeam reflexul românesc de a face haz de necaz şi, pe de altă parte, ştiam că trebuie neapărat evitată o renunțare totală la luptă, o capitulare injustă în fața unei victorii strâmbe, obținută prin modalități suspecte şi confirmată prin intermediul unei vaste campanii de racolări de parlamentari.

Aşa cum am mai amintit, era destul de previzibil că, pentru a-şi legitima o victorie la limită, controversată, care mirosea mai mult a înfrângere decât a succes, Traian Băsescu va trebui să construiască un sistem de putere uriaş sub care să poată ascunde enigme electorale de tipul votului de la ambasada României din Paris. Păstrând proporțiile, noul preşedinte era în situația tuturor liderilor ilegitimi care, pentru a-și ascunde păcatul originar cu ajutorul căruia au ajuns la putere, se simt obligați să remodeleze instituțiile şi oamenii, încercând să le asigure compatibilitatea cu propriile deficiențe de moralitate şi caracter. Aşadar, Traian Băsescu urma să deseneze o societate care să îi semene şi, dacă toată lumea i se preda, ar fi putut reuşi.

Spre deosebire de liderii PSD sau PNL, situația mea era mult mai simplă. În cazul meu, conflictul cu Traian Băsescu depășise de foarte mult timp limita până la care un om decent este dispus să accepte un compromis cu adversarul său. În ciuda unor semnale primite prin diverşi intermediari, eu nu puteam „s-o las mai moale". N-aveam cum, aş fi intrat într-o zonă total derizorie. Sigur, s-au găsit mulți duşmani declarați ai lui Traian Băsescu care, mai flexibili şi mai puțin sensibili la derizoriu, şi-au reevaluat rapid opiniile pentru a-şi găsi un loc în noua ordine portocalie. Eu însă am renunțat la acest privilegiu. Astfel că, în ianuarie 2010, într-o țară înghețată la propriu şi la figurat, am început să caut soluții concrete pentru a stopa fenomenul de disoluție a opoziției şi a oricărei forme de autonomie instituțională. Totuşi, în condițiile acelui moment, România părea condamnată să îmbrace docil uniforma ce îi era impusă. Aşa că nu erau prea multe soluții. Cine ieşea din rând, devenea imediat „duşman al statului", al democrației şi al „poporului oranj". Cum era de aşteptat, mulți parlamentari PSD şi PNL, ispitiți de avantajele puterii şi speriați de hărțuielile instituționale la care erau supuşi reprezentanții opoziției, au început să dezerteze în masă.

Astfel că, după nici treizeci de zile de la formarea guvernului Boc, deşi noua majoritate era securizată, iar Parlamentul se afla încă în vacanță, partidele din opoziție suferiseră deja numeroase pierderi de parlamentari care, „pentru stabilitate", „din motive personale", sau invocând diverse conflicte interne, îşi încălcau orice angajamente anterioare şi îşi descopereau, peste noapte, vocația democrat-liberală sau independentă. Frica şi/sau interesul se dovedeau doi stimuli irezistibili. Dacă fenomenul ar fi continuat în acel ritm încă 100 de zile, opoziția ar fi încetat practic să mai existe la nivel parlamentar.

În aceste condiții, am considerat că, pentru a opri disoluția sau măcar pentru a o mai tempera, era vital ca şi partidele din opoziție să propună un proiect alternativ propriilor membri, să îi motiveze, să creeze un orizont de aşteptare care să îi determine cel puțin să mai amâne exodul în băncile puterii.

Soluția de fond, singura pe care o puteam identifica în acel moment, rămânea o alianță solidă a celor trei formațiuni. Însă PSD-ul intrase deja în febra alegerilor interne ce aveau să se desfăşoare în februarie 2012, iar Mircea Geoană şi contracandidații săi neoficiali duceau o luptă surdă pentru a câştiga susținerea organizațiilor județene. Aşa că, pe partea stângă, nu exista un interlocutor disponibil. Nici liberalii nu păreau deloc interesați. În asemenea condiții, am discutat, neoficial, despre posibilitatea formării unui guvern din umbră, tot în ideea de a depăşi inerția sinucigaşă a opoziției. Dar nici pe această temă nu s-au putut obține evoluții relevante, pentru că repartizarea posturilor, chiar şi fictive, ar fi declanşat nesfârşite negocieri între un PSD încă mare, dar aflat în cădere liberă, şi un PNL semnificativ mai mic, dar situat pe un trend ascendent. În consecință, în a doua jumătate a lui ianuarie a trebuit să accept că, prin discuții directe, nu se putea rezolva nimic. Nu în acel moment. Sfatul celor apropiați era să mai aştept să se clarifice situația la PSD, să se mai reducă entuziasmul la PNL şi abia apoi să reiau tema marii alianțe. Însă nu aveam timp de pierdut. Pentru a opri hemoragia parlamentară era necesar să existe în dezbaterea publică un proiect. Să se propună un sens, să se ofere o speranță concretă. Aşa că pe 28 ianuarie 2010, am adresat public o scrisoare deschisă liderilor PSD, PNL şi PC. Titlul scrisorii era „Alianța Social Liberală. Acum!“, intențiile mele devenind absolut evidente. Iată textul integral:

> Se pregătesc congrese la PSD, PNL şi la PC. Fierbere, strategii, alianțe, ambuscade, funcții.
>
> Inevitabil, cineva va ajunge sau va rămâne preşedinte la PSD. Şi? Va înceta dezertarea parlamentarilor? Primarii rămaşi fără fonduri nu vor mai trece de partea puterii? Vor creşte pensiile sau salariile din educație şi sănătate? Mi-e teamă că nu.
>
> La PNL, foarte probabil, Crin Antonescu îşi va reîmprospăta echipa. Şi? Parlamentarii şi primarii PNL vor rezista ispitei scurtăturii spre putere? Fiscalitatea va deveni eficientă şi flexibilă? Sunt, din nou, sceptic.

La PC se schimbă garda. Vor veni, sper, lideri tineri, inteligenți, determinați. Vor propune și promova o nouă viziune! Și?

De fapt, vor deține măcar un strop de putere reală actualii și viitorii președinți ai acestor partide într-un stat în care președinția, guvernul, parlamentul, ministerul public și serviciile secrete sunt autoritar controlate de CELĂLALT PARTID?

Mi-e teamă că NU.

În acest moment, nu-i nici un secret, în România există un singur partid cu putere politică reală. Ba chiar un singur om, dar asta este deja specific național.

Așadar, la o evaluare realistă, noilor președinți nu le rămâne decât bucuria platonică a statutului de lider al opoziției. În alte state, această poziție are rolul său, în România, în această Românie de după 2009, liderul opoziției are infinit mai puțină putere și influență decât un banal secretar de stat care a avut, la timp, înclinație către portocaliu. Și, astfel, în următorii ani, PNL și PSD riscă să macine în gol bruma de resurse de care mai dispun pentru a se impune drept, imense realizări, „principal partid de opoziție“ sau „cel mai activ partid de opoziție“. Iar liderii lor vor mai înscrie puncte simbolice la câte o emisiune televizată sau la câte o moțiune plecată din start fără șanse. Deci, foarte puțin. Ba chiar nimic.

Și atunci, mă întreb, n-ar fi mai util ca, în loc de pantomimă politică, opoziția să înceapă să existe?

Iar opoziția, această opoziție confruntată cu actualul regim, nu poate exista decât dacă acționează unitar. Este nevoie acum, nu peste doi ani, de o Alianță Social Liberală. PSD și PNL trebuie să înțeleagă că nu se luptă cu un partid, ci cu un sistem care dispune integral de resursele instituționale, financiare și coercitive ale statului român.

Acționând separat, în logica unei rivalități în interiorul opoziției, structurile teritoriale ale PSD și PNL vor fi, în doi ani, decimate de migrația spre putere. Iar dacă cineva își face iluzii că în 2012 poate câștiga puterea, chiar într-o alianță, obținând 54–55% din voturi înseamnă că s-a născut după 6 decembrie 2009.

Actualul regim nu poate fi schimbat decât cu peste 70% din voturi. Iar o alianță cu o istorie de doar 6–7 luni între politicieni

care, timp de 2 ani, s-au atacat nu va putea ajunge la un asemenea nivel în opțiunile de vot ale românilor.

De la cetățenii români fără simpatii politice până la simpli membri de partid, aleşi locali sau parlamentari, toți avem nevoie de o viziune şi un obiectiv realizabil pentru a continua să sperăm.

În prezentul context politic, opoziția unită este singurul proiect care poate constitui o alternativă credibilă la actualul regim şi poate stopa dezertările şi chiar disoluția partidelor.

Pentru ca PSD şi PNL să nu devină, treptat, doar partide istorice, trebuie formată, în cel mai scurt timp, Alianța Social Liberală, trebuie elaborat un program politic temeinic şi trebuie construit un guvern din umbră solid, care, prin contrast, să demonstreze precaritatea executivului în funcție şi să-i convingă pe români că există alternativă. România are personalități marcante, în politică şi în afara ei, care ar putea restaura, chiar şi din umbră, încrederea românilor în funcția de prim-ministru.

Altfel, dacă ne irosim timpul cu mize simbolice, rezultatele la alegerile locale şi parlamentare din 2012 vor fi, în mod fatal, doar simbolice.

Aşadar,

Domnule Diaconescu, domnule Geoană, domnule Mitrea, domnule Năstase (ordinea este strict alfabetică), vă întreb public, ca cetățean român şi coleg de opoziție, cum vedeți viitorul PSD, al opoziției şi al democrației în România?

Domnule Antonescu, stimați colegi liberali, cum vedeți viitorul PNL, al opoziției şi al democrației în România?

O observație strict contextuală: în momentul în care scriam această scrisoare, postată inclusiv pe blogul personal în 28 ianuarie 2009, încă nu apăruse nici măcar la nivel de zvon posibilitatea unei candidaturi a lui Victor Ponta la preşedinția PSD.

Acest mesaj, care a impus pe agenda publică, pentru prima dată, subiectul realizării unei mari alianțe Social Liberale, a fost primit cu mari rezerve de social-democrați şi liberali. Nu pot să spun că nu mă aşteptam. Privită superficial, propunerea putea fi ignorată, până la urmă venea de la reprezentantul unui partid cu

doar 4 parlamentari. Însă, analizată mai atent, se putea observa că avea o anumită greutate.

Mi-era clar totuşi că lucrurile nu se vor mişca prea uşor şi regretam sincer că pierdem un timp care avea să ne coste. Dar, pe de altă parte, deveneam tot mai optimist pentru că îmi stabilisem un obiectiv, îl anunțasem public şi, din acel moment, ştiam foarte clar încotro merg. De altfel, la doar trei zile de la publicarea scrisorii, la 1 februarie 2010 propuneam, tot public, realizarea unui congres comun PSD–PNL–PC. (Care s-a şi realizat peste aproximativ un an, confirmându-l pe Crin Antonescu drept candidatul unic al USL pentru preşedinția României.) Sigur, în februarie 2010, ştiam că suntem încă departe, dar eram convins că trebuie să vorbim cât mai des şi cât mai concret despre proiecte ale întregii opoziții. Până să ne putem uni formal, trebuia să creăm o identitate comună...

CAPITOLUL 3

Februarie 2010: Congresul PSD; „Unionistul“ Geoană vs „Separatistul“ Ponta

Congresul PSD din februarie 2010 a reprezentat, prin rezultatul final şi reaşezarea de forțe, un moment decisiv pentru evoluția social-democrației şi a societății româneşti în ansamblu. Este o evaluare obiectivă şi sper că, mai curând decât mai târziu, vor exista istorici şi specialişti în ştiințe politice capabili să analizeze profesionist şi echidistant acest moment, să treacă dincolo de bârfe sau anecdote. Să descopere mecanismele interne ale unei schimbări de generație şi viziune care, în timp, ar putea modifica ireversibil tiparul structurilor politice autohtone. Eu voi analiza acest eveniment, în principal, din perspectiva eforturilor de coagulare a unei mari alianțe a partidelor din opoziție.

În luna ianuarie 2010, în PSD se conturaseră mai multe tabere, cele mai relevante fiind conduse de Mircea Geoană şi Adrian Năstase. Dintre ceilalți posibili candidați, se mai distingeau Miron Mitrea şi Cristian Diaconescu. În acea perioadă am discutat cu fiecare dintre cei patru. În calitate de coleg de opoziție şi de inițiator al unui proiect care îi viza direct, Alianța Social Liberală, mi se părea absolut necesar să înțeleg cum se poziționau în raport cu regimul Băsescu. Aşa cum era de aşteptat, toți patru s-au declarat pregătiți pentru o confruntare deschisă. De altfel, era absolut firesc să îşi anunțe asemenea intenții, candidau la preşedinția celui mai important partid de opoziție. Singurul la care am simțit o anumită

ezitare în timpul întâlnirii noastre din biroul meu de la Senat a fost Cristian Diaconescu... dar atunci am ales să cred că era doar o anumită discreție a unui politician care, deşi nu mai era chiar atât de tânăr, trecea drept reprezentant al noii generații. Însă evoluțiile următoare au dovedit că semnele mele de întrebare au fost legitime, la momentul întâlnirii noastre domnul Diaconescu evalua deja posibilitatea unui alt drum. Oricum lupta finală părea că se va da în doi, între preşedintele în funcție al partidului şi fostul prim-ministru.

Trebuie să recunosc că, înainte de acel congres, eu aş fi pariat pe Mircea Geoană. Deşi nu era un pariu sigur, pentru că, după înfrângerea de la prezidențiale, domnul Geoană se confrunta cu critici tot mai vehemente în interiorul propriului partid. Totuşi, se părea că a reuşit să-şi asigure sprijinul majorității organizațiilor locale. Mai mult decât atât, Mircea avea şi o relație apropiată cu liberalii, aşa că, dacă ar fi câştigat un nou mandat, se părea că s-ar fi putut accelera proiectul de unificare a opoziției, de care eram direct interesat.

Deşi tabăra Năstase câştiga treptat noi adepți, domnul Geoană menținea constant o masă critică, suficientă pentru a-i asigura încă un mandat beneficiind, în special, de neîncrederea cu care Adrian Năstase era receptat în multe filiale. Obişnuiți cu autonomia dobândită sub preşedinția lui Mircea Geoană, lideri locali nu erau foarte dispuşi să susțină întoarcerea mâinii de fier cu care domnul Năstase condusese partidul în perioada 2000–2004. Totodată, exista şi teama reală că, dacă ar revenit, fostul premier ar fi plătit anumite polițe celor care îl debarcaseră în 2005. În aceste condiții, cât timp îl avea drept principal contracandidat pe Adrian Năstase, domnul Geoană putea fi sigur de un nou mandat. Conştient de acest fapt, Adrian a avut meritul de a fi înțeles corect termenii ecuației şi, conştient că nici procesele în care era implicat nu-i vor lăsa o libertate reală de acțiune, a decis să îl sprijine pe Victor Ponta. A fost o mişcare îndrăzneață, făcută în ultimul moment, care a oferit tuturor celor nemulțumiți de Mircea Geoană o opțiune validă. E adevărat, Victor era un apropiat al domnului Năstase, cel care îl promovase constant în funcții politice şi guvernamentale, dar era şi

ginerele lui Ilie Sârbu şi, foarte important, avea personalitate proprie, nu era genul care ar fi rămas doar un interpus al mentorului său. Aşa că, brusc, toți cei care, din motivele expuse anterior şi din multe altele, nu îl plăceau pe Mircea Geoană, dar ezitau să-l voteze şi pe Adrian Năstase, au găsit calea optimă: Victor Ponta.

La prima vedere, domnul Ponta nu părea cea mai adecvată soluție pentru proiectul meu privind unificarea opoziției. Avea, în mod natural, altă agendă. Ştiam că, dacă ar fi câştigat, își va dedica primii ani de mandat consolidării propriei poziții în interiorul partidului şi încercării de a se delimita cât mai mult de opțiunile domnului Geoană. Într-o asemenea eventualitate, posibilitatea formării Alianței Social Liberale se reducea dramatic. Sigur, asta nu însemna că aş fi renunțat la obiectiv, ci doar că ar fi trebuit să îmi schimb strategia.

De altfel, apariția lui Victor Ponta în calitate de principal contracandidat ar fi trebuit să-i schimbe strategia şi domnului Geoană. Însă Mircea a păstrat aceeaşi abordare. S-a bazat pe capacitățile organizatorice ale lui Marian Vanghelie şi pe promisiunile unor domni care, între timp, se reorientaseră. În consecință, a pierdut. La limită, după un scenariu relativ asemănător cu cel din 6 decembrie 2009. O dată în plus, a contat importanța ultimei mişcări, capacitatea de a te adapta din mers şi a deschide noi fronturi de luptă chiar în ziua votului. Probabil că, dacă, înainte de Congres, Mircea Geoană ar fi venit cu plan coerent de unificare a opoziției (care să fi conținut inclusiv acordul de principiu al liberalilor şi conservatorilor, precum şi cu măsuri concrete de securizare a ponderii parlamentare) şi-ar fi câştigat mandatul fără mari probleme.

În acel moment, membrii PSD, la fel ca şi cei PNL şi PC, înțelegeau momentul extrem de greu, nu aşteptau minuni, dar își doreau, chiar fără să ştie, un proiect care să le ofere posibilitatea de a rezista şi apoi de a învinge regimul Băsescu. De altfel, pe fond, aceasta poate fi explicația victoriei lui Victor Ponta: Mircea Geoană pierduse lupta cu Traian Băsescu şi, în cele două luni care trecuseră de la alegerile prezidențiale, nu reuşise să propună un nou proiect.

Astfel că, absolut natural, dincolo de particularitățile conjuncturale şi negocierile de culise, domnul Ponta a câştigat tocmai pentru că reprezenta schimbarea. Şi, implicit, speranța.

A fost un congres lung, discuțiile şi procedurile s-au prelungit foarte mult. La final, câteva zeci de voturi au făcut diferența. Concret, au fost 1 621 de delegați. Candidații relevanți erau Mircea Geoană, Victor Ponta, Cristian Diaconescu, Miron Mitrea şi Radu Mazăre. Dintre aceştia, doar doi aveau şanse reale să câştige: Mircea Geoană şi Victor Ponta. De altfel, în timpul Congresului, mai mulți candidați au renunțat pe rând la candidaturi, anunțându-şi inclusiv susținerea pentru unul dintre cei doi favoriți.

Primul a fost Cristian Diaconescu, retras în favoarea domnului Geoană. Această opțiune a fost oarecum neaşteptată (pentru că domnul Diaconescu părea mai curând în tabăra lui Victor Ponta). Explicația acestei alegeri a putut fi descifrată în cariera ulterioară a domnului Diaconescu. Poate că Traian Băsescu ar fi preferat un PSD condus de Mircea Geoană.

De cealaltă parte, Miron Mitrea şi Radu Mazăre au renunțat în favoarea lui Victor Ponta. Însă primul care făcuse acest gest şi îl propulsase pe domnul Ponta pe un culoar foarte favorabil fusese Adrian Năstase, cel care a rămas pe durata întregului Congres alături de omul pe care îl promovase în politica mare.

În final, Victor Ponta a câştigat preşedinția PSD cu 856 de voturi. Mircea Geoană pierdut-o cu 781. Aşadar, 75 de voturi au schimbat istoria. Pentru statistici, doar 16 voturi au fost anulate. Relevantă a fost şi realegerea lui Liviu Dragnea în funcția de secretar general, acesta obținând 866 de voturi, cu 10 mai mult decât preşedintele proaspăt ales. Un detaliu interesant, care a subliniat ponderea domnului Dragnea în structurile partidului.

Au fost şi anumite incidente la vot. Fiecare tabără a avut „militanții" săi şi resurse organizatorice specifice. Domnul Geoană a pierdut pe mâna domnului Vanghelie. Sau domnul Vanghelie a pierdut pe mâna domnului Geoană, greu de spus, probabil că ambele variante sunt reale.

Uman, mi-a părut rău pentru Mircea Geoană. În decurs de două luni pierduse două mari bătălii, deşi pornise în fiecare în calitate de mare favorit. Părea obosit şi uşor descumpănit. Avea toate motivele. Avusese şi ceva neşansă, dar făcuse şi erori majore. De altfel, eram convins că este suficient de lucid să înțeleagă totul... Văzând imaginile filmate la congres în momentul anunțării câştigătorului, am avut intuiția că supliciul domnului Geoană nu se va opri şi, cum singura funcție importantă pe care o mai deținea în acel moment era cea de preşedinte al Senatului, m-am întrebat cât timp o va mai păstra.

Politic, alegerea domnului Ponta în fruntea PSD schimba datele jocului.

În primul rând, confirma o tendință: aceea de schimbare a generațiilor de lideri. Partidul Conservator fusese prima formațiune parlamentară care, după alegerile legislative din 2008, îşi alese un preşedinte foarte tânăr, Daniel Constantin, un specialist în agricultură, educat în străinătate şi neatins de inerțiile regimului comunist. Şi în cazul lui Daniel, tendința fusese în sensul unei transformări majore a modului în care se înțelege şi se face politică. În 2009, Constantin reprezenta şansa PC de a ieşi din rutină, din blazare, din starea de dependență față de liderul său fondator. În ciuda prejudecăților, l-am susținut deschis la preşedinția partidului nu pentru că mi-a fost un colaborator apropiat, ci pentru că am mizat pe calitățile sale de manager, pe curajul de a propune un proiect nou, pe capacitatea de a concentra energia şi entuziasmul membrilor PC. Dacă şi în ce măsură am avut dreptate sau am greşit, va stabili viitorul. Dar, oricum, cine îşi imaginează că îmi doresc să controlez partidul din umbră ignoră realitatea obiectivă: dacă îmi doream să conduc partidul puteam rămâne preşedinte, nu trebuia să-mi găsesc interpuşi. Însă în 2009, înțelegând sensul istoriei, am optat pentru un lidership tânăr, eliberat de orice balast al trecutului. Iar faptul că, un an mai târziu, cel mai mare partid din România acționa în aceeaşi direcție mi-a confirmat opțiunea.

În al doilea rând, mi-era destul de clar că ritmul sincronizării tuturor forțelor de opoziție se va tempera. Pe termen scurt, Victor Ponta avea alte priorități. Şi era absolut normal, aşa cum am mai amintit, o perioadă trebuia să se confirme ca lider real al PSD şi abia apoi se putea dedica relației cu celelalte partide.

În al treilea rând, relațiile dintre PSD și PNL intrau într-o nouă epocă. După ce Mircea Geoană se „îndatorase“ semnificativ în raport cu Crin Antonescu, care îi oferise o susținere masivă între cele două tururi electorale, era de aşteptat ca Victor Ponta să marşeze, în primele luni, pe o detaşare evidentă de liderul PNL, măcar pentru a sublinia diferența dintre el și predecesorul său. Totodată se resimțea şi o presiune din partea structurilor de partid care, obişnuite să reprezinte vioara întâi, suportaseră destul de greu ascendentul pe care preşedintele PNL îl avea asupra domnului Geoană. Sigur, aceste recalibrări nu făceau imposibilă o alianță care să-i reunească pe social-democrați şi liberali, numai că determinau schimbarea abordării.

În al patrulea rând, domnul Ponta, aflat la început de drum, îşi dorea să evite stereotipurile negative aplicate de adversarii politici ai lui Mircea Geoană. Printre acestea, se număra şi presupusa dependență de „mogulul Voiculescu“. Reamintesc că, în campania electorală pentru prezidențiale, acesta fusese refrenul preferat al domnului Băsescu, iar afişele cu mine controlându-l din umbră pe candidatul PSD împânziseră întreaga țară.

Sigur că realitatea era cu totul alta. Sunt convins că orice om rațional, oricât ar fi fost de neinformat, dacă era înzestrat cu un minim bun-simț și judecată proprie, înțelegea că „mogulul Voiculescu“ nu poate controla tot timpul pe toată lumea. Că era fizic și practic imposibil. Colaborasem cu domnul Geoană la fel cum aş fi colaborat cu orice alt lider PSD care ar fi candidat împotriva lui Traian Băsescu. Fusese o luptă politică asumată deschis, nimic mai mult. Dar, cu toate că, sunt convins, înțelegea acest adevăr evident, era absolut natural ca domnul Ponta să încerce să evite orice risc de imagine. Aşa că reflexul său inițial a fost să se delimiteze de proiectul propus de

mine, făcând câteva declarații ce puteau fi încadrate într-un registru ostil. Era multă presiune asupra sa, avea multe de demonstrat. Trebuia să demonstreze că nu este doar un tânăr ajuns conjunctural la conducerea celui mai mare partid din România; că nu reprezenta doar un mandatar al lui Adrian Năstase; că e radical diferit de Mircea Geoană. Așadar, avea nevoie de câteva supape, de câteva conflicte identitare. Și, din păcate, în politică și nu numai, conflictul este cea mai rapidă cale către delimitarea unei imagini publice. Adversarii te definesc mai repede și mai clar decât prietenii. I-am înțeles resorturile și am evitat să alimentez orice fel de polemică care, de fapt, ne-ar fi prejudiciat pe amândoi, avantajându-l de fapt doar pe Traian Băsescu. Știam că, în definitiv, era doar o problemă de timp să înțeleagă că, în fața agresiunii constante la care era supusă de către putere, opoziția nu avea altă variantă în afara unei mari alianțe.

La rândul său, și președintele PNL era obligat la o anumită expectativă după schimbarea din PSD. Deși avea o relație directă cu domnul Ponta – sprijiniseră împreună candidatura independentă a lui Sorin Oprescu la Primăria Generală – Crin Antonescu înțelegea că noul președinte PSD are nevoie de un anumit spațiu de manevră, iar relația foarte bună Geoană–Antonescu îl obliga pe Victor Ponta să opteze pentru o reducere a colaborării dintre cele două partide. Nu fusese ales pentru a asigura continuitatea cu mandatul Geoană, din contră, trebuia să demonstreze o abordare radical diferită. Astfel că, simțind diferența de ton a partenerilor social-democrați și înțelegând că este nevoie de o anumită perioadă de timp pentru ca relația Antonescu–Geoană să nu mai fie reperul în funcție de care sunt evaluate relațiile dintre PNL și PSD, președintele liberal a optat inteligent pentru o relație mai rece cu omologul său pesedist.

Între cele două tururi prezidențiale, Crin Antonescu l-a sprijinit pe Mircea Geoană, nu doar din prietenie sau entuziasm, ci, în primul rând, pentru că a înțeles că o victorie a candidatului PSD era mai bună pentru România, pentru PNL și pentru el însuși decât o realegere a candidatului PDL. Un calcul politic responsabil. Și a acționat în consecință cu o energie și o convingere care, sunt absolut

convins, i-au asigurat procente importante domnului Geoană. Din păcate, aproximativ 20% dintre alegătorii care l-au votat pe Crin Antonescu în primul tur au optat pentru Traian Băsescu în turul al doilea al alegerilor prezidențiale din 2009, dar acest fenomen nu poate fi aruncat în responsabilitatea președintelui liberal care a făcut tot ce a depins de el, inclusiv o vizită controversată la Timișoara, pentru a-i asigura victoria lui Mircea Geoană.

Când apar mai multe nuanțe, când obiectivele nu mai sunt foarte explicite, iar presiunile se suprapun cu anumite tensiuni de ordin personal, domnul Antonescu a făcut anumite opțiuni discutabile.

În raport cu repoziționarea PSD de după Congresul din februarie 2010, cred în continuare că liderul liberal a acționat foarte eficient. Pe de o parte, a evitat capcana unei susțineri deschise a lui Mircea Geoană, care l-ar fi izolat în raport cu noua conducere a social-democraților, și, pe de altă parte, s-a arătat pregătit să facă opoziție de unul singur, să lupte bazându-se doar pe propriile puteri și pe resursele parlamentare ale propriului partid. În termeni populari, a arătat pisica unui PSD care, din cauza frământărilor interne, nu reușea să se distingă semnificativ în rândul opoziției. Mesajul său implicit către social-democrați putea fi citit în termenii „Eu mă descurc și fără voi, dar, măcar pentru moment, voi vă descurcați mai greu fără mine". Și a fost o poziționare corectă pentru că, în ciuda unor schimburi de replici prin care pesediștii și liberalii își transmiteau reciproc că nu au nevoie unii de alții, lidershipul PSD a început treptat să înțeleagă că n-are nici capacitatea și nici motive temeinice să se lupte, în același timp, și cu Traian Băsescu, și cu PNL.

În aceste condiții, deși la congresul PSD, „unionistul" Geoană a fost învins de „separatistul" Ponta, am continuat să cred că Alianța Social Liberală rămâne un proiect realizabil... și am acționat în consecință.

Nu am fost singurul. Chiar dacă liberalii și social-democrații nu erau încă dispuși să acționeze împreună, a mai fost cineva care, fără să vrea, lucra constant pentru unitatea opoziției. Acest aliat fără voie era chiar Traian Băsescu.

Văzându-se comandant suprem al guvernului, parlamentului şi al celorlalte instituţii fundamentale – după ce abia scăpase de pe marginea prăpastiei – preşedintele reales nu mai avea măsură. Racolarea lui Cristian Diaconescu, imediat după Congresul PSD, şi transformarea acestuia în portavoce şi consilier prezidenţial a fost un foarte relevant exemplu de sfidare a adversarilor şi de renunţare la orice formă de decenţă politică. Demonstrându-şi rudimentar forţa, domnul Băsescu proba că, dacă vrea, poate orice, chiar să transforme un candidat la şefia PSD într-un soi de aghiotant personal.

În paralel, continuau şi dezertările din PNL. Mesajul domnului preşedinte pentru partidele din opoziţie era foarte clar: „Pot să fac orice, dacă îmi pun mintea pot să vă desfiinţez cu totul".

Prins în bula propriului succes, atacând discreţionar pe toată lumea, Traian Băsescu a început să-şi pregătească sfârşitul. Confruntaţi cu o agresiune violentă şi înregistrând pierderi constante, era destul de clar că, mai devreme sau mai târziu, social-democraţii şi liberalii vor înţelege că trebuie să se solidarizeze. Şi, în acest context, aveam responsabilitatea să arăt că există concret posibilitatea unui proiect unitar şi să promovez permanent ideea unei mari Alianţe. Treptat m-am convins că, dincolo de prima impresie, rezultatul Congresului PSD putea fi încă un pas în direcţia configurării unei ample formaţiuni Social Liberale.

Analizând detaşat, domnul Ponta îşi putea consolida mai bine şi mai uşor poziţia internă dacă reuşea o construcţie „externă", alături de liberali şi conservatori. Pentru mine era evident că anvergura noului preşedinte PSD, confirmată în afara partidului, se putea transfera, cu efecte benefice, şi înăuntrul său. Ştiam că, pe măsură ce trece timpul, vor fi tot mai mulţi care vor înţelege această evidenţă.

În concluzie: rezultatul Congresului PSD din februarie 2010 n-a fost cel la care mă aşteptam. Însă a fost bun. Poate chiar mai bun decât aş fi preconizat eu... dar pe termen ceva mai lung.

CAPITOLUL 4

Martie–iulie 2010: Inconsistenţa opoziţiei parlamentare. Măsurile antisociale. Reacţia civică

A fost, poate, cea mai confuză perioadă din istoria recentă a României.

În prima etapă de după congresele din 2010, PSD şi PNL au intrat, aşa cum era de aşteptat, într-un soi de rivalitate, confirmând temerile pe care le exprimasem încă din ianuarie 2010: PNL și PSD riscă să macine în gol bruma de resurse de care mai dispun pentru a se impune drept, imense realizări, „principal partid de opoziție“ sau „cel mai activ partid de opoziție“.

Astfel, la 1 martie 2010, noul preşedinte PSD declara: „De astăzi intrăm din nou în rolul de principal partid al opoziţiei, care are rolul de a oferi alternative la guvernare“. Poziția sa era, în egală măsură, şi corectă, şi necesară... Trebuia să-și confirme noul statut şi să-şi mobilizeze propriul partid. Dar, pe de altă parte, asemenea declarații încurajau tendința unei concurențe în interiorul opoziției. De altfel, după doar câteva zile, Crin Antonescu – cu ocazia realegerii sale în fruntea PNL, într-un Congres foarte liniştit în care şi-a confirmat deplin anvergura – declara la rândul său că își dorește ca PNL să devină suficient de puternic, încât să nu mai fie obligat să accepte alianțe cu PSD sau cu PDL pentru a intra la guvernare. Concret, domnul Antonescu a spus explicit: „PNL nu trebuie să rămână un partid de rangul doi!...“, ci trebuie să se transforme „dintr-un partid important, dar dependent de conjuncturi, într-un partid major“.

Într-un asemenea context, s-ar fi putut crede că ideea realizării unei mari alianțe într-un interval relativ scurt de timp devenea imposibilă. Dar era doar o aparență.

Pe de o parte, eu înțelegeam că acest tip de declarații sunt, mai degrabă, pentru uz intern, utile celor doi lideri pentru a-şi consolida statutul în interiorul propriilor partide, fără a genera obstacole insurmontabile în calea unei viitoare colaborări...

Pe de altă parte, regimul Băsescu, incompetent economic şi iresponsabil guvernamental, încerca să-şi camufleze neputința în spatele unei serii întregi de abuzuri îndreptate împotriva opoziției şi a societății româneşti în general. Sub o asemenea presiune, deşi nu există o intenție imediată în sensul unei colaborări, PNL şi PSD erau forțate de adversarul lor comun să se îndrepte către poziții convergente.

În ciuda declarațiilor publice mai curând neprietenoase, liberalii şi social-democrații au început să colaboreze, în special, pe plan parlamentar. În 2010 s-au depus opt moțiuni simple şi de cenzură. Şi dacă, în prima parte a anului, atât PSD, cât şi PNL şi-au încercat norocul cu demersuri separate – eşuate din cauza fragilității lor numerice – treptat, ambele formațiuni au înțeles că doar împreună pot reuşi acțiuni relevante. Exercițiul colaborării parlamentare a fost deosebit de util pentru că a diluat bariera neîncrederii dintre liderii celor două partide. Întâlnirile au fost mai frecvente, contactele au devenit directe şi neprotocolare. În ciuda distanței doctrinare şi a rivalității politice, se creau cel puțin premisele unei compatibilități personale.

Sigur, acest lucru nu însemna că domnii Antonescu şi Ponta au devenit imediat prieteni. Nici nu aveau cum. Dincolo de statutul fiecăruia, de responsabilitățile asumate în primul rând față de propriile partide, cei doi aveau – şi, nu-i niciun secret, au în continuare – personalități semnificativ diferite şi viziuni distincte despre politică, economie şi viață în general.

Aşadar, în ciuda mitului strânsei prietenii – util în perioada în care Marea Alianță se formase şi încerca să convingă că poate deveni o alternativă unitară şi solidă pe termen lung – cred că afinitatea

personală a liderilor PSD şi PNL a fost întotdeauna limitată. Asta nu înseamnă că nu au fost şi perioade foarte bune în care necesitatea politică se suprapunea pe o acceptare sau chiar pe o simpatie personală. Dar, cunoscându-i destul de bine pe amândoi, îndrăznesc să susțin că întâlnirea dintre domnii Ponta şi Antonescu nu s-a soldat cu dragoste la prima vedere. Şi nici la următoarele vederi.

Şi cred că aşa trebuia să fie. În politică, nu este recomandat excesul de entuziasm în cadrul unui parteneriat pentru că, mai devreme sau mai târziu, va apărea şi dezamăgirea, reculul. Alianțele politice nu pot fi eterne. Iar la inevitabila ruptură, excesul de simpatie inițială se transformă în resentimente ample şi pe termen lung. Totodată, când apropierea e prea intensă, apare întotdeauna riscul ca unul dintre membri să sufoce, iar celălalt să se simtă sufocat. Cazul Alianței Dreptate şi Adevăr în care Traian Băsescu a încercat să-i absoarbă pe liberali este elocvent în acest sens. De aceea, eu am încurajat o alianță pragmatică, bazată pe un set de obiective unanim acceptate şi pe o metodologie de lucru cât mai simplă şi echilibrată.

În ciuda necesarelor declarații de bune intenții, ştiam că este inutil şi chiar periculos să gândim un proiect politic pe 20 de ani... ne-am fi dezamăgit şi pe noi, şi pe cei care ne-ar fi acordat încrederea. În schimb, îmi părea absolut evidentă necesitatea unei opoziții Unite care, în câțiva ani, fără angajamente utopice, să producă o schimbare de fond din punct de vedere politic, economic şi social.

Astfel, pe lângă semnalele publice referitoare la obiectivul realizării unei mari alianțe, am început să mă întâlnesc mai frecvent cu liderii liberali şi social-democrați. La început, din ambele tabere am primit, în principal, neîncredere. Încă o dată, mitul mogulului, al securistului, al manipulatorului mi-o luase înainte.

Mă întâlneam atât cu domnii Antonescu şi Ponta, cât şi cu alte personalități din cele două partide. Pentru că nu mă pot dezvăța de obiceiul meu de a veni dimineața la birou şi de a pleca târziu, în noapte, evitând cât se poate de mult orice alte deplasări – foarte rar timpul pierdut pe diverse drumuri în timpul zilei este cu adevărat

justificat – majoritatea întâlnirilor politice aveau loc în cabinetul meu, la parlament sau la Grivco. În ambele locuri îi simțeam pe colegii mei de parlament și opoziție destul de confuzi.

Pe de o parte, exista o doză reală de interes, de la cel personal sau financiar la cel media. Într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de structura personală, ocupație sau proiecte, oaspeții mei își doreau să afle „cum e, cu adevărat, Voiculescu". Era, până la urmă, un reflex natural în condițiile care, în ultimii 20–25 de ani, s-au spus și s-au scris foarte multe despre mine în spațiul public, iar eu, în plan privat, am menținut un grad ridicat de discreție. Așa că, atât cei care mă urau sau mă disprețuiau, cât și cei care îmi acordau un anumit respect își doreau să-și clarifice „controversa" și, în unele cazuri, să evalueze posibilitatea unui eventual câștig.

Pe de altă parte, clișeele care mă vizau îi determinau pe cei mai mulți să fie foarte circumspecți. Veneau la întâlnirile cu mine sperând la cât mai mult bine, dar așteptându-se cumva la rău. Și nici nu puteam să-i condamn. Fusesem acuzat de atâtea lucruri, din atâtea părți, încât chiar și o persoană absolut bine intenționată nu putea să nu creadă că măcar 10% sunt adevărate... Or, dacă 10% ar fi fost adevărate... era suficient pentru a justifica anumite rezerve.

Aparent paradoxal, această situație îmi asigura un avantaj semnificativ. Când așteptările sunt mai curând negative, este relativ ușor să-i surprinzi pozitiv pe cei cu care te întâlnești. Sigur, contrastul între prejudecată și realitate este resimțit doar de cei de bună-credință, care își permit să vadă adevărul și să-l judece cu propriul filtru... Așa că, de cele mai multe ori, oamenii plecau de la mine cu o impresie radical schimbată. Mi s-a spus de multe ori că am succes în relațiile directe, indiferent cât de mare ar fi fost antipatia inițială a interlocutorului meu... Și experiența de viață din ultimii 10–15 mi-a confirmat acest presupus „succes". Dar el nu cred că se datorează nu știu cărui farmec personal, ci, în principal, distanței uriașe dintre percepția deformată de manipulare și adevărul obiectiv.

Pentru unii, imaginea mea publică este într-atât de distorsionată, într-atât de strâmbă, încât, atunci când mă cunosc, sunt foarte

repede câştigaţi de realitatea imediată, de care au posibilitatea să se convingă cu propriile mijloace.

Aşadar, întâlnirile mele directe cu liderii PSD şi PNL s-au soldat, încă de la început, cu impresii preponderent pozitive de ambele părţi. Sigur, rămânând într-un registru realist. În ciuda atmosferei calde şi constructive, nici domnul Antonescu, nici domnul Ponta, nici alţi domni şi doamne din partidele lor n-au renunţat, peste noapte, la percepţii consolidate în zeci de ani şi influenţate de inevitabilele adversităţi şi conflicte politice... Încrederea se construieşte în timp. Dar, întâlnindu-mă cu ei cu o relativă periodicitate şi susţinând, de fiecare dată, deschis şi intens, necesitatea unui proiect comun al întregii opoziţii, am simţit cum, treptat, rezistenţa este înlocuită de o anumită deschidere.

Iniţial, Victor Ponta a fost foarte rezervat. Pe lângă necesitatea de a administra tensiunile din cadrul PSD, care îi limitau semnificativ libertatea de mişcare, intuiam la Domnia Sa şi o rezistenţă contextuală mai radicală determinată, cred eu, de convingerea sa că am fost şi am rămas un apropiat al lui Mircea Geoană. Iar în acea perioadă, primăvara lui 2010, se părea că domnul Geoană, aflat încă la preşedinţia Senatului, nu acceptase rezultatul Congresului PSD şi făcea eforturi fie să-şi recâştige poziţia anterioară, fie să-şi construiască o nouă platformă... Despre adevărul sau neadevărul acestei percepţii ne vom lămuri probabil din memoriile domnului Geoană... Însă ipoteza că eu aş fi fost într-o tabără ostilă lui Victor Ponta era integral falsă. Din foarte multe motive. Cel mai evident: adversarul meu, asumat transparent şi public, era Traian Băsescu. În aceste condiţii şi pe realităţile politice ale anului 2010, preşedintele PSD, oricare ar fi fost el, nu putea să-mi fie decât aliat. Fusesem aliat cu Mircea Geoană, trebuia să fiu aliat cu Victor Ponta. Eu n-aveam absolut nicio miză în luptele pentru putere dintre social-democraţi. De altfel, la un moment dat, şi domnul Ponta a înţeles această realitate, însă, în prima perioadă, a rămas departe de proiectul referitor la Alianţa Social Liberală.

În schimb, în discuțiile avute cu domnul Antonescu, progresele au fost ceva mai rapide. În primul rând, Domnia Sa avea o situație mult mai solidă în cadrul PNL. Primise un nou mandat, își promovase propria echipă de conducere, atinsese o cotă de încredere publică fără precedent pentru un lider liberal, avea, în consecință, o libertate de mișcare totală.

În al doilea rând, Crin Antonescu nu mă putea bănui de o prea mare apropiere de predecesorul său, domnul Călin Popescu Tăriceanu, cu care avusesem unele dispute punctuale – una dintre ele referindu-se la utilitatea reducerii TVA-ului la produsele alimentare de bază, fostul premier refuzând să accepte că o asemenea măsură, pe lângă beneficiul social, ar fi asigurat și avantaje economice și financiare prin reducerea economiei subterane; era o temă la care eu țineam foarte mult, domnul Tăriceanu se opusese acestei măsuri.

În al treilea rând, după alegerile prezidențiale, liberalii își doreau să construiască o platformă care să le ofere posibilitatea de a intra în rândul partidelor mari, ce pot asigura nucleul unei guvernări și pot susține un candidat de turul doi pentru președinția României. Din această perspectivă, aveau o deschidere mai mare către temele propuse de mine. Evident, toate aceste argumente „pro" nu excludeau, nici în cazul liderilor PNL, anumite rezerve... Nu eram încă foarte departe de anunțarea rezultatelor alegerilor din turul I, moment în care, la cald, domnul Antonescu mă găsise cumva și pe mine vinovat pentru succesul domnului Geoană.

Așadar, în prima parte a anului 2010, după ce la 28 ianuarie eu propusesem public realizarea unei Alianțe Social Liberale, iar liderii PSD și PNL își exprimaseră, la fel de public, rezervele față de un asemenea proiect, am înțeles că, în acel context, trebuie să optez pentru strategia pașilor mărunți și-am început o serie de discuții și tatonări cu partenerii din opoziție.

Mergeam în direcția corectă, dar într-un ritm destul de lent care nu oferea nicio garanție pentru realizarea Marii Alianțe. Însă situația s-a schimbat brusc în luna mai 2010. Mai precis, joi, 6 mai 2010.

Întâmplător, îmi amintesc foarte bine ce-am făcut în acea zi... încă dinainte ca ea să devină memorabilă pentru toți românii. În acea dată, Fundația Dan Voiculescu pentru Dezvoltarea României oferea un important premiu anual „pentru Excelență". Avea loc o recepție, la care erau invitați reprezentanți ai unor importante instituții interne şi internaționale, personalități politice, culturale, artistice. Pe scurt, un eveniment la care, oricât de mult îmi doream să evit momentele protocolare, trebuia să particip. Ştiam că, printre alții, va fi premiat şi maestrul Beligan, un actor uriaş pentru care am un respect aparte. Şi, în contextul pregătirii acestui eveniment, am aflat că preşedintele Traian Băsescu a anunțat un set de măsuri antisociale, fără precedent în istoria modernă a României. În seara aceleiaşi zile, am citit discursul integral. Ținând seama de consecințele dramatice pe care le-a produs asupra economiei şi societății româneşti cred că este util să redau aici principalele fragmente:

„Bună ziua! Cred că atmosfera publică ce s-a creat în aceste zile, ca de altfel şi ajunsă, împinsă până la isterie pe la diverse posturi de televiziune, trebuie clarificată. În mod normal, n-ar fi fost treaba mea să fac o astfel de declarație, ci sunt probleme care țin de Guvern. Dar în urma speculațiilor – şi aici eu trebuie să fac mențiunea că sunt oameni şi mijloace mass-media care deliberat întrețin o profundă atmosferă de neîncredere." – Traian Băsescu se răfuia cu televiziunile care avertizaseră constant că resursele bugetare sunt insuficiente – **Timp de 12 luni preşedintele negase vehement această realitate.**

„Vreau să știți că, de la bun început, atât echipa de evaluare condusă de Fondul Monetar Internațional, Uniunea Europeană şi Banca Mondială, cât şi guvernul au avut în atenție două variante. Una din variante era varianta neîncrederii şi aceasta însemna creşterea TVA de la 19% la 24%, creşterea cotei unice de la 16 la 20% şi reducerea salariilor în sectorul bugetar cu 20%, pentru a ne putea încadra într-un deficit bugetar de 6–7%, 6–8% din produsul intern brut. A doua variantă era varianta încrederii, varianta în care Guvernul să-şi continue programele de restructurare masivă a cheltuielilor.

Deci, repet, niciuna din variante nu poate fi atribuită cuiva sau altcuiva. Ambele au fost variante de discuție de la bun început. Pe varianta a doua, varianta încrederii în capacitatea Guvernului, a Parlamentului şi a instituțiilor statului român de a continua procesele de reformă, se va merge în continuare şi scrisoarea ce se va semna, memorandumul ce se va semna la sfârşitul negocierilor cu Fondul va fi expresia variantei de încredere în capacitatea instituțiilor statului român de a reforma statul şi de a restructura cheltuielile bugetare. Vreau să înțelegeți că prima variantă, cea cu sporirea fiscalității în zone extrem de sensibile – TVA şi cotă unică – era varianta în care aparatul bugetar transfera din nou pe umerii economiei reale sarcina de a-i asigura veniturile de supraviețuire. De asemenea, se transfera pe toată populația sarcina de a genera mai mulți bani pentru a putea fi menținut aparatul bugetar uriaş pe care România îl are. Nu în ultimul rând, creşterea atât de puternică a fiscalității ar fi însemnat blocarea şanselor de relansare economică rapidă, adică în următoarele 3–4 luni.“ – **O lună mai târziu Traian Băsescu a decis creşterea TVA la 24%**.

„*Iar în ceea ce priveşte principalele axe pe care Guvernul şi delegația Fondului vor discuta în continuare vi le pot prezenta şi mi le asum şi eu ca soluții, alături de Guvern. În primul rând este vorba de reducerea fondului de salarii pentru tot aparatul bugetar din România, cu 25%, iar până la sfârşitul anului, şefii de instituții au obligația să-şi facă selecția, să-i aleagă pe cei mai buni şi nu clientela politică, în aşa fel încât în anul 2011, menținându-se anvelopa salarială şi în speranța creşterii economiei, salariile să poată reveni la cele pe care le au acum.*“
Salariile nu au revenit la 1 ianuarie 2011 la nivelul anterior.

„*Această măsură trebuie luată de la 1 iunie. De asemenea (...) este previzibilă o reducere a pensiilor cu 15%. (...) Aş vrea să fac un comentariu. Mulți veți spune: reducere de 25% la fondul de salarii sau reducere de 15% la pensii. Orice calcul ne arată că, cel puțin în zona pensiilor mici, toată pensia se duce pe coşul zilnic şi pe cheltuielile curente – electricitate, telefon, gaze şi aşa mai departe. O creştere*

a TVA i-ar fi afectat cel puţin la fel de mult pe cei cu pensii mici ca şi reducerea cu 15% a pensiilor.“ – **A crescut TVA cu 24%, iar pensiile au fost impozitate ilegal cu CASS.**

„*Dar sistemul bugetar nu poate fi atât de sus, din punct de vedere al salarizării şi al veniturilor în mod deosebit, că e o mare diferenţă între salarii şi venituri, în raport cu sectorul privat, care produce banii din care trăieşte sectorul bugetar... Repet, e ca un om foarte gras şi mare, de 200 de kilograme, care stă în spinarea unuia de 50 de kilograme şi tot vrea când vede farfuria cu mâncare, tot acela gras vrea să mănânce, nu-i lasă nimic celui slab, în spatele căruia stă.*“ – O declaraţie iresponsabilă, prin care preşedintele României, cel care are rolul constituţional de mediator (art. Constituţie) a **generat un conflict profund între un milion de angajaţi în sectorul public şi cinci milioane de angajaţi din sectorul privat.**

După aceste declaraţii, România s-a schimbat ireversibil.

Afectaţi direct nu erau doar pensionarii (5 milioane) şi bugetarii (1,2 milioane), ci şi familiile lor. Iar indirect, avea de suferit fiecare cetăţean român şi întreaga economie. Scădea puterea de cumpărare, scădea consumul, scădea încrederea în monedă, lege şi instituţii. Reducerea pensiilor nu era doar imorală, ci şi ilegală.

Am sperat că nu se va ajunge la Curtea Constituţională întrucât aveam formule care să poată opri această iniţiativă înainte ca aceasta să ajungă la CCR. În iunie 2010, le spuneam pensionarilor că îşi vor primi înapoi banii, lucru care, după ceva timp, s-a şi întâmplat.

Cuantumul pensiilor reprezenta un drept deja câştigat. Înţelegând gravitatea momentului, până s-a dezmeticit opoziţia politică, am început o amplă rezistenţă civică. Având un parteneriat cu mai multe organizaţii nonguvernamentale, am oferit asistentă juridică gratuită tuturor pensionarilor care doreau să-şi apere drepturile în instanţă. Solicitările au fost uriaşe. Reacţiile civice au atins o amploare fără precedent.

În acele condiții, PNL a depus o moțiune simplă, „Programul Băsescu – PDL = curbe de sacrificiu pentru români", respinsă în Camera Deputaților; 130 pentru moțiune, 143 împotriva moțiunii, 6 abțineri. Dacă, la depunere, acea moțiune ar fi fost semnată de toate grupurile parlamentare de opoziție, ar fi existat şanse să obțină un rezultat mult mai bun. Chiar şi aşa, rezultatul destul de strâns, 130 „pentru" – 143 „împotriva", a fost un indicator relevant pentru vulnerabilitatea acelei majorități parlamentare.

Măsurile anunțate de preşedintele Băsescu erau nocive, atât din punct de vedere economic (reduceau consumul, producția, creditarea), cât şi social, iar rezistența a continuat în principal în zona civică. Pe acest fond, a apărut Decizia Curții Constituționale care a constatat neconstituționalitatea reducerii pensiilor. A fost o victorie morală importantă pentru societate şi pentru întreaga opoziție parlamentară care, în acele condiții, a început să înțeleagă importanța imediată asigurată de asumarea unor poziții unitare. Acționând concertat, PSD, PNL şi PC se consolidau nu doar la nivelul forței parlamentare, ci, mai ales, câştigau încrederea populației. Ofereau motive de speranță într-un moment în care Traian Băsescu condamnase la disperare peste 10 milioane de oameni.

În urma Deciziei Curții Constituționale, preşedintele Băsescu a decis creşterea TVA la 24%. Pe fond, măsura reprezenta un nou atentat la siguranța economiei naționale. Din punct de vedere social, situația bugetarilor devenea imposibilă. Nu doar că pierduseră un sfert din salariu, dar erau forțați să suporte şi o creştere generală de prețuri. Ca să supraviețuiască, erau obligați să plătească mai mult din mai puțin. Nici pensionarii n-au scăpat, pentru ei inventându-se un impozit ilegal (constatat ca atare de instanțe şi returnat ulterior de Guvernul USL) care le tăia, în medie, aproximativ 7% din venituri, seniorii suportând, la rândul lor, şi creşterea prețurilor la alimente, medicamente, utilități şi combustibili determinată de ridicarea TVA cu 5 procente.

Confruntate cu asemenea abuzuri şi presate de propriul electorat, PSD, PNL şi, la nivelul său, PC au fost condamnate să adopte

poziții similare. Evident, social-democrații insistau pe dimensiunea socială, liberalii pe dezastrul economic, conservatorii pe necesitatea de a sprijini categoriile vulnerabile, tinerii şi clasa de mijloc. Fiecare partid încerca să-şi păstreze specificul, dar, dincolo de nuanțele doctrinare, toți reprezentanții opoziției mergeau în aceeaşi direcție. Totodată, ca element de noutate – foarte important pentru evoluțiile ulterioare – pentru prima dată a devenit evidentă şi o majoritate civică ostilă lui Traian Băsescu şi regimului său. Până în mai 2010, domnul Băsescu primise un sprijin semnificativ din zona civică.

Cred că este utilă încă o precizare: referirile constante sunt la Traian Băsescu şi nu la guvernele democrat-liberale, cele care, formal, asumau deciziile politice şi economice, pentru că preşedintele şi-a subordonat autoritar cabinetele conduse de Emil Boc. De facto, timp de patru ani, domnul Băsescu a fost, în acelaşi timp, şi preşedinte, şi premier. Şi nu doar atât. Au fost şi alte instituții fundamentale pe care Traian Băsescu le-a „coordonat" în sensul propriilor interese. Şi nici n-a făcut-o foarte discret, din contră, i-a plăcut întotdeauna să-şi afişeze cumulul de funcții.

Revenind la măsurile antisociale şi antieconomice – reduceri de salarii, impozitare ilegală de pensii, creşterea TVA la 24% – cred că au fost mai mulți factori care au permis ca, în vara anului 2010, România să-şi aplice o lovitură ce a determinat un regres de cel puțin cinci ani (spre exemplu, consumul s-a întors la nivelul anilor 2003–2004). Dintre aceste variabile, determinante cred că au fost două trăsături ale lui Traian Băsescu – înclinația spre exces autoritar şi incompetența economică – şi două caracteristici ale opoziției în prima jumătate a anului 2010 – fragilă şi incoerentă. Le voi analiza foarte succint.

Inclinația spre exces autoritar a domnului Băsescu.

Cei mai mulți dintre noi rămânem, din punct de vedere psihologic, blocați în „perioada de aur a vieții noastre". Astfel se face că unii, care, de exemplu, au avut rezultate şcolare strălucite, se consideră şi la maturitate „premianți" şi se comportă în consecință – caută

recompensă şi sunt nemulţumiţi dacă ceilalţi nu le observă meritele, încearcă întotdeauna să ocupe „prima bancă" etc. Alţii, înzestraţi cu calităţi fizice ce le-au asigurat în copilărie diverse avantaje, încearcă toată viaţa să-şi tranşeze conflictele în forţă... şi aşa mai departe. Pentru o persoană cu biografia domnului Traian Băsescu – elev mediocru, înzestrări fizice şi intelectuale în medie – „vârsta de aur" a fost perioada în care a ajuns căpitan de navă. În acel context, pentru că nu era pregătit emoţional şi nu avea exerciţiul natural al puterii, s-a lăsat cucerit până la exces de autoritate. Tânărul ambiţios, care îndurase umilinţe inerente unei biografii modeste, a fost îmbătat de putere. Şi chiar dacă, ulterior, a ocupat cea mai importantă funcţie în stat, Domnia Sa a rămas blocat în acel statut „căpitan de vas, stăpân absolut, omul care avea putere de viaţă şi de moarte asupra echipajului său". Fără acest detaliu biografic, poate că lui Traian Băsescu nu i-ar fi trecut prin cap să distrugă economia şi societatea românească doar pentru că putea să o facă.

Incompetenţa economică a domnului Băsescu.

Este de notorietate. Am mai multe exemple personale. Când, în vara lui 2010, comunicam public că economia subterană din România ajunge până la 40 miliarde de euro a negat agresiv această ipoteză; în aceeaşi perioadă îi propuneam direct să evalueze oportunitatea unui parteneriat economic cu China – a respins vehement propunerea, ignorând faptul că Franţa, Spania, Polonia şi alte state membre UE depăşeau criza cu investiţii chineze. Au fost multe astfel de replici. Este absolut evident că preşedintele Băsescu nu se pricepe economie, dar, îmbătat de putere, îi lipseşte capacitatea de a-şi înţelege lucid limitele.

În privinţa fragilităţii şi incoerenţei opoziţiei din anul 2010 nu mai este nimic de demonstrat. Se ratase posibilitatea unei Alianţe rapide, se schimbase liderul la PSD, plecau constant parlamentari către tabăra puterii, nu exista un proiect sau un program care să conţină o alternativă solidă. Şi, din păcate, până foarte aproape de sfârşitul anului 2010, PSD şi PNL s-au irosit în rivalităţi şi polemici sterile.

CAPITOLUL 5

Septembrie-decembrie 2010: Rivalităţi în interiorul opoziţiei; Anticorpii sociali

În perioada septembrie–decembrie 2010, pe fondul neputinței parlamentare, au început să apară reacții civice tot mai consistente. Confruntată cu ineficiența celor cărora le delegase responsabilitatea administrării țării, societatea începea să se trezească dovedind că, în ciuda stereotipurilor referitoare la caracterul mai puțin combativ al românilor, exista în cadrul națiunii energia, forța și curajul necesare pentru a reacționa în fața unui regim autoritar. Astfel că, în a doua parte a anului 2010, au început protestele profesorilor, ale medicilor, ale polițiștilor... Spre exemplu, în 24 septembrie 2010, câteva mii de polițiști au plecat din fața sediului Guvernului, unde nu răspundea nimeni solicitărilor lor sindicale, și au mers către Palatul Cotroceni la adevăratul șef al executivului. Cu acest prilej, polițiștii l-au invitat pe domnul Băsescu la discuții într-o manieră mai contondentă – „ieşi afară, javră ordinară!" – propunându-i totodată să-şi caute locul potrivit în istorie – „du-te Băsescu, după Ceauşescu". Asemenea mesaje au declanşat furia prezidențială, care s-a concretizat inclusiv prin refuzul de a mai accepta escorta poliției în deplasările private şi oficiale. A fost o reacție uşor primitivă şi infantilă, elocventă pentru incapacitatea lui Traian Băsescu de a distinge între oameni şi instituții.

Însă cea mai impresionantă lecție de responsabilitate civică au oferit-o pensionarii care, tot la Palatul Cotroceni, înfruntau jandarmii cu

cârja în mână... Anticorpii sociali reacționau și încercau să reziste infecției, dar opoziția parlamentară rămânea inertă, prinsă în cercul vicios al neîncrederii dintre social-democrați și liberali.

Câteva exemple: în august 2010, președintele PNL lansa public o ipoteză referitoare la existența unei înțelegeri între PSD și președinte – „un joc între Ponta și Băsescu" – amenințând că „nu va susține oricum" o moțiune lansată de PSD; imediat a venit și replica domnului Ponta: „Faptul că liberalii mai mult ne înjură pe noi decât pe Boc și Băsescu e un lucru anormal, dar nu vreau să-l comentez. Ce fac liberalii la moțiunea de cenzură este decizia lor. Sper ca, după ce trec vara și vacanțele, liberalii să înțeleagă și ei că adversarul este PDL, Traian Băsescu și Boc, și nu PSD". Deși, măcar în teorie, PSD, PNL și PC se pregăteau să demită guvernul care își asumase măsurile antisociale și ilegale anunțate de Traian Băsescu, tensiunile se alimentau constant în interiorul opoziției, în fiecare zi consemnându-se noi dezacorduri de fond, în special între PSD și PNL.

În 18 octombrie 2010, parlamentarii social-democrați, liberali și conservatori au depus „Moțiunea României majoritare, moțiune populară" semnată de 205 senatori și deputați. Două zile mai târziu, documentul a fost citit în plenul Camerelor Reunite, urmând ca dezbaterea și votul să se desfășoare pe 27 octombrie 2010. Pe lângă criticile referitoare la „regimul Băsescu–Udrea–Boc–Anastase" (dezastru economic, fiscalitate excesivă, măsuri antisociale, represiuni instituționale îndreptate împotriva opoziției), inițiatorii propuneau și o serie de măsuri concrete *(Revenirea asupra reducerii cu 25% a salariilor bugetarilor, readucându-le la nivelul de dinainte de 1 iulie 2010; Revizuirea cotei de TVA în concordanță cu rezultatele economice din 2010; Neimpozitarea pensiilor sub plafonul de 1000 lei; Reconsiderarea achizițiilor publice pe baza criteriilor de oportunitate, prioritate, eficiență și eficacitate; Eliminarea corupției prin decuplarea clientelei politice de la banul public și transparentizarea folosirii acestuia; Asumarea angajamentului politic ca împrumuturile să fie îndreptate cu prioritate către investiții, garantându-se astfel obținerea resurselor financiare pentru rambursarea datoriei publice;*

Creşterea gradului de absorbţie a fondurilor structurale prin simplificarea procedurilor de accesare şi prin soluţii de creditare pentru cofinanţare a IMM-urilor). Multe dintre aceste măsuri s-au regăsit ulterior în programele USL.

Însă, dincolo de conţinutul programatic, momentul era foarte important şi pentru că, pe lângă posibilitatea teoretică de a schimba guvernul (teoretică pentru că grupul Minorităţilor anunţase deja că nu va participa la vot şi, ţinând seama că toţi ceilalţi din Coaliţia majoritară primiseră „interdicţie“ de a vota, aritmetica parlamentară anula practic posibilitatea unei surprize), opoziţia avea posibilitatea de a-şi demonstra unitatea, consistenţa şi, mai ales, progresul. Dacă la moţiunea din iunie reuşise să strângă 228 de voturi, în octombrie chiar şi un vot în plus ar fi semnat confirmarea unei evoluţii. Însă, în contextul în care polemicile între PSD şi PNL erau permanente – liberalii ar fi dorit ca, simultan cu textul moţiunii, opoziţia să propună şi o alternativă guvernamentală concretă, dar social-democraţii au refuzat – rezultatul votului a fost dezamăgitor. Astfel, după o lungă dezbatere parlamentară, în paralel cu care se desfăşurau proteste civice tot mai ample, pentru demiterea guvernului s-au strâns doar 219 voturi, în condiţiile în care numărul minim necesar pentru adoptarea moţiunii era de 236. Dincolo de tonul şi intensitatea declaraţiilor furtunoase din sala de plen, şi de revolta sindicatelor care protestau vehement în stradă, opoziţia parlamentară dezamăgea. Iar acest eşec s-a resimţit imediat şi la nivelul fragilei relaţii dintre liberali şi social-democraţi.

La început mai discret, apoi tot mai explicit, ambele partide au început să se acuze că sunt dispuse să facă un compromis cu Traian Băsescu şi PDL. Şi, într-o anumită măsură, suspiciunile erau fireşti. Nici PNL, nici PSD nu-şi permiteau să asiste, în continuare, la propria dezintegrare. Până la urmă, dacă tot nu reuşiseră să-l dovedească pe Traian Băsescu, puteau fi tentaţi de o colaborare.

Astfel, după acea moţiune, distanţa dintre PNL şi PSD a continuat să se mărească apropiindu-se de ceea ce, pentru un observator extern, ar fi putut părea un punct de rupere. Crin Antonescu

susținea explicit că PSD nu s-a implicat total pentru a obține demiterea Guvernului Boc. Indirect, au apărut zvonuri despre o eventuală apropiere a lui Victor Ponta de Traian Băsescu prin intermediul domnului Ilie Sârbu, care avusese, în trecut, o relație funcțională cu președintele. Într-o asemenea ipoteză, guvernarea PDL devenea practic intangibilă.

Oricât de tentat aş fi fost şi eu, ca orice bun român, de scenarii spectaculoase, mi-era totuşi foarte greu să cred că preşedintele PSD, oricare i-ar fi fost numele, ar fi fost dispus să accepte o înțelegere tacită cu regimul Băsescu pentru că era absolut evident că o asemenea mişcare ar fi fost sinucigaşă pentru social-democrați. Să sprijine, chiar şi tacit, un guvern care tăiase salariile cu 25% şi impozitase ilegal pensiile, ar fi fost fatal pentru un partid de stânga. E adevărat, aveam deja experiența unui partid socialist trecut peste noapte la populari, dar datele PSD erau cu totul altele. Însă, în ciuda acestor observații evidente, mitul unei „monstruoase coaliții" a continuat să se rostogolească. Şi, pe lângă ficțiune, mai apăreau şi aspecte concrete de tipul observațiilor domnului Antonescu care considera că refuzul PSD de a propune o echipă guvernamentală a opoziției cu prilejul dezbaterii moțiunii din octombrie redusese dramatic şansele de a demite guvernul.

În paralel, alimentând suspiciunile social-democraților, preşedintele liberal admitea că nu exclude o colaborare cu PDL. „Nu exclud o variantă cu PDL." Iar răspunsul premierului Emil Boc venea foarte prompt: „Noi i-am făcut această ofertă la începutul mandatului, poate îi vine şi dânsului o judecată mai rațională pe măsură ce trece timpul".

Deşi asemenea declarații generau tensiune mai ales la baza partidelor din opoziție, şi în cazul liberalilor era uşor de înțeles că nu iau în calcul refacerea Alianței cu democrat-liberalii care încercaseră, în repetate rânduri, să-i destructureze (de la forțarea unei fuziuni cu iz de absorbție la încurajarea sistematică a tuturor dizidențelor care puteau rupe din bazinul electoral şi legitimitatea PNL). Făcuseră o dată greşeala de a se apropia prea mult de Traian Băsescu, nu o mai puteau

repeta. Pe de altă parte, pentru a-şi creşte capacitatea de negociere, Crin Antonescu era obligat să pară că are alternative la PSD.

După rezultatul de la alegerile prezidenţiale şi în contextul schimbării tensionate de lider la social-democraţi, cota de încredere a preşedintelui liberal continuase să urce. Implicit, crescuseră şi aşteptările, iar domnul Antonescu era obligat să aibă iniţiativă, să acţioneze, să creeze evenimente. Altfel risca, mai devreme sau mai târziu, să se prăbuşească sub propria greutate. Printre demersurile sale din această perioadă s-a numărat şi declanşarea dezbaterii referitoare la potenţialii miniştri din cadrul unui viitor guvern al PSD–PNL. Deşi răspundea unei aşteptări populare, tema a fost propusă public prematur şi a determinat o reacţie mai curând ostilă din partea lui Victor Ponta care, pe 25 octombrie, se declara uimit de propunerile preşedintelui liberal referitoare la eventualii prim-miniştri ai unui viitor guvern liberalo-pesedist, notând că PNL trebuie să înţeleagă că nu poate numi premier pentru că are mai puţine „acţiuni" decât PSD şi concluzionând că poziţia domnului Antonescu a fost „neserioasă".

Dincolo de micile înţepături, era evident că domnul Ponta nu se grăbea să se alieze cu nimeni. Cel puţin aparent, prioritatea sa o reprezenta consolidarea internă şi reîntoarcerea PSD la statutul de principal partid politic, capabil să câştige guvernarea de unul singur. Într-un fel era chiar obligat să acţioneze în acest sens pentru că liderii social-democraţi din ţară aveau deja experienţa nefericită a guvernării alături de un partener major şi nu mai păreau dispuşi să accepte o formulă similară. Din discuţiile pe care le-am avut, de-a lungul timpului, cu liderii social-democraţi de la centru şi din teritoriu, am înţeles că acele câteva luni de guvernare comună PDL–PSD sub mandatul domnului Băsescu au reprezentat pentru cei mai mulţi dintre ei o adevărată traumă. Fuseseră la putere exclusiv formal şi, astfel, suportaseră toate costurile guvernării fără a le putea echilibra cu beneficiile unei astfel de poziţii.

Pe de altă parte, de la înălţimea primei poziţii în topul încrederii în politicieni, Crin Antonescu nu putea accepta nicio construcţie

în care PNL ar fi trebuit să accepte un statut secundar. Iar problema menținerii unui anumit statut nu era doar a președintelui PNL, ci a întregului partid. Liberalii aveau și ei experiența guvernării alături de PDL și erau, la rândul lor, extrem de rezervați față de orice partener cu intenții dominante.

În concluzie, PSD-ul se proiecta mare, puternic și singur la guvernare (sau, oricum, vioara întâi), iar PNL-ul își descoperea vocația de partid mare și nu era deloc dispus să renunțe la ea. Asemenea diferențe de ritm și priorități alimentau tensiunile dintre cele două partide și făceau tot mai improbabilă realizarea Alianței Social Liberale.

Însă pe 24 noiembrie 2012, guvernul a adoptat Legile salarizării și premierul a anunțat că intenționează să le treacă prin parlament prin procedura asumării răspunderii. Pe lângă o grilă unică de salarizare în sistemul bugetar – elaborată pe criterii contestabile – legile promovate de Emil Boc amânau revenirea salariilor la nivelul existent înainte de reducerile cu 25% (pentru că, inițial, Traian Băsescu se angajase că salariile vor fi readuse la normal până la 1 ianuarie 2011). Asumându-și răspunderea pe o temă extrem de sensibilă din punct de vedere economic și social, executivul forța practic opoziția să depună o moțiune de cenzură, în caz contrar legile urmând a intra în vigoare. Calculul puterii era destul de simplu: opoziția, aflată în plin proces de fragmentare, nu era capabilă să strângă numărul necesar de voturi pentru a demite guvernul și, implicit, era absolut evident că va contabiliza un nou eșec care, după respingerea moțiunii din octombrie, urma să îi reducă și mai mult credibilitatea.

Totodată, relațiile dintre liberali și social-democrați erau constant marcate de conflict. Spre exemplu, pe 6 decembrie 2010, Crin Antonescu a respins public oferta lui Victor Ponta, care propunea ca PSD și PNL să elaboreze un proiect alternativ de buget pentru a demonstra că varianta guvernului nu era singura soluție de a administra resursele publice. Argumentându-și poziția, președintele liberal a subliniat „viziunile fundamental diferite" ale celor două partide.

În ciuda acestor tensiuni, nici PSD, nici PNL nu-și permiteau să nu lupte cu toate mijloacele parlamentare împotriva legii salarizării

pe care o criticaseră vehement şi care avea un ecou social major (prelungea tăierile de salarii). În consecinţă, erau prinse în capcană, forţate să provoace o înfruntare pe care erau absolut sigure că o vor pierde. Iar lipsa flagrantă de încredere şi entuziasm anunţă un scor şi mai slab decât cel din octombrie. Şi, la final, s-au adeverit cele mai negre estimări. Deşi moţiunea a fost iniţiată de 201 parlamentari (140 de deputaţi şi 61 de senatori) pentru aprobarea sa au mai votat doar 190. Practic documentul nu a mai strâns nici măcar votul celor care au semnat-o iniţial. În acel moment, declinul opoziţiei parlamentare pe mai multe voci devenise o certitudine. În decurs de o jumătate de an, de la moţiunea din iunie, se pierduse susţinerea a 38 de parlamentari (228 de voturi pentru moţiunea de iunie, 190 pentru cea din decembrie). Practic, ţinând seama că în iulie şi august fusese vacanţa parlamentară, opoziţia pierduse aproximativ 10 voturi pe lună (mă refer la pierderi de facto pentru că, de formă, nu toţi cei 38 de „absenţi" din decembrie trecuseră sau reveniseră în tabăra puterii...). De altfel, din discuţiile informale pe care le aveam în acea perioadă cu liderii liberali şi social-democraţi, reieşea lipsa acută de încredere şi motivaţie. De la Victor Ponta, care declarase înainte de moţiune că nu mizează pe minuni, până la cei mai necunoscuţi/discreţi deputaţi sau senatori, nimeni din opoziţie nu mai credea în posibilitatea de a răsturna guvernul. Înfrângerile repetate le insuflaseră unora senzaţia că adversarul este infailibil şi, în consecinţă, orice efort era inutil. Devenise clar că, în acel moment şi pe acele premise, orice nouă confruntare parlamentară cu majoritatea controlată de Traian Băsescu nu mai era o oportunitate de creştere şi vizibilitate, ci un risc de compromitere a întregului capital de credibilitate.

Aşadar, din foarte multe puncte de vedere, pe 20 decembrie 2010, opoziţia se afla la minimul absolut. Stătea încă mai rău decât în decembrie 2009, după controversata victorie la limită a domnului Băsescu. Deşi nu-mi dorisem, se împliniseră cele mai negre estimări anunţate pe 28 ianuarie 2010: puterea se consolidase, majoritatea se lărgise, instituţiile statului răspundeau la comanda unică,

iar opoziția își consumase energiile cu lupte interne, vulnerabilizându-se suplimentar.

După zece luni de la congresul din februarie, în PSD încă mai aveau loc mici reglări de conturi, încă se mai resimțea tensiunea dintre noua conducere şi ceea ce fusese cândva tabăra Geoană. La PNL era, în general, linişte (cele câteva dizidențe rămâneau absolut nesemnificative cantitativ), dar o linişte destul de apăsătoare pentru că partidul nu urcase automat la nivelul de încredere atins de liderul său şi acest decalaj crea dificultăți în ambele sensuri.

CAPITOLUL 6

20 decembrie 2010: Dacă PSD nu e pregătit, cred în soluţia PNL–PC...

Aşadar, deşi ideea unei mari Alianțe Social Liberale împlinise deja un an, pe 20 decembrie 2010 opoziția se afla într-o situație critică: ultima moțiune de cenzură nu fusese votată nici măcar de toți cei care o semnaseră şi fiecare încercare de coagulare eşuase, fiind sabotată chiar din interior, social-democrații şi liberalii dând impresia că-şi vânează reciproc erorile.

Fiecare din cele două tabere își afirma formal susținerea pentru o construcție unitară (pentru că simțeau că aceasta era marea aşteptare populară a acelui moment), dar folosea exact tema unificării opoziției pentru a demonstra că posibilii lor parteneri nu sunt pregătiți sau nu-şi doresc în mod real un astfel de proiect. Se ajunsese la un fel de tangou politic absurd în care propunerile de alianță se făceau doar pentru a fi respinse, câştigul iluzoriu fiind acela că, la finalul zilei, şi unii şi alții puteau spune propriului electorat: „Noi vrem, ei nu vor!“ Era un joc de sumă de nulă, pentru că, în ciuda unor victorii de etapă obținute de PSD sau PNL, opoziția, în ansamblu, nu câştiga nimic. Un concurs de frumusețe la finalul căruia cei trei rivali nu puteau obține decât, cel mult, locul doi.

Dacă aş fi fost interesat, aş fi avut toate şansele să mă fac remarcat în jocul de-a „cine pierde mai frumos“ sau „cine moare cu dreptatea în mână“. Îmi propusesem o construcție social liberală încă din 7 decembrie 2009... dacă îmi doream să „dau bine“ în fața publicului,

trebuia doar să ies din când în când, să reiau tema şi să spun „iată ce idee bună am eu, dar ei n-o înțeleg..." Şi, poate, dacă aş fi fost cu 10–20 de ani mai tânăr, aş fi fost tentat de un astfel de gând...

Dar, din fericire sau nefericire, în acest joc eu nu mai aveam mize individuale, aşa că îmi permiteam să mă concentrez în primul rând pe obiectivul comun. Evident că eram atent şi la prioritățile PC, dar nu într-atât încât să fiu dispus să amân la infinit o unificare a opoziției doar pentru că PC nu s-ar fi găsit în poziția ideală.

De altfel, în cazul PC, oportunitatea unei alianțe care să includă şi PSD şi PNL rămânea discutabilă pentru că era absolut previzibil că, imediat ce s-ar fi realizat o asemenea formulă, conservatorii ar fi fost sufocați în umbra partenerilor lor incomparabili mai mari. Când ai 3–4% iar ceilalți au 20–30% este practic imposibil să eviți statutul de membru de mâna a doua. Oricât de bun negociator ai fi, o asemenea diferență devine determinantă. Conservatorii ar fi fost poate singurii avantajați de menținerea ostilităților între liberali şi social-democrați pentru că doar din postura de terț neutru sau curea de transmisie puteau fi cu adevărat relevanți. Însă, pe termen lung, nici măcar aceste poziționări nu ar fi însemnat prea mult, pentru că tot spre un fiasco general al opoziției ar fi dus...

Evaluând jocul de forțe, de la declarațiile de bune intenții preluate de toată presa la negocierile transpartinice mai puțin cunoscute, a trebuit să accept că marea alianță se poate realiza mai uşor dacă voi acționa în două etape. Prima dată se putea realiza o construcție de dreapta care apoi putea invita şi PSD-ul să i se alăture. Această ipoteză avea mai multe avantaje:

1. Din motive uşor diferite, PNL şi PC erau obligate de presiunile interne şi externe să iasă cât mai rapid din inerție, să construiască; în consecință, erau mult mai deschise către un proiect comun.

2. O alianță PNL–PC ar fi oferit liberalilor plusul necesar pentru a încerca să negocieze cu social-democrații de pe poziții de egalitate. Acesta era un obiectiv foarte ambițios al PNL, care nu se sprijinea atât pe dimensiunea partidului (semnificativă, dar totuşi net inferioară în raport cu cea a PSD-ului), cât pe anvergura atinsă

în acel moment de Crin Antonescu. De altfel, raportul de egalitate fusese, în bună măsură, principalul obstacol real în calea unificării opoziției.

3. Când o parte a opoziției s-ar fi pus în mişcare, PSD nu şi-ar fi permis să rămână prea mult în afara acestei construcții. Ar fi fost presat nu doar de riscul general de a părea depăşit şi imobil în raport cu celelalte partide ci, mai ales, de dinamica sa internă unde exista încă o influență relevantă a taberei Geoană care, în contextul Alianței între PNL şi PC, ar fi putut prinde un culoar bun de a se consolida, somând noua conducere să aleagă responsabil. Intuiam că domnul Ponta va înțelege că, pentru a evita o asemenea presiune care i-ar fi oferit o platformă credibilă lui Mircea Geoană, va trebui să acționeze repede.

Exista însă şi un dezavantaj: într-o construcție în doi timpi, care, în final, avea să aibă o structură mai curând bilaterală, Partidul Conservator era condamnat la un oarecare anonimat, parteneriatul urmând a fi perceput mai curând o alianță între social-democrați şi liberali (estimare confirmată de evoluțiile ulterioare). În schimb, într-o alianță în trei, statutul PC ar fi crescut semnificativ. Dar această ipoteză, ideală din punctul meu de vedere şi al colegilor mei de partid, nu se putea realiza într-un orizont de timp rezonabil, şi, în consecință, am eliminat-o. Nu-mi permiteam să intru şi eu în blocajul produs de discrepanța dintre rezolvarea perfectă şi datele imperfecte ale realității. Şi nu regret nici astăzi, deşi aveam să observ foarte curând o anumită condescendență a partidelor mari în raport cu PC. Dar, măcar până la un punct, partenerii noştri nici nu puteau fi condamnați, totuşi conservatorii erau la zeci de procente în urmă... Nu-i mai puțin adevărat că prezența într-o amplă structură oferea şi PC noi premise de dezvoltare.

Astfel că, analizând avantajele şi dezavantajele abordării în doi timpi, am asumat costurile şi-am optat pentru această variantă. A fost o decizie pe care am luat-o chiar pe 20 decembrie 2010 şi care s-a concretizat într-un comunicat preluat în aceeaşi zi de întreaga presă şi dezbătut amplu în zilele următoare. Textul era scurt,

cu o notă personală şi oarecum contondent în raport cu partenerii mei din opoziţie:

> Opoziţia trebuie să devină o alternativă serioasă şi responsabilă la actuala Putere. Eu m-am săturat de moţiuni de cenzură în care nu mai crede nimeni. M-am săturat, în egală măsură, de proteste simbolice, de vehemenţă la televizor şi capete plecate în Parlament. M-am săturat de rivalităţile din interiorul opoziţiei. Dacă nu vrea să se compromită definitiv, opoziţia trebuie să se unească, trebuie să propună un proiect politic coerent şi credibil. Încă din 28 ianuarie 2010, am propus public realizarea unităţii opoziţiei în cadrul unei Alianţe Social Liberale. Un an întreg ne-am jucat de-a coalizarea opoziţiei. Ne-am întâlnit pentru a ne tatona, pentru a da semnale, pe care, în definitiv, nimeni nu le mai ia în seamă. Este un joc sinucigaş din care eu nu mai pot face parte. Este esenţial ca, până la 31 ianuarie 2011, să se realizeze o Alianţă Social Liberală, înregistrată la tribunal. Ideal ar fi ca această Alianţă să fie compusă din PSD, PNL şi PC, însă, dacă PSD nu se decide în acest sens, cred şi în soluţia PNL–PC.

Părea un mesaj scris la cald, la supărare. Şi această aparenţă a ajutat ca textul să fie preluat integral inclusiv de instituţiile de presă care mi-erau ostile şi care nu puteau pierde ocazia de a comenta că „Voiculescu s-a enervat", „şi-a pierdut răbdarea" şi de a provoca liderii PSD şi PNL să se delimiteze, să spună că „nu acceptă ca Voiculescu să le impună termene..." După 20 de ani de presă, ştiam bine cum funcţionează sistemul şi, evident, nu a fost singura dată când mi-am promovat un obiectiv de comunicare cu ajutorul inerţiilor ostile care mă vizau.

Iată câteva titluri din acea zi: Realitatea: „Voiculescu vrea o Alianţă Social Liberală până la 31 ianuarie 2011!"; Mediafax: „Voiculescu propune alianţa social liberală!"; Agerpres: Dan Voiculescu: „Este esenţial ca până la 31 ianuarie 2011 să se realizeze oficial o alianţă social liberală"; Hotnews: „Dan Voiculescu:

Este esențial ca până la 31 ianuarie 2011 să se realizeze oficial o alianță social liberală." Tot Hotnews: „Ponta şi Antonescu l-au enervat pe Voiculescu."; Ziare.com: „Dan Voiculescu le dă un ultimatum lui Crin Antonescu şi Victor Ponta. Termenul-limită pentru Alianța Social Liberală: 31 ianuarie 2011." Au fost foarte multe preluări ale acelei propuneri pe care am lansat-o şi m-am bucurat că, într-o zi în care opoziția înregistrase o nouă înfrângere usturătoare la votul pentru încă o moțiune de cenzură, tema aflată în dezbatere era Alianța Social Liberală. Un eşec obiectiv se transformase, la nivel de comunicare publică, într-un potențial succes. Realizabil în decurs de o lună şi ceva...

Pe fond, în acel comunicat, pe lângă senzația de revoltă determinată de neputința opoziției de a acționa unitar, introdusesem două idei care mă interesau în mod special.

Prima: „Este esențial ca, până la 31 ianuarie 2011, să se realizeze o Alianță Social Liberală, înregistrată la tribunal." Am considerat necesar să introduc un termen-limită pentru a concretiza orizontul de aşteptare, pentru o transforma o dezbatere teoretică, sterilă, într-una condiționată măcar de repere temporare. Sigur că mă aşteptam ca, pentru a-şi marca personalitatea şi anvergura, liderii PSD şi PNL să nu accepte acest termen, să-l negocieze, să propună un alt interval, dar, de fapt, exact asta mă interesa: ca presiunea publică şi necesitatea obiectivă de a prelua inițiativa să îi determine măcar să discute despre un termen-limită. Că acela nu avea să fie 31 ianuarie 2011 era mai puțin important. Trebuie să recunosc că aş fi fost mulțumit şi cu 31 martie. Mă interesa doar să se facă saltul de la o ipoteză abstractă la una concretă, cu obiective clare.

Totodată, când mă referisem la necesitatea unei alianțe, introdusesem şi sintagma „înregistrată la tribunal". Era un detaliu important, încercam, încă o dată, să orientez dezbaterile înspre o direcție mai aplicată. Propuneam practic să depăşim zona unor fragile acorduri politice, a unor înțelegeri conjuncturale. Ştiam că atât electoratul, cât şi membrii de partid erau atât de dezamăgiți, încât aveau nevoie de un temei serios şi solid pentru a începe să creadă în

posibilitatea unei schimbări. Evident că „înregistrarea la tribunal" nu asigură garanții depline pentru funcționarea eficientă a unei viitoare alianțe, dar era un pas în plus, un argument suplimentar că, de această dată, se construia serios.

A doua idee importată din comunicat: „Ideal ar fi ca această alianță să fie compusă din PSD, PNL şi PC, însă, dacă PSD nu se decide în acest sens, cred și în soluția PNL–PC". Era exact fraza cu care se încheia comunicatul şi ştiam bine că va produce o anumită iritare. Cel puțin la PSD. Dar era necesară.

În primul rând, după un asemenea final, mă puteam aştepta ca domnul Antonescu să reziste primei tentații de a se delimita de „ultimatumul lui Voiculescu" şi să profite de ocazie pentru a se poziționa în avantaj cu PSD – repet, în acel moment, PNL și PSD erau prinşi într-o spirală polemică şi, înțelegând că nu îi pot opri prin apeluri directe, am ales să fructific această rivalitate într-o manieră în care, până la urmă, câştiga întreaga opoziție.

În al doilea rând, ştiam că expunerea publică a posibilității ca PSD să rămână în afara unei construcții care ar fi inclus PNL şi PC ar fi accelerat dezbaterile în interiorul PSD. Iar domnul Ponta nu își permitea o izolare a propriului partid şi chiar a Domniei Sale în raport cu Crin Antonescu. Aşa că, deşi pe termen scurt mă puteam aştepta la o anumită ostilitate din partea liderilor social-democrați, am ales să investesc în viitorul nostru comun.

Trebuie să recunosc că atât preluările şi dezbaterile din presă, cât și reacțiile liderilor PSD şi PNL la comunicatul meu din 20 decembrie 2010 mi-au întrecut aşteptările. Astfel în aceeaşi zi, domnul Antonescu a declarat:

> Esențial în acest proiect *(al unificării opoziției)* este să construim sau să reconstruim o majoritate solidă. Când anume şi cum anume se formalizează ea este o chestiune importantă, dar este o chestiune care se discută după aceea. Oricum, din cât am apucat să văd, şi acest comunicat al senatorului Voiculescu porneşte tot din exprimarea acestei convingeri – că e nevoie de

o opoziție unită și mai ales de o opoziție capabilă foarte rapid să se transforme în majoritate.

Ținând seama de tonul ceva mai intens al declarației mele, poziția lui Crin Antonescu a fost, la acel moment, constructivă. Iar acest semnal nu a ajuns doar la liberali, conservatori sau opinia publică în general, ci și la social-democrați. Din poziția asumată de președintele PNL, se înțelegea destul de clar că va susține o construcție rapidă și, astfel, ipoteza unei alianțe între liberali și conservatori primea o importantă confirmare.

Nici reacția domnului Ponta nu a întârziat să apară:

> Nu poți să dai termene când e vorba de o înțelegere între trei partide. Am discutat în Comitetul Executiv Național al PSD și am mandat să discut cu PC și cu PNL să mergem cu construcția unei opoziții unite oricât de departe va fi necesar. Nu e vorba de 31 ianuarie, dar cred sincer (...) că nu putem aștepta 2012, atunci România va fi în colaps economic și social dacă Traian Băsescu și Boc continuă tipul de politici pe care îl fac și astăzi și nu putem doar să stăm pe margine să vedem cum țara se scufundă, pentru că asta ne ridică nouă procentele în sondaje (...) [Alianța] nu o să se facă într-o zi sau într-o seară, poate nici într-o lună, dar buna intenție există și nu am niciun fel de îndoială nici în ce îi privește pe liberali, nici în ce îi privește pe conservatori. Facem eforturi să netezim asperitățile.

Astfel că, evaluând obiectiv situația globală a opoziției, relațiile dintre cele trei partide și anumite tensiuni interne, mai pregnante în PSD, trebuia să mă declar absolut mulțumit cu evoluțiile zilei de 20 decembrie 2010. Era pentru prima dată, după un an de polemici, lovituri și eschive, când PSD, PNL și PC acceptau simultan că alianța este necesară și trebuie să se realizeze într-un interval cât mai scurt de timp. Ce irosisem în 10 luni, de la apelul din 28 ianuarie 2010, recuperasem într-o singură zi la finalul căreia aveam totuși o importantă necunoscută: în lumina noilor repoziționări, merita să aștept să se realizeze alianța în trei sau să merg mai departe pe strategia în

doi timpi – în prima fază, realizarea unei structuri PNL–PC, urmată de o uniune mai amplă care ar fi inclus şi PSD-ul?

Ambele variante conţineau un set de avantaje şi dezavantaje, însă trebuia să ţin seama că, oricât ar fi fost de hotărâţi şi de presaţi liderii partidelor, o negociere în trei putea fi mult mai complicată şi mai lungă decât una în doi. Practic, în orice moment, a treia parte putea să blocheze întregul acord. Totodată, înţelegeam că, dincolo de repoziţionarea raţională a domnului Ponta, în PSD existau o serie de inerţii care, din cauza unor jocuri interne sau rivalităţi locale între social-democraţi şi liberali, ar fi putut forţa conducerea PSD să evalueze şi alte variante în afara alianţei cu PNL şi PC. Plus că puteam intui că nici Traian Băsescu nu va sta degeaba. Ştiam că are suficiente mijloace şi îndeajuns de mulţi parteneri în PSD şi PNL, care, la sugestia sa, ar fi putut să tempereze ritmul negocierilor. Dacă la acestea mai adăugam şi propaganda presei arondate preşedintelui şi manipulările prin care ar fi încercat să creeze tensiuni între cele trei partide (pentru PNL, „vă aliaţi cu partidul lui Ion Iliescu?"; pentru PSD, „acceptaţi cota unică? renunţaţi la impozitul progresiv?") puteam estima că, în varianta „dintr-odată", şansa ca alianţa Social Liberală să devină realitate s-ar fi redus semnificativ.

Cât timp păstram premisele din ultimul an – trei partide concurente, separate de repere doctrinare distincte, interese contrare şi neîncredere istorică – rămâneam în continuare vulnerabili. În schimb, dacă liberalii şi conservatorii se mişcau repede, construiau împreună o alianţă şi un program comun, se schimbă raportul de forţe şi întregul proces se putea desfăşura mult mai repede. Chiar dacă era clar pentru toată lumea că, fără PSD, nu se putea vorbi despre o mare alianţă, realizarea unei structuri comune PNL–PC ar fi reprezentat un progres concret, extrem de necesar după un an de stagnare. Publicul, presa şi clasa politică în general ar fi înţeles că se întâmplă ceva real, că există voinţa obiectivă de a schimba lucrurile. Nu în ultimul rând, o asemenea mişcare i-ar fi ajutat, oarecum forţat, şi pe social-democraţi, cărora le-ar fi simplificat semnificativ opţiunile: în opoziţia unită sau în afara ei.

Eram convins că, având date clare şi un calendar destul de strâns, domnul Ponta ar fi fost îndeajuns de motivat încât să-şi convingă colegii să susţină Alianţa Social Liberală. Dincolo de meritele şi păcatele sale, PSD-ul a acţionat, de regulă, practic şi raţional. În consecinţă, aveam toate motivele să cred că, şi de această dată, îşi vor depăşi inerţiile şi vor decide spre binele lor şi al întregii opoziţii.

Sintetizând, cred că 20 decembrie 2010 a fost o zi decisivă pentru PSD, PNL şi PC. Chiar a doua zi au început deja discuţiile aplicate între conservatori şi liberali pentru realizarea unei alianţe „înregistrate la tribunal".

CAPITOLUL 7

Decembrie 2010–ianuarie 2011: Alianță de Centru-Dreapta – *Era pe când nu s-a zărit...*

Deşi, din punct de vedere formal, Alianța de Centru-Dreapta (ACD) există şi la momentul în care sunt scrise aceste rânduri, de facto, această structură a fost cu adevărat relevantă doar câteva zile, provocând ample mişcări politice în decembrie 2010 – ianuarie 2011 şi intrând în anonimat după data de 5 februarie 2011. A avut o istorie scurtă, dar foarte intensă, reuşind să contribuie decisiv la formarea celei mai ample alianțe politice din istoria recentă a României.

Discuțiile pentru formarea ACD au început imediat după comunicatul meu din 20 decembrie 2010 şi după reacția domnului Antonescu din aceeaşi zi...

De la început, abordarea ambelor părți a fost deschisă şi pragmatică. Dincolo de aparența unei distanțe semnificative – alimentată atât de strategia de alianțe ale celor două partide, cât şi de anumite dispute între lideri (am avut mai multe polemici pe teme de politică economică şi socială cu domnul Tăriceanu), PNL şi PC erau perfect compatibile.

Apropierea doctrinară era evidentă, PC asumând încă de la înființare platforma social liberală – enunțată explicit încă din primele documente programatice ale Partidului Umanist Român, actualul Partid Conservator. Totodată, ambele formațiuni împărtăşeau fără rezerve obiectivul de a forma o alternativă de centru dreapta capabilă să depăşească PDL şi să devină un partener egal

cu PSD. Aşadar, pe formă, pe fond, pe termen scurt şi pe termen lung, PNL şi PC aveau toate motivele să acţioneze împreună.

Evident, în ambele tabere se exprimau şi rezerve. În PNL, aripa nostalgică după Traian Băsescu şi Alianţa D.A. precum şi adversarii declaraţi ai lui Crin Antonescu nu puteau pierde ocazia de a se manifesta vehement, în speranţa că îşi mai pot consolida poziţia internă sau îşi vor atrage bunăvoinţa puterii. În PC, se auzeau până la Bucureşti nemulţumirile unor lideri locali care avuseseră experienţe nefaste cu colegii lor liberali în perioada guvernului Tăriceanu. Totodată, conducerea celor câteva organizaţii judeţene conservatoare care chiar obţinuseră rezultate consistente la alegerile anterioare îşi dorea să poată candida sub sigla proprie (iar acest deziderat a fost reţinut în protocolul ACD). Dar, evaluând obiectiv şi la liberali, şi la conservatori rezistenţa era minoră, atât cantitativ, cât şi calitativ.

Astfel că între Crăciun şi Revelion se redactau deja variantele de lucru ale viitorului acord dintre PNL şi PC. În general, discuţiile le-am purtat direct cu domnul Antonescu. Dialogul a fost foarte fluent pentru că, pe fond, nu aveam nimic de împărţit. Liberalii făceau o primă mişcare importantă şi îşi asigurau premisele pentru a obţine paritatea cu social-democraţii. Conservatorii ieşeau dintr-o hibernare care îi adusese de la peste 30 de parlamentari la 4, îşi recuperau o linie doctrinară rătăcită în ultimii ani şi îşi mobilizau propriile structuri. Pe scurt, toată lumea câştiga.

Comunicând între noi direct, fără neîncredere şi fără blocaje, am reuşit ca pe 2–3 ianuarie 2011 să avem deja un acord pe forma finală a protocolului de colaborare între Partidul Naţional Liberal şi Partidul Conservator. Numele noii construcţii a fost stabilit, în doar câteva minute, la una dintre ultimele noastre întâlniri: Alianţa de Centru-Dreapta. Dincolo de aparenta sa banalitate, această titulatură demonstra că ne asumăm să intrăm exact pe culoarul pe care se străduia să-l monopolizeze Traian Băsescu prin Partidul Democrat Liberal. Într-o ţară în care preşedintele în funcţie şi partidul de guvernare îşi asumau zilnic statutul de „înfocaţi" reprezentanţi

ai dreptei româneşti, misiunea noastră de a ne legitima pe „centru-dreapta“ nu era deloc simplă.

Deşi ne gândeam cu toţii la posibilitatea cooptării PSD într-o mare alianţă social liberală, ACD nu era gândită ca o simplă formulă provizorie. Nu ne-am mulțumit cu un aranjament provizoriu, nu ne-am epuizat în discuții superficiale. Pentru că nu aveau încă nicio certitudine referitoare la opțiunea ulterioară a social-democraților, liberalii şi conservatorii investeau serios într-un proiect pe termen mediu şi, ca atare, acordau o reală atenţie regulilor de organizare şi funcționare a noii formațiuni.

Câteva exemple concrete din acordul ACD:

1. Se încerca prevenirea conflictelor interne: *1.1.4. Conflictele publice între membrii partidelor, precum şi atacurile publice împotriva unor colegi sau a unui partid din Alianță nu sunt permise; 1.1.5. Miniştrii şi ceilalți reprezentanți ai Alianței în administrația publică centrală sau în structurile deconcentrate ale acesteia nu pot adopta poziții publice polemice față de deciziile luate de colegi în domeniile proprii de competență; 1.1.6. Partidele membre ale Alianței nu vor iniția sau accepta trecerea de la un partid la altul a membrilor celor două partide. 1.1.7. În toate situațiile deciziile organismelor de conducere ale Alianței se iau prin consens.*

Dacă ACD ar fi fost de la început gândită exclusiv ca o formulă intermediară, ca un lift spre Uniunea Social Liberală, în mod cert nu ar fi existat o asemenea preocupare pentru asigurarea stabilității interne a Alianței.

2. Se înființau structuri comune: *2.2.1.2. Consiliul Național de Conducere – CNC – este format din câte 6 reprezentanți ai conducerilor celor două partide, desemnați şi revocați potrivit procedurilor interne ale fiecărui partid; 2.2.1.3. CNC este prezidat de preşedinții celor două partide în calitate de copreşedinți ai Alianței; 2.4.1. La nivel național se constituie Consiliul de Onoare şi Arbitraj (COA) format din 5 membri, 3 din partea PNL şi 2 din partea PC, prezidat de un membru PC.*

Din păcate, aşa cum se ştie, nici Consiliul Naţional de Conducere, nici Consiliul de Onoare şi Arbitraj nu s-au mai înfiinţat... iar lipsa oricărei forme de organisme şi activităţi interne a erodat rapid încrederea între cele două partide.

3. Se stabileau reguli pentru candidaturile la alegerile locale şi parlamentare: *4.1.2. Cele două partide membre ale Alianţei vor participa la alegerile locale cu candidaturi proprii; 4.1.3. Prin excepţie de la punctul 4.1.2. CJC (S,MB) poate propune CNC candidatură pe liste comune într-o circumscripţie electorală comunală, orăşenească, municipală, judeţeană sau de sector al municipiului Bucureşti. 5.1. Cele două partide componente ale Alianţei vor participa în alegerile parlamentare cu candidaţi comuni; 5.2. Candidaturile vor fi prezentate în numele Alianţei şi vor folosi semnul electoral al acesteia, în condiţiile legii electorale;*

După cum se poate observa, optasem pentru candidaturi separate la alegerile locale tocmai pentru a permite fiecărui partid să-şi consolideze identitatea şi să-şi fructifice specificul. Mai ales pentru conservatori, era determinant să-şi poată mobiliza organizaţiile locale.

4. Se reglementa detaliat procedura de desemnare a candidaţilor la alegerile parlamentare: *5.3.1. Alianţa va prezenta candidaţi în colegiile eligibile astfel încât să asigure Partidului Conservator un număr de cel puţin 12 colegii eligibile pentru Camera Deputaţilor şi 9 colegii eligibile pentru Senat; 5.3.2. În cazul în care vor fi desemnaţi pentru o nouă candidatură prin procedurile interne ale fiecărui partid membru al Alianţei, parlamentarii în funcţie vor avea prima opţiune pentru candidatură în colegiul electoral în care au fost aleşi în 2008; 5.3.3. În cazul modificărilor în componenţa colegiilor electorale, prima opţiune va fi exercitată pentru colegiul electoral cu componenta cea mai apropiată de forma stabilită în 2008; 5.3.4. Alianţa va desemna candidaţi în colegiile marginale astfel încât Partidul Conservator să desemneze candidaţi în acestea în număr egal cu candidaţii desemnaţi în colegiile eligibile; 5.3.5. Colegiile eligibile, respectiv colegiile marginale,*

vor fi definite de CNC pe baza unor analize electorale și sociologice, după rămânerea definitivă a componenței colegiilor;

Așa cum reiese din regulile enunțate, din punct de vedere al repartizării candidaturilor, obiectivul meu era ca Partidul Conservator să obțină un număr suficient de parlamentari pentru a-și putea forma grupuri proprii în Senat și în Camera Deputaților. Ținând seama că, la momentul la care aveau loc aceste negocieri, PC avea doar 5 parlamentari, 21 de colegii eligibile, dublate de un număr similar de colegii marginale, reprezentau o evoluție semnificativă. Dar beneficiile nu erau într-un singur sens, și liberalii aveau premise să își dubleze ponderea parlamentară.

5. Se prevedea conduita celor două partide și în perioada ulterioară alegerilor parlamentare: *8.1. Cele două partide vor acționa împreună pentru formarea unei majorități parlamentare; 8.2. În cazul în care cele două partide nu vor putea forma sau face parte dintr-o majoritate parlamentară vor acționa împreună ca partide de opoziție;*

Aceste prevederi probau, o dată în plus, că intenția inițială era să se pună bazele unei construcții temeinice, cu proiecte pe termen lung și acțiuni consecvente. Asumând că ne vom păstra unitatea și după alegeri, consolidam încrederea între organizații și ne ofeream reciproc garanția că nu vom lupta împreună pentru a câștiga separat.

6. Se menționa că ambele partide vor susține un candidat PNL pentru alegerile prezidențiale: *6.1.1. Alianța va susține, atât în ipoteza alegerilor prezidențiale la termen, cât și a celor anticipate, un membru al PNL pentru funcția de președinte al României și un membru PC pentru funcția de președinte al Senatului;*

Aceasta a fost pentru **prima dată când o alianță asuma implicit candidatura domnului Crin Antonescu la alegerile prezidențiale.** Era o opțiune naturală care ținea seama și de cota de încredere a președintelui liberal și de raportul de forțe dintre cele două partide. De altfel, acest precedent a fost folosit ulterior în deciziile Uniunii Social Liberale.

7. Se stabileau principiile reprezentării guvernamentale: *7.2.1. Ponderea celor două partide în guvern se stabilește proporțional cu numărul de parlamentari aleși ai fiecărui partid component al Alianței, însă fără a putea considera pentru PC un număr de parlamentari mai mic decât cel prevăzut la 5.3.1. (9 senatori și 12 deputați); 7.2.2. În calculul ponderii celor două partide în guvern se va considera și poziția de prim-ministru, în cazul în care acesta aparține unuia dintre cele două partide; 7.2.3. PC va deține în guvern un număr de miniștri conform 7.2.1., însă nu mai puțin de un ministru deținător al unui portofoliu;*

Deși nu apărea explicit în principiile de funcționare, în timpul negocierilor s-a stabilit un raport de reprezentare de 4 la 1 între PNL și PC, o proporție corectă, care reflectă dimensiunile și potențialul celor două partide.

La 5 ianuarie 2011, forurile centrale de conducere ale PNL și PC au aprobat decizia de constituire a Alianței de Centru-Dreapta. Întregul proces de constituire a ACD s-a desfășurat foarte rapid, iar anunțul din 5 ianuarie a surprins opinia publică. După Crăciunul din 2010, apăruseră zvonuri referitoare la discuții între liberali și conservatori, dar aproape nimeni nu preconiza că o eventuală alianță se poate realiza atât de rapid.

Confruntată cu o decizie deja luată, propaganda fidelă domnului Traian Băsescu a declanșat o amplă campanie de comunicare prin care încerca să creeze breșe în PNL. Așa cum era de așteptat, atacurile mă vizau direct, liberalii fiind provocați să respingă „o alianță cu Voiculescu“. Încercarea de manipulare era, în egală măsură, stridentă și tardivă. Cu două, trei excepții (persoane aflate sub influența domnului Băsescu sau în rivalitate cu domnul Antonescu și în dispute personale cu mine), liderii PNL n-au căzut în capcana unui discurs defensiv.

În ceea ce mă privește, am evitat orice dispute cu tentă personală pentru că știam foarte bine că, în acel moment, obiectivul major rămânea unificarea opoziției, orice alte mize fiind secundare. Sigur că mă așteptasem să fiu atacat, era firesc să fie așa... în definitiv,

prin înființarea ACD, împingeam PDL-ul şi pe Traian Băsescu spre extrema de dreapta, asigurând premisele pentru a le reduce drastic bazinul electoral. Aşadar, ştiam că nu vor asista pasivi la această mişcare. Dar, în egală măsură, pentru mine, Alianța de Centru-Dreapta rămânea doar un obiectiv de etapă. De altfel, la 4 ianuarie 2011, înainte chiar de anunțul oficial referitor la constituirea ACD, într-un interviu acordat Agerpres susțineam ferm necesitatea unei Alianțe politice „în trei, PSD, PNL, PC, pe termen lung, 5–10 ani, care să acopere mai multe cicluri electorale şi care să garanteze stabilitate politică, eficiență economică şi dreptate socială". Şi, până la finalul acelor declarații, în care m-am abținut cu greu să nu-i spun domnişoarei reporter că a doua zi urma să se oficializeze înființarea ACD, am reluat și ideea termenului cât mai scurt în care preconizam că se poate realiza Marea Alianță: „Ca să fiu cinstit, 31 ianuarie 2011 (dată avansată de mine în 20 decembrie) mi se pare un termen cam lung. Alianța PSD–PNL–PC ar fi trebuit realizată ieri". O zi mai târziu, pe 5 ianuarie, şi Crin Antonescu menționa public că ACD este primul pas către o structură mai largă care ar trebui să includă şi PSD.

Mesajele mele, ale domnului Antonescu şi ale altor lideri liberali şi conservatori, referitoare la necesitatea unei construcții comune cu social-democrații, erau foarte necesare pentru că exista riscul ca rapiditatea şi consistența formării Alianței PNL–PC să poată fi considerate forme de ostilitate la adresa PSD. Într-o anumită măsură, o asemenea interpretare era inerentă din moment ce, după nesfârşitele discuții despre o uniune în trei, se realizase, în timp record, o construcție în doi. Terțul părea exclus. Dar, evident, nu era cazul şi, din acest motiv, fusese util să reiterăm proiectul Alianței Social Liberale.

Însă, nu-i mai puțin adevărat că, din data de 5 ianuarie 2011, datele politice începeau să se schimbe. Bunăoară, domnul Ponta înțelegea că, dacă nu se va decide să accepte concret colaborarea cu PNL şi PC, se vor găsi alți lideri social-democrați dispuşi să o promoveze şi să convingă măcar o bună parte din partid.

În ipoteza în care, de exemplu, Mircea Geoană sau Miron Mitrea prelua această temă şi reuşea s-o transforme într-un proiect personal, ar fi putut, în timp, să retraseze echilibrul de forțe din interiorul PSD.

Pe de altă parte, o întârziere prelungită a social-democraților cumulată cu o eventuală creştere a ACD, pe fondul uriaşei dorințe de schimbare resimțite de populație, risca să schimbe şi relațiile în interiorul opoziției.

În consecință, analizând corect situația şi acționând în interesul propriului partid, tot pe 5 ianuarie 2011, preşedintele PSD a anunțat public că a fost mandatat să construiască o alianță cu PNL şi PC „pe termen mediu, 6–8 ani". Eu propusesem, cu o zi înainte, o alianță pe 5–10 ani.

Devenise evident, urcasem în aceeaşi barcă. De altfel, două zile mai târziu, Victor Ponta propunea în dezbaterea publică Agenda 2019, care conținea o serie de principii de funcționare a alianței dintre PSD şi ACD! „Partidul Social-Democrat şi Alianța de Centru-Dreapta PNL–PC decid să pună bazele juridice ale unei platforme politice comune care să aibă ca scop fundamental elaborarea, adoptarea şi implementarea până în anul 2019 a unei agende publice (...) PSD şi ACD vor înregistra juridic, conform legii partidelor politice şi în vederea îndeplinirii cerințelor art. 103 din Constituția României, o alianță politică ce îşi asumă agenda..."

De la rezervele categorice exprimate în noiembrie 2010 la asumarea integrală a oportunității imediate a unei Mari Alianțe, „înregistrate la tribunal", se făcuse un progres uriaş şi, analizând evoluțiile obiective, era evident că Alianța de Centru-Dreapta a reprezentat catalizatorul care a făcut trecerea de la ezitări exploratorii la decizii ferm asumate.

Dar, aşa cum menționam anterior, ponderea politică a ACD, deşi foarte consistentă în primele zile ale anului 2011, a fost de foarte scurtă durată. Dacă s-ar fi investit serios în ea, dacă se generau structurile comune enunțate în protocolul de înființare şi se elaborau proiecte economice şi sociale axate pe dezvoltarea clasei

mijlocii, am convingerea că această alianță ar fi putut deveni un nucleu politic major, capabil, în egală măsură, să izoleze gruparea politico-economică din jurul lui Traian Băsescu şi să echilibreze, pe termen lung, raportul de forțe cu un Partid Social-Democrat al cărui bazin de stânga îi permite constant să treacă de 30%.

Însă, în ianuarie 2011, nu era timp pentru a consolida Alianța de Centru-Dreapta. Sensul istoriei era altul. Hărțuită de un regim autoritar, fragilă din cauza dezertărilor constante de aleși locali și centrali, măcinată de conflicte interne, opoziția trebuia să se unifice.

În aceste condiții, ACD era condamnată să fie doar o etapă intermediară. Avea potențial de creştere, însă rămânea doar o şansă de creştere ulterioară, un avantaj viitor. În schimb, Alianța Social Liberală reprezenta o garanție prezentă, un salt sigur şi imediat. Probabil că, dacă sistemul de putere coordonat de Traian Băsescu ar fi fost mai puțin agresiv şi arbitrar, Marea Alianță ar mai fi putut să aştepte, iar ACD ar fi avut timp să crească şi să dobândească o identitate proprie. Dar n-a fost cazul.

Teoretic, s-ar fi putut încerca și o eventuală dezvoltare paralelă, pe de o parte ACD, pe de altă parte Alianța Social Liberală. Însă ar fi fost un demers complicat şi ineficient. În primul rând, PC şi PNL nu ar fi avut timpul și resursele necesare pentru a construi simultan două forțe politice distincte şi ar fi apărut riscul unui eşec al ambelor alianțe. În al doilea rând, era foarte posibil să se perpetueze rivalitatea în interiorul opoziției, între ACD şi USL, între PNL–PC şi PSD. Şi, nu în ultimul rând, dezvoltarea distinctă a două alianțe nu răspundea aşteptărilor electoratului care își dorea ca forțele de opoziție să genereze un proiect unitar.

În consecință, ACD a rămas un paradox politic. A fost o alianță foarte influentă în perioada premergătoare formării, decisivă în ziua în care a fost anunțată oficial (5 ianuarie 2011), relevantă următoarele 30 de zile (până la apariția USL), complet abandonată după 5 februarie 2011.

Sintetic, perioada de glorie a ACD s-a consumat înainte ca alianța să înceapă cu adevărat să existe...

CAPITOLUL 8

5 ianuarie 2011–5 februarie 2011: Uniunea Social Liberală în linie dreaptă...

În contextul înființării Alianței de Centru-Dreapta, expus în capitolul anterior, conducerea Partidului Social-Democrat a devenit foarte interesată de realizarea cât mai rapidă a unei mari alianțe social liberale.

În prima fază, repoziționarea rapidă a lui Victor Ponta care, în 7 ianuarie 2011, posta pe blogul personal chiar și o schiță a protocolului de colaborare dintre PSD și ACD, a declanșat reacții ostile din partea a numeroase organizații locale social-democrate. Lideri ai unor filiale foarte puternice în PSD, precum Marian Oprişan şi Gheorghe Nichita, au contestat dur ideea unei reprezentări paritare pe listele parlamentare şi au exclus posibilitatea candidaturilor comune la alegerile locale. Asemenea reacții erau de înțeles în condițiile în care, mai ales la nivel local, social-democrații nu aveau o relație funcțională cu liberalii, cei care, în anumite cazuri, aveau încă o serie de colaborări cu PDL-ul.

Totodată, încercând să recupereze avansul luat de PNL şi PC, domnul Ponta mărise foarte mult miza şi intrase pe un teren destul de nesigur în acel moment, propunând ca PSD şi ACD să desemneze „candidați comuni pentru alegerile privind funcția de preşedinte al consiliului județean şi de primar al municipiului reşedință de judeţ; (...) acest sistem va putea fi extins, dacă există condiții obiective în acest sens, şi la candidații pentru funcțiile de primar în

orașe și comune". Evident, cele mai multe organizații PSD, PNL și PC nu erau pregătite pentru un asemenea nivel al detaliilor. Experiența conflictelor directe era încă foarte proaspătă și nu putea fi depășită peste noapte.

Am analizat cu mare atenție reacțiile liderilor locali pentru că, pe baza acestora, puteam estima că o alianță în trei, într-o singură etapă, ar fi fost aproape imposibil de realizat. Părea tot mai clar că, dacă nu ar fi existat ACD-ul, s-ar fi găsit centre de influență capabile să blocheze întregul proces.

În consecință, am optat pentru unificarea opoziției în două etape. Iar după ce Alianța de Centru-Dreapta a devenit realitate, procesul de coagulare intrase într-o fază ireversibilă. În contextul nou creat, cei care respingeau proiectul aveau de ales între a fi în interiorul sau în afara sa, dar nu-l mai puteau opri. Și, oricât ar fi fost de ambițioși sau influenți, șefii de filiale județene nu-și permiteau să se excludă singuri din ceea ce era evident că va deveni cea mai puternică forță politică din România.

Din 10 ianuarie 2011, după ce s-a desfășurat prima întâlnire între PSD, PNL și PC dedicată oficial realizării unei mari alianțe (oricum în primele zile din ianuarie se desfășuraseră deja mai multe întâlniri informale, inclusiv la Grivco, o soluție „neutră" pentru liberali și social-democrați) negocierile s-au desfășurat pe două paliere. Pe de o parte, aveau loc dezbaterile din interiorul partidelor, în cadrul cărora se încerca concilierea organizațiilor locale, pe de altă parte, se purtau discuții dintre conducerile centrale PSD, PNL și PC.

La acel moment, miza principală o reprezenta stabilirea raportului între PSD și ACD. Presați de liberali să accepte paritatea, social-democrații nu erau deloc dispuși să asume un raport de 1 la 1. De altfel, dacă n-ar fi existat Alianța de Centru-Dreapta, o asemenea pretenție ar fi fost absolut excesivă în condițiile în care diferența între PSD și PNL era de peste 10 procente. Însă înțelegerea prealabilă a conservatorilor cu liberalii schimbase regulile jocului. Cu tot eventualul meu subiectivism, evaluând strict din punct de

vedere sociologic, ACD nu poate fi prezumată cu mai mult de 22–24%, semnificativ mai puțin decât bazinul electoral de peste 30% al social-democraților. Însă ACD avea avantajul primei mutări şi, invocând un potențial real de creştere, era în poziția în care putea insista pentru egalitate cu PSD-ul.

În acel context, am avut mai multe discuții cu Victor Ponta în cadrul cărora înțelegeam bine atât ce spune, dar, mai ales, ce nu poate să spună. În primele întâlniri, preşedintele PSD insista ca fiecare formațiune să îşi rezerve dreptul de a propune candidații la alegerile locale acolo unde are reprezentanți proprii în funcții, urmând ca, în județele şi localitățile în care aleşii publici nu erau de la PSD, PNL sau PC, să fie susținut candidatul creditat cu cele mai mari şanse de sondaje. Evident, un astfel de aranjament ar fi asigurat o poziție predominantă pentru social-democrați. Ținând seama de numărul de aleşi locali şi de structurile din teritoriu ale celor trei partide, în formula propusă de preşedintele social-democrat raportul PSD–ACD s-ar fi situat aproape de 2 la 1.

Aşa cum era de aşteptat, această propunere a fost ferm respinsă de ACD. De altfel, sunt convins că inclusiv Victor Ponta era conştient că, pe lângă disparitatea flagrantă, soluția desemnării candidaților exclusiv în funcție de sondaje ar fi fost fatală pentru funcționarea viitoarei alianțe. În mod evident, cercetările sociologice ar fi conținut o doză semnificativă de subiectivism şi ar fi determinat contestări majore ce se puteau solda inclusiv cu dizolvarea întregii construcții. Însă, pe de altă parte, preşedintele PSD trebuia să țină sub control importante presiuni interne, unii dintre liderii săi județeni, bine orientați spre mize locale, fiind mai puțin receptivi la argumente „naționale". Aşa că, într-o măsură mult mai mare decât Crin Antonescu sau Daniel Constantin, Victor Ponta trebuia să realizeze un compromis destul de complicat între interesele centrale şi locale din propriul partid. Nu în ultimul rând, pentru domnul Ponta încă nu se încheiase procesul consolidării statutului de preşedinte al PSD şi nu îşi permitea să tensioneze excesiv relațiile cu liderii social-democrați cu adevărat influenți.

Pe asemenea coordonate, discuțiile conțineau și momente tensionate, unul dintre acestea referindu-se la împărțirea candidaturilor pentru președinția Consiliilor Județene. PSD-ul a propus ca fiecare formațiune să-și păstreze funcțiile deja deținute (PSD avea 17, PNL 5, PC zero) iar cele rămase să fie repartizate către candidații cu cele mai multe șanse. Cu un astfel de algoritm, PSD ar fi avut candidați în aproximativ 30 de județe, iar PNL în 10–11. Evident, PC-ul, confirmându-și opțiunea conservatoare, și-ar fi conservat scorul nul. Rămânând consecvenți principiului parității, liderii ACD au propus o formulă în care social-democrații desemnau candidați în 21 de județe, iar Alianța de Centru-Dreapta în celelalte 20. În această ipoteză, dezavantajul obiectiv trecea în partea social-democraților care, chiar și în cel mai bun scenariu, își puteau crește ponderea cu 20–25%, mult mai puțin decât liberalii care, dacă Marea Alianță obținea o victorie concludentă, puteau obține un salt uriaș – peste 300%.

Sesizând discrepanța între potențialul de creștere al celor două părți, în Biroul Permanent Național al PSD principiul parității a fost aspru criticat și, pe fond, conducerea centrală a social-democraților avea suficiente motive să respingă ipoteza egalității numerice. Totuși, pentru că spațiul de manevră al pesediștilor era foarte limitat, iar timpul începea să curgă împotriva lor, evenimentele ulterioare au dovedit că, până la urmă, s-a acceptat soluția 21 PSD – 20 ACD.

Dar, așa cum era de așteptat, în ianuarie 2011, PSD-ul nu a cedat fără luptă. Din contră, chiar cu câteva zile înainte de semnarea protocolului Uniunii Social Liberale, Crin Antonescu părea că face un pas înapoi acceptând că, în anumite zone, candidații vor fi stabiliți și în funcție de rezultatele sondajelor pentru că „nu există o omogenitate electorală. Sunt zone în care PSD are un electorat mai puternic, sunt zone în care dreapta sau PNL are un electorat mai puternic“. A fost doar un compromis aparent, menit să reducă rezistența în PSD pentru că, la alegerile locale din iunie 2012, în ciuda problemelor de „omogenitate electorală“, criteriul păstrat a fost cel cvasi-paritar 21 PSD – 20 ACD.

Pentru PNL, o asemenea înțelegere însemna cea mai consistentă confirmare a uriașelor beneficii indirecte pe care le obținea în urma Alianței cu Partidul Conservator. Pentru cei, destul de puțini, care își permit să analizeze obiectiv faptele și să depășească stereotipul rudimentar referitor la „avantajele mediatice“ pe care le-ar fi vizat PNL în alianță cu „partidul lui Voiculescu“, a fost limpede că ACD a reprezentat un salt înainte pentru PNL, oferindu-i culoarul pe care avea să obțină o treime din consiliile județene! Sigur, cel puțin teoretic, și conservatorii ar fi avut de câștigat. La rândul său, PC putea obține mult mai mult, însă istoria a dovedit că, în cazul conservatorilor, progresul a fost modest.

În timpul negocierilor, încercând încă să ne convingă să acceptăm criteriul sondajelor, domnul Ponta a avansat și propunerea privind desemnarea candidatului la președinție tot prin susținerea candidatului cel mai bine plasat în preferințele electoratului. Era o formulă mai ocolită de a transmite că, dacă acceptă criteriul sociologic pentru consiliile județene, Crin Antonescu, cel mai popular lider politic în acel moment, va deveni candidatul Alianței pentru președinția României. Însă liderul PSD oferea un beneficiu pe care, de facto, președintele PNL îl avea deja... Cred și astăzi că domnul Ponta a înțeles că Marea Alianță asigura avantaje notabile pentru toate părțile și trebuia făcută indiferent de obstacolele de parcurs, așa că multe dintre eforturile Domniei Sale în timpul acelor negocieri erau făcute doar pentru a demonstra colegilor de partid că se lupta cu toate forțele pentru a le asigura premise electorale cât mai bune. Însă, în realitatea politică a acelui moment, conducerea centrală social-democrată era obligată să accepte o formulă paritară cu Alianța de Centru-Dreapta.

Din anumite puncte de vedere, ajunse la mine prin bursa zvonurilor, în opinia unor lideri social-democrați, eu cauzasem egalitatea între PSD și PNL pentru că realizasem în timp record alianța conservatorilor cu liberalii... Lideri importanți din PSD, care niciodată nu mă plăcuseră, credeau că au toate motivele să mă urască. Le înțelegeam iritarea, dar, pe fond, se aflau într-o gravă eroare pentru că nu înțelegeau că, fără ACD, USL nu ar fi existat. De altfel,

eram convins că, după alegeri, dacă îşi păstrau buna-credinţă, aceleaşi persoane ar fi avut temeiuri obiective de simpatie... însă, în acel moment, nu eram foarte popular printre social-democraţi... şi nici nu am devenit pentru că am avut întotdeauna defectul de a nu mă conforma aşteptărilor partidelor de guvernământ.

După mai multe întâlniri în care s-a discutat despre candidaturi comune la consiliile judeţene şi la Primăria Generală Bucureşti, în care principiul „parităţii" a fost formal înlocuit de criteriul candidatului celui mai bine plasat în sondaje (repet, a fost doar un compromis aparent) pe 3 februarie 2011, liderii PSD, PNL şi PC au convenit numele alianţei: Uniunea Social Liberală. Trecuse un an şi trei zile de la scrisoarea publică pe care o intitulasem „Alianţa Social Liberală. Acum!" şi ceea ce păruse o utopie devenea cea mai amplă construcţie politică din perioada postcomunistă. Protocolul Uniunii s-a semnat pe 5 februarie 2011.

Documentul care, similar Acordului ACD, **interzicea conflictele interne şi stabilea că deciziile se iau numai prin consens** (*1.1.4. Conflictele publice între membrii partidelor, precum şi atacurile publice împotriva unor colegi sau a unui partid din Alianţă, nu sunt permise; 1.1.5. Partidele membre ale Alianţei nu vor iniţia sau accepta trecerea de la un partid la altul a membrilor acestora; 1.1.6. În toate situaţiile, deciziile Alianţei se iau prin consultare şi consens*) reglementa **colaborarea la nivel local** (*3.1.1. Alianţa va elabora un pact de neagresiune şi de colaborare pe plan local, în plan politic general şi în administraţia publică locală, pact care va fi aplicat obligatoriu, fără excepţie, de către toate organizaţiile locale, de sector şi ale municipiului Bucureşti, precum şi de organizaţiile judeţene ale partidelor; 3.1.2. În toate consiliile judeţene şi locale, părţile vor constitui o alianţă în termen de 30 zile de la semnarea prezentului Protocol*) şi **central** (*3.2.1. Grupurile parlamentare ale părţilor semnatare sau ale celor trei partide, în cazul în care acestea au grupuri parlamentare proprii, vor iniţia consultări periodice, cel puţin săptămânale, cu privire la acţiunile parlamentare comune şi vor semna un acord de*

colaborare parlamentară; 3.2.3. Senatorii şi deputaţii celor trei partide vor vota în mod similar, ca urmare a deciziei politice adoptate de Alianţă, în cazul moţiunilor simple sau de cenzură, în cazul solicitărilor privind suspendarea preşedintelui, în cazul voturilor privind învestitura guvernului, în voturile privitoare la structura de conducere a celor două Camere ale Parlamentului şi în orice altă situaţie în care Alianţa decide astfel, cu respectarea prevederilor regulamentare, legale şi constituţionale în vigoare).

În privinţa participării la alegerile locale, s-au agreat candidaturi comune pentru funcţiile de preşedinţi de consilii judeţene, primari de municipii reşedinţă de judeţ şi primar general al municipiului Bucureşti, precum şi consilierii aleşi în consiliile judeţene, consiliile locale ale municipiilor reşedinţă de judeţ şi în Consiliul General al Municipiului Bucureşti (*punctul 4.1.1. din Protocolul USL*). Pentru toate celelalte funcţii alese la nivel local se prevedea posibilitatea candidaturilor comune în urma unor decizii negociate local şi confirmate central.

Criteriul desemnării pentru candidaţii la funcţiile de preşedinţi de consiliu judeţean şi de primari ai municipiilor reşedinţă de judeţ combina **paritatea** (la *punctele 4.2.1. şi 4.2.2.* din Acord se prevedea expres că PSD va desemna 21 de candidaţi, iar ACD pe ceilalţi 20) cu **sondajele de opinie încrucişate** (numele candidaţilor şi structura listei de consilieri urmând a se hotărî în urma rezultatelor cercetărilor sociologice efectuate de fiecare parte semnatară, *punctele 4.2.3. şi 4.2.4.).* Referitor la alegerile locale, Acordul mai stabilea şi reguli prin care PSD şi ACD urmau să se susţină reciproc pentru câştigarea funcţiilor de vicepreşedinte de consiliu judeţean, vicepreşedinte de consiliu local şi viceprimar.

Pentru alegerile parlamentare, Acordul stipula candidaturile comune pe baze paritare *(5.1. Cele două părţi componente ale Alianţei vor participa în alegerile parlamentare cu candidaţi comuni; 5.3.1. Fiecare parte componentă a Alianţei va desemna un număr egal de candidaţi la nivel naţional)* precizând că, în cazul în care propriul partid îi desemnează pentru o nouă candidatură, parlamentarii în

funcție au prima opțiune în colegiul în care au fost aleși în precedentele alegeri *(punctul 5.3.2.* din Acord). Această ultimă regulă s-a dovedit, în timp, deosebit de utilă pentru că, pe de o parte, a prevenit tensiuni între forțele semnatare și, pe de altă parte, a făcut foarte atractivă Uniunea Social Liberală pentru parlamentarii altor formațiuni politice care înțelegeau că, dacă obțineau sprijinul USL, își puteau reînnoi mandatul.

În privința alegerilor prezidențiale, s-a stabilit că USL va susține pentru funcția supremă în stat „persoana cea mai bine plasată într-un sondaj de opinie realizat la nivel național" *(punctul 6.1.2.* din Acord). Ținând seama că acest sondaj se realiza în perioada mai–iulie 2011 *(punctul 4.2.6.1* din Acord), iar cu doar trei luni înainte de acest interval, Crin Antonescu conducea detașat în toate sondajele, prin această prevedere președintele PNL era practic confirmat drept candidatul USL la președinție. Echilibrul între cele două forțe semnatare se restabilea prin conținutul prevederilor referitoare la **desemnarea primului-ministru** *(7.1.1. Candidatul Alianței pentru postul de prim-ministru este desemnat de partea care nu propune o candidatură pentru funcția de președinte al României).* Așadar, oferind PNL candidatura la prezidențiale, PSD își rezerva conducerea guvernului și, în condițiile în care de la momentul înființării USL până la alegerile parlamentare erau mai puțin de doi ani – în timp ce până la alegerile prezidențiale intervalul era dublu – social-democrații obțineau premise solide. În ceea ce privește numărul pozițiilor din executiv, Acordul USL instituia egalitatea între cele două părți semnatare *(7.2.2. Ponderea celor două părți în guvern se stabilește în mod egal între cele două părți componente ale Alianței, fără a considera funcția de prim-ministru; 7.3.1. Cele două părți componente ale Alianței vor desemna un număr egal de secretari de stat, subsecretari de stat și persoane care ocupă funcții asimilate din structura guvernului și a ministerelor, separat pentru fiecare categorie în parte, egalitatea urmând să fie reflectată în structura fiecărui minister, separat pentru fiecare categorie în parte).* Același echilibru se păstra și în cazul conducerii celor două Camere ale Parlamentului, președinția

Senatului revenind celor care desemnau candidatul pentru funcția de președinte al României (adică ACD), iar la președinția Camerei Deputaților fiind susținut de cei care propuneau premierul (PSD). Această prevedere, coroborată cu Protocolul Alianței de Centru-Dreapta *(punctul 9.9. În cazul în care unul dintre partidele membre ale alianței va promova un membru al său în funcția de președinte al României, alianța va întreprinde toate demersurile necesare pentru ca celălalt partid să obțină funcția de președinte al Senatului)* asigura practic pentru Partidul Conservator președinția Senatului.

Însă în decembrie 2012, când PC era îndreptățit să își asume această funcție, am considerat că, la acel moment, era în interesul general al Uniunii Social Liberale ca persoana care va candida la președinția României să ocupe o funcție relevantă în stat. A fost un gest de responsabilitate politică pe care nu-l regret chiar dacă, ulterior, președintele PNL, ajuns președinte al Senatului și prin curtoazia PC, a declanșat atacuri injuste la adresa conservatorilor, în încercarea evidentă de a mai atrage susținere din bazinul electoral al domnului Băsescu. Succesul este o probă de caracter mult mai dificilă decât eșecul. Nu toți liderii politici sunt capabili să o depășească.

Ceremonia semnării Protocolului privind înființarea și funcționarea Uniunii Social Liberale s-a desfășurat pe 5 februarie 2011, la Palatul Parlamentului în prezența liderilor centrali și locali ai PSD, PNL și PC. A fost un moment festiv, „istoric“ conform opiniei majoritare, momentul în care Victor Ponta, Crin Antonescu și Daniel Constantin au semnat Actul Constitutiv al USL captând interesul presei și al opiniei publice în general. Eu am urmărit evenimentul de la televizor cu sentimentul muncii bine făcute. După un an de eforturi, de negocieri, de luptă cu Traian Băsescu și cu inerțiile sau prejudecățile unor colegi de opoziție, transformasem o idee într-o realitate. Partidul Conservator era împreună cu cele mai mari partide din România sub sigla Social Liberală. Jumătate din drum era făcut. Urma etapa în care trebuia să învingem regimul Băsescu și să transformăm realitatea USL într-un fenomen politic și electoral fără precedent...

CAPITOLUL 9

Martie–decembrie 2011: Lupta pentru majoritate...

Salutând momentul „istoric“ din 5 februarie 2011, nu aveam cum să nu remarc că înființarea Uniunii Social Liberale se făcuse foarte târziu, iar această întârziere atrăsese importante costuri economice, sociale şi politice. În martie 2011, opoziția parlamentară era mult mai fragilă decât cu un an înainte. Sunt convins şi astăzi că, dacă după apelul meu din 28 ianuarie 2010, PSD, PNL şi PC s-ar fi mobilizat şi am fi reuşit să înființăm USL până în mai 2010, Traian Băsescu ori nu ar mai fi îndrăznit să propună tăierile de salarii, impozitările ilegale de pensii şi creşterea iresponsabilă a nivelului TVA, ori, dacă ar fi făcut-o, guvernul PDL ar fi fost demis încă din iunie 2010.

În schimb, lăsând să treacă un an în care exodul deputaților şi senatorilor opoziției către putere a continuat în ritm alert, ponderea parlamentară a celor trei partide din Uniunea Social Liberală scăzuse foarte mult. De altfel, voturile obținute de moțiunile de cenzură depuse în anul 2010 demonstrau obiectiv această involuție (228 de voturi în iunie; 219 în octombrie; 190 în decembrie). În consecință, miza imediată o reprezenta consolidarea parlamentară. Şi am acționat în două direcții: (i.) discuții directe cu senatorii şi deputații PDL sau independenți care îşi exprimau intenția de a se alătura opoziției şi (ii.) prezentarea publică, folosind calcule matematice transparente, a dezastrului electoral cu care urma să se confrunte PDL în urma formării USL, în condițiile particularităților sistemului de vot uninominal.

„Transferurile“ parlamentare au generat o serie întreagă de mituri, cele mai multe concentrându-se pe avantajele şi/sau presiunile care îl determinau pe un senator sau pe un deputat să plece din formaţiunea pe listele căreia a candidat. De regulă, transferurile se fac dinspre opoziţie spre putere pentru că doar cei aflaţi la guvernare pot oferi beneficii suficient de tentante pentru a declanşa un asemenea demers. De altfel, în intervalul decembrie 2009 – februarie 2011, grupurile parlamentare ale PSD şi PNL au fost practic decimate de plecările în tabăra coaliţiei majoritare create de Traian Băsescu. Astfel că, dacă plecările spre putere au devenit un fel de cutumă parlamentară, mişcările în sens invers, mai ales cu aproape doi ani înainte de alegeri, sunt mult mai dificile. Însă au şi un avantaj semnificativ: este posibil ca persoanele care părăsesc majoritatea pentru poziția incomodă de membru al unei minorități să dețină înzestrări morale ceva mai pregnante. Nu reprezintă o garanție, ci doar o posibilitate.

Întâmplarea a făcut ca, printre numeroşii parlamentari cu care aveam diverse schimburi de idei, să fie și senatorul Vasile Nistor, membru fondator al Partidului Democrat, o persoană rațională şi echilibrată care înțelegea că partidul său a comis erori foarte grave, ajungând să trădeze interesele propriului electorat. Aflat, aşadar, într-un moment în care analiza posibilitatea de a începe un nou proiect, domnul Nistor a evaluat o vreme posibilitatea de a se alătura Uniunii Social Liberale, iar pe 23 martie 2011 s-a înscris în Partidul Conservator, devenind membru al Grupului parlamentar PNL–PC din Senat. În condițiile în care, spre deosebire de situația mult mai relaxată de la Camera Deputaților, coaliția PDL–UDMR–Independenții (UNPR) avea în Senat o majoritate de doar câteva voturi, decizia domnului Nistor a generat emoție în ambele sensuri – îngrijorare în rândul puterii, speranță în cadrul opoziției. Vasile Nistor nu era un traseist, un aventurier. Părăsea după aproape 20 de ani partidul în care fusese membru fondator. Pătrunsesem în ceea ce părea nucleul dur al partidului care monopolizase

guvernarea. A fost un cutremur care a generat mai multe replici ce s-au soldat, până la urmă, cu pierderea majorității PDL din Senat.

Dar, aşa cum era de aşteptat, nu toți parlamentarii cu care purtam discuții în acea perioadă aveau acelaşi nivel de responsabilitate. Aş putea da exemplu unui senator de la Botoşani, ales în decembrie 2008 pe listele Partidului Liberal, plecat în septembrie 2009 la Independenții transformați în UNPR – unde a fost chiar lider de grup – venit la Partidul Conservator în februarie 2011, moment în care şi-a asumat angajamente politice pe termen lung, dar a plecat o lună mai târziu la Independenți, după ce a văzut probabil că, în ciuda a ceea ce se spune, „la Voiculescu" nu se „rezolvau" interese, ci se muncea aplicat pentru un proiect politic serios. Ținând seama de pozițiile asumate de acest domn în discuțiile la care a participat, mă întreb şi astăzi dacă nu cumva a fost trimis „în misiune" pentru a compromite în orice fel procesul de consolidare a opoziției. Oricum, când a văzut că nu găseşte nimic, s-a întors de unde venise.

Un alt caz interesant, a fost domnul deputat Tudor Ciuhodaru. Un tânăr medic de la Iaşi cu o uriaşă apetență pentru aparițiile publice televizate. Fusese ales pe listele PSD, dar imediat după alegeri trecuse la independenții care asigurau confortul necesar majorității formate de Traian Băsescu. A venit la mine într-un moment dificil pentru Domnia Sa, în care era acuzat de o serie de nereguli la spitalul de urgență unde îşi desfăşura activitatea. În februarie 2011 s-a înscris în Partidul Conservator şi a început să lupte vehement – la nivel retoric – împotriva abuzurilor regimului Băsescu. Spre deosebire de senatorul de Botoşani, deputatul de Iaşi a rezistat în opoziție nu o lună, ci aproape opt luni (din care două au reprezentat vacanța parlamentară). Însă în octombrie 2011, în contextul în care bătălia pentru voturi devenise tot mai intensă, tânărul Ciuhodaru s-a întors şi el la independenți, sensibilizat de sprijinul care îi era oferit de autorități în cadrul activității sale de la Iaşi.

Sunt doar două cazuri din cele câteva zeci de transferuri făcute şi desfăcute de toate partidele parlamentare în decursul anului

2011. Procesul refacerii unor ponderi parlamentare semnificative decurgea foarte greu pentru că dezechilibrul de resurse era major. opoziția oferea proiecte pe termen lung, puterea, în caz de nevoie, punea la bătaie beneficii imediate. Totuşi, tendința generală era de consolidare a USL. Astfel, pe 23 martie 2011, imediat după venirea domnului Vasile Nistor la Partidul Conservator, USL egalase numeric Coaliția de guvernare în Camera Superioară, 68 (PSD 43, PNL 25) – 68 (PDL 49, UDMR 10, Independenți 9). Peste două luni, pe 30 mai 2011, senator Şerban Rădulescu părăsea PDL pentru a se înscrie în PC, asigurând de facto majoritatea USL în Senat. A fost un moment foarte important, dar fără efecte imediate pentru că, la doar două ore de la anunțul domnului Rădulescu, senatorul Ion Toma, ales pe listele PSD, trecea la UNPR, prelungind agonia parlamentară a puterii. Oricum, în prima jumătate a anului 2011, în timp ce PNL şi PSD îşi reglau relațiile la nivel local – unde aveau într-adevăr foarte mult de lucru pentru că, lăsate necontrolate, scandalurile din teritoriu puteau genera şi blocaje la centru – PC punea probleme serioase unei majorități care, cel puțin în Senat, devenise incapabilă să mai treacă legile organice pentru adoptarea cărora erau necesare cel puțin 69 de voturi.

Aşa cum aminteam, simultan cu încercarea de a atrage la PC parlamentari serioşi de tipul domnilor Vasile Nistor sau Şerban Rădulescu, am început să postez pe blog câteva analize referitoare la procentul senatorilor şi deputaților PDL care riscau să rămână fără mandat la următoarele alegeri. Spre exemplu, pe 5 aprilie 2011, publicam următorul text:

> „92 dintre actualii parlamentari PDL vor rămâne fără mandat.
>
> ... Am avut curiozitatea de a analiza care ar fi fost configurația Parlamentului în anul 2008, dacă PSD, PNL şi PC ar fi candidat în cadrul unei alianțe. Reamintesc rezultatele din 2008: la Camera Deputaților PSD+PC 33,09%, PD-L 32,36%, PNL 18,57% şi UDMR 6,17%. La Senat, PSD+PC 34,16%, PD-L 2.312.358 voturi 33,57%, PNL 18,74% şi UDMR 6,39%. În total, PDL a obținut 166

de mandate, PSD+PC 163 de mandate, PNL 93 de mandate, UDMR 31 de mandate.

Dacă USL ar fi existat în 2008, scorul său potențial ar fi fost de 52%. Ținând seama de modul de distribuire a mandatelor în actualul sistem electoral (în care, spre exemplu, candidatul care obține 50% plus 1 câștigă colegiul) **USL ar fi obținut 342 de mandate, PDL 79 de mandate, UDMR 31 de mandate, iar Minoritățile 18 mandate.**

În urma politicii agresive de racolări, **PDL are, în prezent, 172 de parlamentari.** În 2012, chiar dacă, prin absurd, ar mai obține 33% din voturi, PDL și-ar asigura doar 80 de mandate. Implicit, 92 dintre actualii parlamentari PDL vor rămâne fără mandat..."

(La alegerile din 2012, PDL a obținut 80 de mandate, peste 90 de foști membri ai Grupurilor parlamentare PDL din legislatura 2008–2012 rămânând fără mandat.)

Această abordare a fost amplu preluată în presa vremii, inclusiv în cea care îmi era 100% ostilă și care considera că o asemenea predicție reprezintă doar o formă de manipulare. De altfel, observând interesul unora și neîncrederea altora, am continuat să postez pe blog exemple concrete cu circumscripțiile în care PDL urma să-și piardă mandatele. Astfel, pe 8 aprilie 2011, făcând un studiu de caz pe circumscripția electorală Argeș și calculând matematic șansele ca parlamentarii democrați liberali să mai poată câștiga un nou mandat, estimam că „toți cei 4 parlamentari PDL de Argeș, deputații Boureanu, Buta, Pandele și senatorul Cinteză (...) vor fi surclasați de candidații USL cu scoruri electorale de peste 50% plus unu din numărul de voturi". Această predicție făcută cu mai bine de un an și jumătate înainte de alegerile legislative avea să se confirme integral în decembrie 2012.

Așadar, întorcându-ne la lunile aprilie și mai 2011, am continuat să prezint exemple concrete din mai multe județe în care aleșii PDL erau practic scoși din cursă ca urmare a înființării Uniunii Social Liberale. Pentru că aceste analize publice nu se bazau speranțe,

dorințe sau adversități personale, ci pe matematică electorală obiectivă, cred că au contribuit la conștientizarea de către parlamentarii PDL a lipsei acute de viitor politic. Spre exemplu, pe 27 aprilie 2011, calculam că senatorul PDL de Bihor, Petru Filip, nu mai poate câștiga un nou mandat. Un an mai târziu, în mai 2012, într-un moment decisiv pentru USL, domnul Filip a trecut la PSD și astăzi este senator social-democrat de Vrancea. Nu susțin niciun moment că Petru Filip s-a înscris în PSD doar ca urmare a estimării mele că în PDL nu-și mai poate continua activitatea de parlamentar. Nu știu care au fost circumstanțele care l-au determinat să-și schimbe formațiunea politică. Salut însă votul Domniei Sale pentru adoptarea moțiunii care, în mai 2012, a demis ultimul guvern PDL și remarc apariția treptată, în prima jumătate a anului 2011, a unei tensiuni în cadrul grupurilor parlamentare democrat-liberale.

Cu toate acestea, anul 2011 nu a marcat schimbări politice majore, fiind o perioadă de acumulări și de constituire a unor premise favorabile pentru înfruntarea decisivă din 2012. La nivel parlamentar, prima mare acțiune USL, după constituirea din 5 februarie 2011, a reprezentat-o moțiunea de cenzură depusă pe 8 martie 2011, imediat după ce Guvernul Boc își asumase răspunderea asupra Proiectului pentru modificarea și completarea Codului Muncii, o procedură considerată abuzivă de către semnatarii moțiunii care avertizau că, prin evitarea dezbaterilor parlamentare, se impun reglementări „care afectează grav interesele salariaților și angajatorilor". Concret, opoziția reproșa că, prin acel proiect promovat de executiv, „creștea instabilitatea salariaților (...) se restrângea dreptul constituțional la negocieri colective (...) se reducea timpul de lucru zilnic și săptămânal (...) se reducea concediul de odihnă" etc. După cum se poate observa din temele abordate, opoziția își concentra acțiunile în sensul protejării categoriilor vulnerabile aflate într-un impas economic acut după tăierile salariale și creșterea cotei TVA la 24%.

Moțiunea USL, inițiată de 212 de parlamentari PSD, PNL și PC, a generat multe dezbateri în spațiul public, subiectele abordate erau de larg interes, însă la nivel parlamentar nu a putut declanșa

o schimbare decisivă. Astfel, în urma dezbaterii din 16 martie 2011, s-au înregistrat doar 212 voturi pentru adoptare. Totuşi, faţă de ultima moţiune din decembrie 2010, care strânsese 190 de voturi, cea din martie 2011 reprezenta un progres, opoziţia redevenea relevantă.

Confruntată cu procesul de consolidare parlamentară a Uniunii Social Liberale şi cu îngrijorarea propriilor senatori şi deputaţi, Coaliţia de guvernare, acţionând sub presiunea constantă exercitată de Traian Băsescu, a început să discute posibilitatea comasării alegerilor parlamentare cu cele locale. Tema nu era nouă, dar începând cu luna august 2011 a intrat între priorităţile regimului coordonat autoritar de preşedintele Băsescu. Astfel, pe 23 august 2011, premierul Emil Boc afirma public că, în opinia Domniei Sale şi a reprezentanţilor Coaliţiei, comasarea alegerilor „reprezintă o variantă posibilă". Simultan, Roberta Anastase, care deţinea funcţia de preşedinte al Camerei Deputaţilor la acea vreme, declara că „Acest lucru (comasarea) poate fi realizat, în toamnă, prin împingerea localelor către alegerile parlamentare, desfăşurate la termen. Dar este de analizat. Noi suntem într-o discuţie mai amplă, care vizează schimbarea sistemului electoral, legislaţia în domeniu, iar acesta poate fi un subiect". Reacţii similare au apărut într-un interval scurt de timp de la majoritatea liderilor democrat liberali. Analizată din punctul lor de vedere, propunerea avea numai avantaje.

În primul rând, în varianta expusă de doamna Anastase, în care alegerile locale erau mutate în toamna lui 2012, se amâna cu încă 6 luni întâlnirea cu electoratul, iar PDL, prăbuşit în sondaje şi cărând povara măsurilor antisociale şi antieconomice impuse de Traian Băsescu în 2010, avea toate motivele să întârzie cât mai mult momentul în care putea fi sancţionat la urne.

În al doilea rând, s-ar fi reuşit mutarea mizei dinspre politică spre administraţie, dinspre un partid politic compromis spre câteva mii de primari care, în general, fuseseră mult mai responsabili faţă de cetăţeni decât colegii lor din autorităţile centrale. Concret,

alegătorii nu ar mai fi votat, în primul rând, pentru PDL sau USL, ci pentru X, Y sau Z, candidați la funcțiile de primari.

Așadar, privită strict ca strategie electorală, abordarea era interesantă, iar din calculele pe care le-am făcut în acea perioadă, cred că, dacă s-ar fi mers pe acest sistem, în paralel cu orientarea tuturor resurselor către administrația locală, democrat-liberalii ar fi putut spera să obțină o pondere parlamentară de peste 25%, cu cel puțin 10 procente mai mult decât ar fi primit dacă alegerile se desfășurau separat. Iar fenomenul Cluj, unde Emil Boc a câștigat in extremis un nou mandat de primar în 2012, este dovada obiectivă că, transferând atenția dinspre central spre local, PDL ar fi reușit să rămână o forță majoră și după alegerile din 2012.

Nu în ultimul rând, proiectul comasării oferea un foarte necesar respiro la nivel parlamentar. Înțelegând că viitorul lor politic nu este 100% compromis, că mai au șansa să-și salveze mandatul și cariera, deputații și senatorii din Coaliția de guvernământ ar fi renunțat să-și caute salvarea în tabăra USL care, cu potențialul ei de peste 60%, devenise un El Dorado electoral.

Deci, pentru Traian Băsescu și PDL, comasarea oferea numai avantaje. Însă, din nefericire pentru ei, un asemenea demers, fără corespondent în niciun alt stat european, încălca substanțial recomandările Comisiei europene pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) și ale Constituției României. Totuși, situațiile disperate obliga la măsuri disperate și, în decembrie 2011, prăbușit în sondaje, lipsit de orice altă posibilitate de a evita declinul electoral, politic și parlamentar, Traian Băsescu a decis să fie promovat proiectul comasării alegerilor.

Așadar, pe 5 decembrie 2011, a fost confirmată intenția guvernului ca, până la sărbătorile din acel an, să-și asume răspunderea pentru modificarea legilor electorale astfel încât alegerile locale să se poată desfășura în aceeași zi cu cele parlamentare. După 10 zile, premierul Emil Boc se prezenta în fața Parlamentului și, într-o ședință la care opoziția a decis să nu participe, a prezentat Proiectul

de lege prin care mandatele aleşilor locali se prelungeau cu încă şase luni, astfel încât în noiembrie 2012 să se poată alege în aceeaşi zi atât parlamentarii, cât şi primarii. Tot pe 15 decembrie 2011, USL a depus o moțiune de cenzură semnată de 201 parlamentari. În document se susținea că „**Proiectul privind comasarea alegerilor este un demers discreționar, unilateral şi antidemocratic al actualei puteri**, elaborat fără consultarea societății civile, şi impus prin procedura angajării răspunderii (...) contravine ***Codului bunelor practici în materie electorală,*** ce conține recomandări ale Consiliului Europei, adoptate de către Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 51-a sesiuni plenare". Totodată, inițiatorii susțineau că „mandatul de ales local, respectiv de parlamentar sunt guvernate de regimuri juridice distincte", „prelungirea mandatelor aleşilor locali în funcții este ilegală şi neconstituțională" şi concluzionau că „adevărata miză a comasării o reprezintă fraudarea alegerilor".

Dincolo de retorica politică specifică dezbaterilor parlamentare, era evident că măsura comasării contravine standardelor europene, Comisia de la Veneția pronunțându-se ferm în acest sens. Dar Traian Băsescu şi PDL au mers mai departe şi, la votul din 22 decembrie 2011, moțiunea de cenzură a opoziției a fost respinsă (obținând doar 209 voturi pentru adoptare). Implicit, legea se considera adoptată de către Parlament. În aceste condiții, comasarea mai avea de trecut un singur obstacol: contestația depusă de Uniunea Social Liberală la Curtea Constituțională, ultima formă de rezistență de care mai dispunea opoziția.

Acțiunea la Curte amâna aplicarea proiectului până când era emisă decizia referitoare la constituționalitate, fără însă a oferi mari speranțe într-o răsturnare de situație pentru că, deşi era flagrant abuzul comis de executiv prin promovarea acelui proiect de lege, existau suficiente precedente în care anumiți judecători de la Curtea Constituțională dovediseră o receptivitate aparte la dorințele domnului Băsescu.

Contestația depusă în ultimele zile ale lunii decembrie 2011, urma să fie dezbătută de Curte în a doua jumătate a lunii ianuarie.

Evident, USL nu îşi făcea prea multe iluzii. Anul 2011 începuse promițător, dar se terminase într-un context foarte dificil. Totuşi, dacă opoziția reuşise să reziste asaltului puterii şi să oprească fenomenul dezertării propriilor parlamentari, acest fapt se datora, în primul rând, acțiunilor sale unitare, coerente şi consistente. USL devenise un adversar redutabil pentru Traian Băsescu.

CAPITOLUL 10

Ianuarie 2012: România protestează, Traian Băsescu încasează...

Victoria parlamentară din decembrie 2011 (Legea comasării alegerilor), care îi oferea speranțe reale pentru un succes electoral în 2012, i-a alimentat președintelui Băsescu pofta de putere discreționară. Convins că e infailibil, că nimeni și nimic nu-i mai poate rezista, Traian Băsescu s-a hotărât să schimbe sistemul de sănătate după bunul plac și să reprime agresiv orice rezistență s-ar fi manifestat din partea profesioniștilor din acest domeniu.

La începutul lunii ianuarie 2012, Guvernul Boc a propus în dezbatere publică un proiect de lege care, printre alte prevederi controversate, „liberaliza" sistemul medical de urgență. Fondatorul Serviciului Mobil de Urgență Reanimare și Descarcerare (SMURD), doctorul Raed Arafat, a criticat temeinic această intenție, la început în discuțiile directe cu ministrul Sănătății, iar ulterior, văzând că observațiile sale sunt ignorate, și-a exprimat rezervele și în spațiul public.

Pe fond, domnul Arafat, la momentul respectiv deținătorul funcției de subsecretar de stat în Ministerul Sănătății, susținea că sistemul medical de urgență funcționa foarte bine (fapt confirmat inclusiv de specialiștii străini) și că modificarea cadrului legal, în sensul introducerii unor noi operatori, putea produce dezechilibre majore cu repercusiuni imediate asupra calității actului medical.

Tema în sine era destul de aridă pentru marele public, însă atunci când omul care crease un sistem de urgență excepțional, devenit

reper în întreaga Europă, se pronunța, fără niciun interes personal, împotriva acestei modificări legislative, reflexul natural al publicului a fost să îi susțină poziția. Într-un asemenea context, Traian Băsescu a simțit nevoia să reacționeze și, în data de 9 ianuarie 2012, a intervenit în direct la o televiziune de știri apostrofându-l vehement pe subsecretarul de stat care „îndrăznea" să iasă din rând și să „dezbată public" un proiect de lege aflat în „dezbatere publică". După ce l-a atacat pe medic în maniera sa rudimentară – „contribuția dumneavoastră (a doctorului Arafat) este un scandal public și dezinformarea populației" –, Traian Băsescu a concluzionat: „Vreau să-l atenționez pe domnul doctor Arafat că acest proiect de lege este pentru discutat, de asta a fost lansat în dezbatere publică, cea mai corectă abordare este să se prezinte la ministru cu observațiile dânsului și nu să creeze o psihoză publică, că acest guvern – ticălos, de altfel, nu, domnu' Arafat? – vrea să distrugă sistemul de ambulanță, să-l dea la niște golani privați".

Așadar, președintele făcea ce știa Domnia Sa mai bine: genera conflict, atribuia vinovății și cerea ca toată lumea să i se supună fără să crâcnească. Numai că domnul Arafat nu era făcut din plastilina cu care își modela miniștrii domnul Băsescu și, în loc să tacă și să urmeze docil indicațiile prețioase ale unui personaj convins că se pricepe la orice, a continuat să-și susțină punctul de vedere și să apere sistemul de urgență pe care îl crease de la zero.

Un președinte echilibrat ar fi evaluat obiectiv situația și ar fi concluzionat că doctorul Arafat s-ar putea să știe mai bine decât el cum merge un sistem de urgență. Mai mult, chiar dacă acel președinte echilibrat ar fi fost convins că Arafat greșește, tot ar fi încercat să rezolve disputa într-o manieră constructivă. Din păcate, în ianuarie 2012, România nu avea norocul unui președinte echilibrat. În consecință, tonul atacurilor lui Traian Băsescu s-a acutizat rapid până la amenințări publice cu demiterea. Iată un exemplu: „Cred că secretarii de stat sunt primii care trebuie să susțină sau să explice. Această lege nu este explicată. (...) Sigur, nu-i impune nimeni domnului Arafat că nu are dreptul să aibă părerea că trebuie să rămână

un sistem al statului, dar acest lucru îl exprimă în primul rând în interiorul ministerului şi, dacă nu găseşte înțelegere, poate că şi are alt punct de vedere decât propriul lui ministru, ori trebuie să plece ministrul, ori secretarul de stat. Cine credeți că pleacă? Ghici ghicitoarea mea!" Era o ghicitoare la care domnul Băsescu avea să afle răspunsul peste doar câteva zile.

Agresivitatea cu care Traian Băsescu încerca să-l desființeze pe doctorul Arafat, pe care, în decembrie 2011, îl calificase drept „cel mai mare duşman" al reformei în sănătate, a declanşat o amplă reacție socială. Inventând SMURD-ul, Raed Arafat salvase mii de vieți. Era o personalitate cu un important capital de încredere, se ținuse departe de politică şi acceptase poziția din minister ca un profesionist, un tehnocrat capabil să ajute sistemul de sănătate. Pentru că nu era un politician, atacurile preşedintelui nu puteau fi justificate prin încadrarea lor în nesfârşita hartă politică şi, ca atare, au atras atenția.

Cel puțin din perspectiva opiniei publice, nu exista niciun fel de justificare legitimă pentru ostilitatea domnului Băsescu. Şi, astfel, s-a declanşat o amplă reacţie civică, un fapt oarecum neaşteptat într-o țară în care nici măcar reducerea salariilor cu 25% nu generase o rezistență socială relevantă.

Primele proteste de stradă au apărut la Târgu-Mureş, oraşul în care Raed Arafat crease SMURD-ul, acolo unde locuiau mulți dintre prietenii săi şi unde oamenii care îl cunoscuseră direct nu puteau accepta ca medicul să devină ținta atacurilor prezidențiale doar pentru că îndrăznea să lupte pentru o cauză care îşi dovedise deja utilitatea. Pe 12 ianuarie 2012 în centrul acestui oraş s-au strâns câteva mii de persoane care îşi exprimau solidaritatea cu Raed Arafat („Arafat nu uita, noi suntem de partea ta"), aprecierea pentru activitatea SMURD („Respect pentru SMURD") şi dezaprobarea vehementă față de atitudinea lui Traian Băsescu („Raed Arafat un model de urmat, Băsescu un model de... Unul construieşte de 20 de ani, celălalt dărâmă de circa opt ani"). În seara următoare peste 5000 de oameni au protestat în Cluj şi Târgu-Mureş. Cu acest prilej, scandările au atins şi alte zone fierbinți, de tipul „Alegeri anticipate!" şi „Jos Băsescu!"

Tot pe 13 ianuarie 2012 au început protestele şi în Bucureşti. A fost un eveniment cu dublu ecou: pe de o parte, confirma că evenimentele, începute în Transilvania, dobândeau o amploare națională; pe de altă parte, presiunea publică pe preşedinție şi guvern a devenit mult mai acută. Traseul manifestanților din Capitală a dovedit încă de la început că principala țintă a nemulțumirii populare era Traian Băsescu: după ce s-au strâns în Piața Universității, s-au deplasat către Palatul Cotroceni, în fața căruia 2 000 de oameni au strigat mesaje antiprezidențiale. O zi mai târziu, manifestațiile au crescut în amploare, piețele centrale din marile oraşe fiind „ocupate“ de peste 10 000 de români furioşi pe preşedintele în funcție.

În Bucureşti, intervenția în forță a jandarmilor a provocat grave incidente, mai multe persoane fiind transportate la spital. Scenariul s-a repetat la cote mai ridicate pe 15 ianuarie 2012, moment de la care protestul a căpătat amploare națională, presiunea publică pe Traian Băsescu şi pe Guvernul său atingând un nivel fără precedent, fapt confirmat de preluările masive din presa internă şi internațională (CNN, BBC, Reuters relatând pe larg evenimentele din România). Probabil că acela a fost momentul (15 ianuarie 2012) de la care relația preşedintelui cu propriii cetățeni s-a depreciat ireversibil. Antipatia se transformase în ură, rumoarea în urlet. Nemulțumirea devenise furie, iar Traian Băsescu a înțeles că trebuie să se replieze.

Pe 17 ianuarie 2012, Raed Arafat a fost rugat frumos să se întoarcă în funcție. După câteva zile de cumpănire, medicul a acceptat, dar protestele populare au continuat, având ca obiectiv central demisia preşedintelui. Pe 18 ianuarie, Curtea Constituțională ar fi trebuit să decidă asupra sesizării de neconstituționalitate a Legii privind comasarea alegerilor depusă de USL. Însă, în atmosfera încărcată a acelei zile, judecătorii au ales să amâne decizia cu încă o săptămână. Era un semnal important, care arata că jocul domnului Băsescu începea să scârțâie. Indiciul a fost confirmat pe 25 ianuarie 2012 când, fără o cauzalitate directă cu presiunea din stradă, dar în mod cert influențată de tensiunea socială, Curtea a hotărât că Legea privind comasarea alegerilor locale cu cele parlamentare este neconstituțională, considerând că:

„...prin organizarea concomitentă a alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat și a celor pentru autoritățile administrației publice locale, cetățenii vor avea de realizat o sarcină mult mai complexă – exprimarea opțiunii pe 6 buletine de vot –, ceea ce va presupune creșterea exponențială a timpului necesar votării pentru fiecare cetățean, luând în calcul în acest sens distribuirea buletinelor, timpul de vot în cabine, introducerea buletinelor de vot în cele 3 urne. Complexitatea operațiunilor de vot poate avea ca efect excluderea de la vot a alegătorilor care, independent de voința lor, nu vor reuși să voteze în perioada de timp afectată exercitării votului, până la închiderea urnelor (...) Curtea Europeană a Drepturilor Omului reține că o procedură greoaie de vot, determinată de numărul mare de buletine de vot, ca și autoritățile publice diferite cu privire la care alegătorii trebuie să își manifeste în același timp opțiunea, pot avea ca efect împiedicarea liberei exprimări a opiniei acestora... (...) Curtea mai reține că organizarea la aceeași dată a celor două categorii de alegeri determină încălcarea dreptului de a fi ales, prevăzut de art. 37 din Constituție. Aceasta întrucât există situații în care un candidat care nu a câștigat un mandat de ales local (primar sau președinte de consiliu județean) să își exprime dorința de a participa la alegerile naționale pentru un mandat de parlamentar (deputat sau senator), lucru perfect posibil, dar numai în cazul unor alegeri care se desfășoară la date diferite...“

Totodată, Curtea Constituțională mai reținea că introducerea unui nou temei pentru prelungirea mandatelor aleșilor locali ar fi reprezentat o formă de retroactivitate prohibită de legea fundamentală.

În concluzie, a fost o decizie (Nr. 51/25.01.2012) solid și pertinent argumentată care, la sfârșitului anului 2011, părea imposibilă... însă, în noile condiții, modifica pe termen lung echilibrul de forțe pe scena politică.

Președintele și întregul său sistem rămâneau brusc fără soluția miraculoasă exact în momentul în care fusese deja atins un minim istoric de credibilitate. Traian Băsescu coborâse sub 8% în topul încrederii, era obligat să rupă ritmul și demisia ar fi fost singurul gest responsabil. Dar asumarea reală a propriei responsabilități nu

făcea parte dintre înzestrările Domniei Sale și, în consecință, nu putea lua în calcul o retragere demnă din fruntea unei națiuni care îl contestă cu vehemență. În schimb, Traian Băsescu a excelat întotdeauna la capitolul identificării de „țapi ispășitori“ și, deși Emil Boc nu avusese nicio implicare semnificativă în cazul Arafat, la 6 februarie 2012 (la un an de la înființarea USL), pe fondul protestelor generalizate, premierul și-a înaintat demisia.

A fost o mișcare prin care Traian Băsescu încerca să stingă furia populară. Sacrifica un pion – pentru că, din păcate, sub mandatele domnului Băsescu, funcția de prim-ministru devenise o poziție mai curând onorifică, președintele fiind șeful de facto al guvernului și chiar al parlamentului (unde prezența doamnei Anastase la șefia Camerei Deputaților plasase în derizoriu întregul Legislativ). Așa cum era de așteptat, acest sacrificiu nu a avut efectul scontat.

După ce mai bine de 7 ani domnul Băsescu se străduise să demonstreze tuturor că nimic nu mișca în instituțiile centrale fără știrea și acordul său, nimeni nu mai credea că schimbarea guvernului ar putea aduce o schimbare de fond câtă vreme, la Cotroceni, rămânea aceeași persoană. Totuși, demisia lui Emil Boc avut și un efect relevant: a confirmarea vulnerabilitatea regimului Băsescu și forța devastatoare a unui amplu protest popular. Un regim care părea invincibil, care își subordonase instituțiile fundamentale ale statului și își pregătise meticulos pașii pentru a-și asigura supraviețuirea încă un ciclu electoral (prin comasarea alegerilor) se prăbușise după doar două săptămâni de confruntare cu un medic competent și câteva zeci de mii de români curajoși.

Analizând evenimentele sociale și politice din intervalul 1990–2012, devine evident că „fenomenul Arafat“ nu a avut niciun precedent în istoria postcomunistă a României și am convingerea că Uniunea Social Liberală a avut o contribuție indirectă la apariția acestui eveniment absolut atipic.

În primul rând, coalizarea tuturor forțelor de opoziție împotriva unui regim politic abuziv a constituit un model pentru întreaga societate. Oamenii au înțeles că se poate face saltul de la neputință și resemnare la reacție solidară și responsabilă. În loc să

se plângă steril, „pe propria limbă“, PSD, PNL şi PC generaseră forme active de rezistenţă.

În al doilea rând, pe tot parcursul anului 2011, USL crescuse constant ritmul şi intensitatea criticilor referitoare la excesele regimului Băsescu. Racordată la nemulţumirile categoriilor defavorizate – iar în anii 2010 şi 2011 aproape toată România putea fi încadrată în acest segment – opoziţia reuşise să-şi sincronizeze acţiunile cu aşteptările sociale. Chiar dacă lupta din Parlament nu era întotdeauna reflectată de proteste de stradă relevante, majoritatea empatiza cu acţiunile USL şi, implicit, îşi educa abilitatea de a reacţiona civic.

În al treilea rând, USL oferea o alternativă, un orizont concret de aşteptare. Înainte de apariţia Uniunii, viaţa „de după Băsescu“ era un concept foarte confuz, care inhiba aproape orice entuziasm civic. „Pentru ce să ies în stradă? Pentru ce să risc?... Toţi sunt la fel.“ Însă, după ce a devenit evident că USL este o realitate, nu o formalitate, lupta pentru schimbare a căpătat sens. Chiar dacă foarte mulţi nu erau simpatizanţi ai Uniunii Social Liberale, protestatarii aveau o idee clară în legătură cu finalitatea acţiunilor lor. După demisia lui Traian Băsescu, pe care o solicitau vehement, nu urma un vid, ci o guvernare USL despre care aveau toate motivele să creadă că va fi mai bună decât cea PDL.

Evident, USL nu a fost nici singura şi (poate) nici cea mai importantă cauză a „fenomenul Arafat“. Factorii care pot determina, în România, un protest public de amploare vor fi probabil studiaţi mai aplicat de specialişti. Eu mă limitez la câteva consideraţii personale:

1. Raed Arafat era o personalitate apolitică – un detaliu esenţial! – cu un grad foarte mare de notorietate şi favorabilitate (în 2012, pentru niciun politician nu s-ar fi declanşat o reacţie solidară de anvergură);

2. Prin esenţa activităţii sale, Raed Arafat era perceput drept un „salvator“ (iar investiţia în „salvatori“ are o lungă tradiţie în România);

3. Era un dezechilibru uriaş între cota minusculă de încredere publică a agresorului (Traian Băsescu) şi capitalul uriaş de credibilitate al victimei (Raed Arafat).

4. Protestele au fost amplu mediatizate...

5. Era iarnă! Probabil că toți avem câte o explicație personală referitoare la opțiunea românilor de a protesta, în general, iarna, în condiții meteorologice ostile, dar aştept cu mare interes un studiu psihologic și sociologic care să analizeze acest fenomen dincolo de cauzele evidente de tipul frigului din case şi costului utilităților...

Oricum, protestele din ianuarie 2012 au produs trei rezultate esențiale: au confirmat obiectiv că regimul Băsescu şi-a pierdut orice formă de legitimitate; au creat contextul necesar pentru ca judecătorii de la Curtea Constituțională să-şi desfăşoare activitatea mai atenți la prevederile constituționale şi mai puțin preocupați de agenda electorală a preşedintelui, fapt care a cauzat respingerea Legii privind comasarea alegerilor; au determinat demisia guvernului condus de Emil Boc.

Astfel, în decurs de o lună, Traian Băsescu era obligat să treacă de la politica de expansiune nemăsurată a propriei puteri la o încercare disperată de a-şi conserva pozițiile instituționale şi influența. Însă vulnerabilitatea sa flagrantă îi devenise cel mai mare adversar. Orice sistem autoritar se bazează pe mitul liderului infailibil.

După ce pe 17 ianuarie 2012, l-a rugat pe Raed Arafat să se întoarcă în minister (un gest care, făcut fără o onestă recunoaștere a greşelilor anterioare, demonstra derută şi laşitate), iar pe 25 ianuarie 2012 Legea comasării alegerilor a fost declarată neconstituțională, domnul Băsescu devenise, în decurs de opt zile, noul reper al eşecului în politica românească.

Implicarea inutilă a preşedintelui Băsescu în scandalul referitor la modificarea sistemului de urgență și agresivitatea absurdă cu care îl atacase pe Raed Arafat amintesc, prin lipsa de luciditate şi efectele adverse, de convocarea de către Nicolae Ceauşescu a unui miting la Bucureşti în data de 21 decembrie 1989. Captiv în iluzia puterii, Traian Băsescu şi-a dat singur lovitura de grație. În asemenea condiții, colapsul regimului său devenise doar o chestiune de timp...

CAPITOLUL 11

Februarie–mai 2012: De la Ungureanu cel Scurt la Ponta cel Tânăr...

La 9 februarie 2012, după doar trei zile de la demisia lui Emil Boc, premierul desemnat Mihai Răzvan Ungureanu şi echipa sa guvernamentală primeau votul de încredere din partea majorităţii parlamentare formate din PDL, UNPR, UDMR şi Minorităţile Naţionale.

Traian Băsescu l-a nominalizat pentru funcţia de prim-ministru pe domnul Ungureanu, în acel moment Directorul Serviciului de Informaţii Externe, la foarte scurt timp după anunţul retragerii domnului Boc, lăsând de înţeles că soluţia era discutată încă de la finalul anului anterior. În teorie, preşedintele se grăbea cu folos, încercând să îngroape cât mai rapid ecourile sociale ale protestelor din ianuarie şi să îşi creeze o platformă guvernamentală cu o aparentă independenţă.

De altfel, menirea evidentă a noului executiv era aceea de a ascunde vechiul sistem de putere sub o imagine nouă, cei mai mulţi miniştri fiind tineri din eşaloanele doi şi trei ale Partidului Democrat Liberal, susţinuţi pe funcţii de colegii lor mai grei şi mai compromişi. În lipsa parlamentarilor opoziţiei, Cabinetul Ungureanu a primit 237 de voturi pentru învestitură, depăşind cu 4 limita minimă care îi era necesară (233, 50% plus 1).

În contextul acelei zile am publicat pe blog un scurt comentariu, punctând inconsistenţa schimbării şi a noii echipe guvernamentale: „În noul guvern, pe care l-am putea numi Guvernul Dolly,

în memoria primului mamifer clonat – oaia Dolly, aproape fiecare ministru formal, propus de PDL, este o clonă a «mentorului» politic care l-a promovat şi care îi va «coordona» activitatea. Astfel, (...) România va avea, concomitent, două guverne: unul formal, altul real. În acest ritm, în curând, numărul miniştrilor PDL va fi mai mare decât al alegătorilor acestui partid". Dincolo de ironiile de moment, întreaga situaţie devenise ridicolă în condiţiile în care era evident că, înlocuindu-l pe Emil Boc, preşedintele Băsescu făcea doar un simplu exerciţiu de imagine.

Singurul eveniment care a reţinut într-adevăr atenţia în ziua învestirii guvernului clonelor a fost discursul preşedintelui PSD care, în condiţiile unei relaţii cordiale cu Mihai Răzvan Ungureanu şi, probabil, cu intenţia de a dovedi că opoziţia poate asuma şi o abordare constructivă, a avut o poziţie neaşteptat de amicală în raport cu noul premier, oferindu-i chiar şi o formă de susţinere sub condiţia promovării unui set de 15 măsuri (printre care revenirea pensiilor şi salariilor la nivelul de tăierile din 2010). În ciuda reacţiei la cald a analiştilor şi a liderilor liberali – aceştia din urmă delimitându-se clar de „cordialitatea" partenerului lor social-democrat –, discursul domnului Ponta a rămas fără consecinţe politice relevante, deşi, timp de câteva zile, s-a încercat alimentarea tensiunilor dintre PSD şi PNL.

În principiu, Mihai Răzvan Ungureanu (MRU) trebuia să şteargă din memoria naţiunii cabinetele Boc, tăierile de salarii, scandalul Arafat şi protestele din ianuarie 2012. Un proiect ambiţios care ar fi depăşit limitele unor lideri mai înzestraţi decât fostul şef de la SIE. Oricum, insistând de unul singur asupra independenţei şi profesionalismului său, domnul Ungureanu încearca să se plaseze în contrast cu Emil Boc. Era, probabil, un rol agreat chiar de Traian Băsescu, foarte interesat în acea perioadă să demonstreze că a generat o schimbare majoră – a promovat un om tânăr şi competent, din afara clientelei PDL. Iar, o vreme, MRU s-a străduit să pară diferit. De exemplu, la câteva zile după ce îşi preluase mandatul l-a somat pe Sorin Blejnar, preşedintele Autorităţii Naţionale de

Administrare Fiscală, să se concentreze pe combaterea evaziunii fiscale şi să recupereze din economia subterană 1,5 miliarde de euro în 60 de zile. Acesta a fost, cred eu, singurul moment memorabil al mandatului Ungureanu. Evident, domnul Blejnar n-a reuşit şi, pe 17 aprilie 2012, a fost demis. Însă, pentru domnul Ungureanu, era foarte puţin şi foarte târziu. Devenise limpede că, în condiţiile în care se păstrase aceeaşi majoritate şi funcţionau aceleaşi centre de influenţă, nu puteau apărea modificări relevante în actul de guvernare.

Dopat cu disperarea camuflată în încredere, acordată de un regim dispus să facă orice pentru a evita prăbuşirea, noul prim-ministru a sfârşit prin a-şi supraevalua posibilităţile. S-a luat într-atât de în serios încât, după 30 de zile, reuşise să irite nu doar opoziţia şi presa, ci şi pe membrii coaliţiei majoritare care, de la o zi la alta, suportau tot mai greu ifosele unui personaj ce nu-şi putea justifica presupusa independenţă şi anvergură nici prin reuşitele anterioare, nici printr-un program revoluţionar de guvernare.

Aşadar, deşi poate şi-ar fi dorit altceva, liderii grei din PDL nu puteau vedea în Mihai Răzvan Ungureanu mai mult decât o „găselniţă“ de-a preşedintelui, un moft temporar. Folosind exemplele marinăreşti, la mare trecere sub mandatele domnului Băsescu, nu doar că barca prezidenţială lua apă, dar la timonă fusese instalat un puşti care nici măcar nu ştia să descifreze busola. În consecinţă, deputaţii şi senatorii PDL s-au pus serios pe căutat salvări individuale.

O dată în plus, existenţa Uniunii Social Liberale simplifica foarte mult întreaga ecuaţie parlamentară. Cei care erau tentaţi de un transfer la USL ştiau că, dacă fac pasul, aveau aproape asigurat un nou mandat. Mai mult, înţelegeau limpede că, în condiţiile în care marea alianţă era creditată de toate sondajele cu peste 60% din intenţia de vot, despărţirea lor de putere nu ar fi durat mai mult de 6–7 luni, cam cât mai rămăsese până la alegerile legislative.

Dacă Uniunea nu ar fi fost înfiinţată, parlamentarii puterii ar fi fost mult mai precauţi pentru că nu ar fi avut o alternativă sigură; liberalii şi social-democraţii, oricât de prieteni ar fi devenit, ar fi intrat într-o concurenţă acerbă; iar democrat liberalii ar fi avut un

spațiu de manevră mult mai mare, putând, într-un moment dificil, să ofere suficient de mult unuia dintre cele două partide din opoziție pentru a încheia o alianță care să mențină și PDL la putere. Însă USL se înregistrase la tribunal, asumase un proiect unitar, se consolida prin simpla trecere a timpului și funcționa ca un magnet pentru membrii flagilei majorități care îl mai susținea pe Traian Băsescu. Din 2009 până în 2012 se schimbaseră polii atracției politice.

Astfel, la începutul lunii aprilie 2012, la întâlnirile liderilor USL, destul de frecvente în acea perioadă, a început să se discute despre necesitatea depunerii unei moțiuni de cenzură. Guvernul Ungureanu obținuse doar patru voturi peste minimul necesar, așa că, în condițiile în care PC își crescuse notabil ponderea parlamentară, iar PSD și PNL se aflau în discuții avansate cu mai mulți membri PDL, se creaseră șanse reale pentru demiterea executivului. Era și o modalitate de a accelera negocierile cu deputații și senatorii care își afirmaseră repetat intenția de a se alătura Uniunii, dar amânau constant momentul oficializării acestei schimbări.

În data de 18 aprilie 2012 a fost înregistrată moțiunea de cenzură „Opriți guvernul șantajabil. Așa nu, niciodată!“ (Sincer, nu am înțeles niciodată opțiunea pentru acest tip de titluri, care nu reflectă nici consistența unui asemenea demers și nu au nici măcar o valoare jurnalistică deosebită, dar aceasta a devenit cutumă parlamentară.) Documentul era semnat de 116 parlamentari (84 de deputați, 32 de senatori) PSD, PNL, PC și a avut efecte imediate, în aceeași zi, deputații democrat liberali Rusu Valentin și Hogea Gheorghe au anunțat că intră în grupul Partidului Național Liberal, iar deputatul PDL Ciobanu Gheorghe, că trece la PSD. Cu doar o săptămână înainte, senatorul Secășan Iosif (PDL) devenise membru al grupul liberal din Camera superioară.

În ciuda acestor mișcări rapide, liderul PSD din Camera Deputaților declara că USL ar mai avea nevoie de 14 voturi pentru a reuși demiterea guvernului (în realitate, mai erau necesare până în 10). Pe lângă abordările individuale, se purtau discuții intense cu liderii grupului Minorităților Naționale în speranța că vor accepta să

formeze o nouă majoritate parlamentară alături de Uniune. Textul moțiunii a fost prezentat în ședința comună a Camerei Deputaților şi Senatului din data de 23 aprilie 2012, moment la care încă doi parlamentari de la PDL, senatorul Popa Mihaela şi deputatul Uricec Eugen Constantin, au trecut la PNL şi, respectiv, PSD. O zi mai târziu, senatorul PDL Paran Dorin redevenea coleg cu Mihaela Popa în grupul liberal.

Dezbaterea şi votul moțiunii erau programate pe 27 aprilie 2012 şi, în dimineața acelei zile, deşi mai aveam încă cel puțin 10 promisiuni de transfer la USL, din punct de vedere matematic încă mai erau necesare 2–3 voturi. A fost o zi extrem de intensă. Pe de o parte, pe lângă declarațiile oficiale încă rezervate, USL lăsa să se înțeleagă că a strâns deja numărul necesar (deşi la 10 dimineața încă nu avea această certitudine), pe de altă parte, PDL mima siguranța, exprimându-şi convingerea că Guvernul Ungureanu nu va fi demis. Dar ambele tabere ştiau că orice e posibil şi cam toată lumea negocia cu toată lumea.

Pe lângă multe alte probleme, democrat liberalii aveau şi handicapul major de a se afla deja pe tendința negativă. Orice zvon referitor la dezertarea unui parlamentar PDL îi făcea să se gândească serios pe alți 10, tentați la rândul lor să cadă în picioare după iminenta pierdere a puterii. Se declanşase o numărătoare inversă, presa era extrem de implicată, pe surse apăreau constant zvonuri de tipul „USL mai are nevoie de un singur vot", „chiar în acest moment se negociază votul decisiv"... Către prânz a venit şi anunțul neoficial că Uniunea şi-a asigurat voturile necesare.

Dar adevărul este că în jur de 11.30, când preşedintele PSD se adresa deputaților şi senatorilor de la tribună, criticând regimul Băsescu şi estimând că Guvernul Ungureanu va avea cel mai scurt mandat din istorie, jocurile nu erau încă făcute. Deşi chiar în acea zi încă doi parlamentari ai PDL şi-au anunțat sprijinul pentru moțiunea USL, grupul Minorităților a refuzat să adopte o poziție unitară. Astfel, repartizarea celor 17 voturi rămânea incertă. De altfel, imediat după începerea procedurii de vot, a apărut informația, preluată

rapid de presă, că reprezentanții Minorităților care promiseseră că votează pentru moțiune s-ar fi răzgândit. În opinia mea, aceea a fost o dezinformare, PDL încerca prin toate mijloacele să prevină un dezastru pe care îl simțea foarte aproape, în ciuda declarațiilor optimiste ale liderilor săi.

În contrast cu intensitatea implicării mele din perioadă anterioară, în acea zi eu am purtat doar câteva discuții cu cei apropiați şi doi, trei colegi de la Putere. Chiar dacă situația nu era tranşată matematic, aveam convingerea că moțiunea va trece. Probabil, dacă premier ar fi fost tot Emil Boc, aş mai fi avut rezerve pentru că, într-o asemenea ipoteză, sistemul PDL încă ar fi funcționat. Însă, scoțându-l din pălărie pe Mihai Răzvan Ungureanu, Traian Băsescu îşi aplicase lovitura decisivă. Oamenii care îl sprijiniseră au înțeles că, de fapt, preşedintele, sforarul-şef, nu mai are soluții, s-a blocat, s-a împotmolit. În general, loialitatea nu durează mai mult decât succesul. Solidaritatea în dezastru nu se afla printre calitățile parlamentarului român obişnuit.

Înainte de ziua dezbaterilor, USL mai avea nevoie de maximum 10 voturi dar, şi dacă ar fi avut nevoie de 100, tot le-ar fi obținut pentru că istoria începuse să curgă în alt sens. Implicit, şi oportunismul avea să facă saltul în tabăra câştigătoare. Evident, nu-i critic pe reprezentanții PDL care au sprijinit moțiunea. Până la urmă, au făcut un bine întregii națiuni. Nu-l compătimesc nici pe Traian Băsescu... fiecare pasăre pe limba ei piere. Întreg regimul său a fost construit pe oportunism... Însă, la modul ideal, mi-aş fi dorit ca USL să ajungă la guvernare în urma alegerilor anticipate, dar am suficientă experiență încât să înțeleg că, în politică, idealul rămâne o iluzie periculoasă.

Votul s-a încheiat puțin înainte de ora 15.00. Pentru ca moțiunea să fie adoptată erau necesare 231 de voturi „pentru". În total, îşi exercitaseră votul 246 de parlamentari, Coaliția de guvernare alegând, ca de fiecare dată, să le interzică propriilor membri să se prezinte la urne, tocmai pentru a evita surprize neplăcute. După câteva minute a fost anunțat şi rezultatul oficial: Guvernul Ungureanu a fost demis cu 235 de voturi, cu 4 peste limita minimă necesară (231).

Luând act de adoptarea moțiunii de cenzură, președintele avea obligația constituțională de a desemna un nou premier. Din acest punct, puteau apărea mai multe scenarii. Traian Băsescu avea antecedente în sfidarea majorităților parlamentare. Teoretic, putea desemna tot un reprezentant al PDL, de ce nu, chiar pe Emil Boc. Sau, la fel de absurd, pe Mihai Răzvan Ungureanu. Sau un reprezentant al PNL, de exemplu pe Klaus Johannis, doar pentru a genera tensiune în rândul opoziției. Timp de două, trei ore, pe surse, se vehiculau cele mai spectaculoase scenarii.

Însă aceste ipoteze reprezentau doar fantezie sau manipulare. Spre deosebire de toamna anului 2009, când refuzase să ia act de constituirea unei noi majorități parlamentare, de această dată Traian Băsescu nu mai discuta cu trei partide diferite, ci cu o singură formațiune, „înregistrată la tribunal". Iar, imediat după anunțul oficial referitor la adoptarea moțiunii, majoritatea USL anunțase că îl susține pe Victor Ponta pentru funcția de prim-ministru.

Au urmat, în aceeași zi, consultările de la Palatul Cotroceni. PSD, PNL și PC au prezentat un punct de vedere comun, anunțând că-l susțin pentru funcția de prim-ministru pe domnul Ponta. PDL și UDMR nu au avut nominalizări proprii. În schimb, liderii maghiari au propus spre dezbatere posibilitatea organizării alegerilor anticipate în septembrie 2012 (o formulă greu de acceptat în condițiile în care în noiembrie 2012 se desfășurau oricum alegerile la termen). Deși președintele ar fi fost tentat să păstreze controlul asupra majorității parlamentare, determinarea cu care social-democrații, liberalii și conservatorii susțineau aceeași soluție nu i-a lăsat spațiu de manevră și, în jurul orei 20.00, se confirma oficial informația apărută deja pe surse: Traian Băsescu l-a desemnat premier pe Victor Ponta. Uniunea Social Liberală ajungea oficial la guvernare.

Foarte probabil, în acel moment, președintele optase pentru planul de avarie: să lase USL să guverneze timp de șase luni, perioadă în care, pe de o parte, susținerea populară acordată Uniunii s-ar mai fi putut tempera și, pe de altă parte, ar fi putut apărea neînțelegeri între cele trei partide care își asumau guvernarea. Nu era un calcul

absurd şi, imediat după nominalizarea domnului Ponta la conducerea executivului, Traian Băsescu a început să-şi schimbe atitudinea față de preşedintele PSD, căruia îi arăta o oarecare încredere şi o cordialitate ce contrastau flagrant cu ostilitatea pe care o manifestă în continuare față de Crin Antonescu. De altfel, întregul său sistem de manipulare şi propagandă a intrat pe modulul „dezbină şi condu". Însă, de această dată, timpul acționa împotriva preşedintelui.

Pe 7 mai 2012, după doi ani de la anunțul tăierilor bugetare făcut de Traian Băsescu în mai 2010, Guvernul USL cu Victor Ponta premier a primit încrederea Parlamentului, obținând 284 de voturi „pentru", cu 53 mai multe decât îi erau necesare (231). În condițiile în care grupurile parlamentare ale Uniunii Social Liberale totalizau doar 233 de voturi, scorul final a depăşit şi cele mai optimiste prognoze, fiind posibil ca urmare a susținerii acordate de UNPR, Minoritățile naționale şi un grup de parlamentari independenți. Cele 284 de voturi „pentru" conturau o majoritate parlamentară atât de solidă încât Traian Băsescu a început să se simtă amenințat, observând el însuşi că nu mai era mult până la „322" (numărul parlamentarilor care îl suspendaseră în 2007). Observația domnului preşedinte venea după ce, pe 1 mai 2012, în cadrul unei emisiuni televizate, eu anunțasem că ar fi posibilă o nouă suspendare, oferind chiar şi un termen pentru acest demers: 60 de zile. Fusese o prognoză care generase emoție şi dezbateri în rândul opiniei publice şi, în ziua învestirii Guvernului Ponta, domnul Băsescu se afla încă sub influența acelei estimări. Frica se instala treptat la Palatul Cotroceni. Şi, de ce ți-e frică...

CAPITOLUL 12

Alegerile locale din 10 iunie 2012

Imediat după ce a primit votul de învestitură din partea Parlamentului, principala misiune a Guvernului Ponta o reprezenta organizarea alegerilor locale, programate pentru 10 iunie 2012. Deşi PDL părăsise guvernarea, avusese grijă ca, pe ultima sută de metri, să distribuie fonduri semnificative către propriii primari. Edilii din Cluj, Piatra Neamț sau sectorul 6 din Bucureşti se bucuraseră din plin de generozitatea unor miniştri care, aflându-se la final de mandat, erau foarte interesați să-şi asigure medii propice pentru viitoare candidaturi. În schimb, majoritatea primarilor PSD, PNL şi PC fuseseră constant ocoliți de transferul de fonduri de la guvern. Această situație punea o presiune suplimentară asupra noului executiv pe care lipsa de fonduri bugetare îl împiedica să îndrepte balanța.

Însă dincolo de dezechilibrul alocărilor bugetare (în anii 2010 şi 2011, primarii PDL primiseră aproximativ 60% din totalul fondurilor alocate de la centru pentru bugetele locale, în timp ce primarii PSD, PNL şi PC nu depăşiseră, cumulat, 30%) marea provocare în USL era stingerea conflictelor dintre diversele filiale PSD şi PNL. Erau numeroase județe, reşedințe de județ şi alte localități importante în care liberalii şi social-democrații se aflau în război deschis de peste 20 de ani, iar asemenea tensiuni nu se puteau rezolva într-un interval de o lună.

Deşi nu m-am implicat direct nici măcar în negocierile purtate de organizațiile locale ale Partidului Conservator, discutam

constant cu diverşi lideri locali ai PSD sau PNL care îmi transmiteau că ei nu pot, „sub nicio formă“, să colaboreze cu liderii celuilalt partid. Şi cele mai multe puncte de vedere chiar erau îndreptăţite. Fuseseră adversari foarte mult timp, nu se puteau înfrăți peste noapte. Nu puteam să nu-i respect pe aceia (nu foarte mulți) care nu erau dispuşi să facă un compromis indiferent cât de mari ar fi fost beneficiile comune. Preocuparea mea rămânea însă ținerea sub control a disputelor locale, pentru a nu permite o degradare a relațiilor dintre conducerile centrale, mai ales în contextul în care exista o presiune din partea presei arondate domnului Băsescu, foarte interesată de „tensiunile din USL“.

De altfel, era absolut evident că Traian Băsescu miza chiar pe aceste confruntări, care ar fi putut decredibiliza rapid o Uniune ce îşi învinsese adversarii externi, dar era încă foarte vulnerabilă la tensiuni interne. Din fericire, în momentul în care negociasem protocolul USL, menționasem inclusiv posibilitatea candidaturilor separate la alegerile locale, iar această prevedere oferea un spațiu de negociere în interiorul căruia puteau fi rezolvate chiar şi conflicte acute, de tipul celor de la Buzău sau Bacău, unde colaborarea reală între liberali şi social-democrați devenise practic imposibilă.

Deşi nu toate au ajuns la cunoştința publică, contrele dintre cele trei partide din USL s-au manifestat intens pe întreaga durată a lunii mai. În perioada inițiala a noii guvernări, aproape în fiecare zi liderii centrali erau obligați să-şi împace colegii din teritoriu. Totuşi, chiar şi din acest punct de vedere, a fost foarte bine că Uniunea reuşise să-şi impună propriul guvern pentru că, dacă s-ar fi menținut executivul PDL, estimez că ar fi fost mai multe județe în care democrat liberalii, profitând de argumentele „convingătoare“ ale guvernării, ar fi putut realiza Alianțe punctuale cu organizațiile locale ale PSD sau PNL. Însă, în noul context, liderii centrali social-democrați, liberali şi conservatori aveau autoritatea să impună înțelegeri între organizațiile locale. În definitiv, niciun ales local nu-şi dorea să piardă sprijinul unei formațiuni politice cotate de toate sondajele la peste 60%.

Campania electorală pentru alegerile locale din 10 iunie 2012 a fost destul de ştearsă. Candidaţii USL sperau ca valul uriaş de încredere populară acordată Uniunii va fi suficient pentru a le asigura victoria, iar candidaţii PDL mizau încă pe reţelele de clientelă consolidate în intervalul 2010–2012. Sigur, au fost şi zone în care confruntarea era centrată pe teme concrete, dar, în general, se dădea o luptă între entuziasmul unora şi organizarea altora. Totuşi, la capitolul organizare, era evident că şi PSD-ul rămăsese redutabil, iar rezultatele finale au dovedit acest fapt.

În Bucureşti, USL miza pe trei reprezentanţi ai PSD (la sectoarele 2, 3 şi 5; cu observaţia că la sectorul 2, social-democraţii mergeau la două capete, Neculai Onţanu rămânând în relaţii apropiate cu foştii colegi social-democraţi), doi ai PNL (sectoarele 1 şi 6) şi unul de la PC (sectorul 4). Chiar dacă această repartizare ţinea cont de principiul parităţii din interiorul USL, au existat mai multe momente tensionate şi în Capitală. Astfel, la liberali existau conflicte majore între Crin Antonescu şi Andrei Chiliman, primarul în funcţie la sectorul 1, care era ameninţat constant cu excluderea din partid. La social-democraţi, Marian Vanghelie avea, în continuare, relaţii reci cu noua conducere PSD, care îl înlăturase de la preşedinţia filialei Bucureşti. Totuşi, domnul Vanghelie se baza încă pe sprijinul organizaţiei de sector şi pe un bazin electoral pe care îl fidelizase de-a lungul anilor atât prin realizări concrete, cât şi prin divertisment de masă. Şi la conservatori lucrurile s-au limpezit destul de târziu, abia după ce primarul sectorului 4 a închis implicarea episodică în UNPR, reconfirmându-şi loialitatea faţă de PC.

Pe lângă aceste aspectele ce ţineau mai mult de reglaje interne, principala dispută în Bucureşti se dădea la sectorul 3, acolo unde împotriva lui Liviu Negoiţă, vicepreşedinte PDL, primar în funcţie şi apropiat al preşedintelui Băsescu, candida Robert Negoiţă de la PSD. Cel puţin teoretic, poziţia lui Liviu Negoiţă era foarte solidă. Acumulând deja două mandate, cu ceva realizări în primul şi cu multă susţinere în al doilea, primarul de la sectorul 3 era marea speranţă a

PDL în Bucureşti, în toate celelalte cinci sectoare fiind evident că va pierde. De altfel, până cu două săptămâni înainte de alegeri, majoritatea cercetărilor sociologice îl creditau pe Liviu Negoiță cu prima şansă. Însă, după o campanie electorală foarte intensă, candidatul PSD a obținut primăria încă din primul tur, cu un scor aproape dublu în raport cu cel atins de reprezentantul PDL (63% Robert Negoiță, 29,53% Liviu Negoiță). A fost un rezultat sugestiv pentru prăbuşirea democrat-liberalilor în capitală, unde Andrei Chiliman şi-a câştigat sectorul cu 74%, iar Cristian Popescu Piedone cu peste 80%. De altfel, USL a obținut toate mandatele în Bucureşti, inclusiv pe cel de primar general, ținând seama că independentul Sorin Oprescu a avut un acord de colaborare cu Uniunea.

Singurul succes notabil al PDL s-a înregistrat la Cluj, acolo unde Emil Boc, după ce a alocat fonduri bugetare uriaşe pentru acest oraş în perioada în care a deținut funcția de prim-ministru, a câştigat primăria la limită (Emil Boc PDL 40,61%, Marius Nicoară PNL 39,53%, o diferență de aproximativ 1 400 de voturi). Victoria fostului premier a rămas însă excepția care a confirmat regula înfrângerii pe linie a PDL.

La nivel național, dintr-un total de 3 180 de mandate de primar, USL a câştigat, în localitățile în care s-a optat pentru candidaturi comune, 1 322 de mandate (41,57%), la care s-au adăugat 378 de mandate obținute independent de PSD şi 264 obținute de PNL. În total, Uniunea Social Liberală a câştigat peste 62% din primăriile din întreaga țară, în timp ce PDL şi-a mai păstrat doar 498 de mandate (15,66%).

Aşa cum se întâmplat de multe ori în istorie, Traian Băsescu şi PDL au contribuit direct la propriul dezastru. În anul 2011 guvernul Boc a impus modificarea legii privind alegerile locale în sensul acordării mandatelor de primari dintr-un singur tur. La acel moment, democrat liberalii îşi făceau calculul că, evitând un al doilea tur, în care toți adversarii s-ar fi coalizat natural împotriva lor, îşi măreau artificial scorul electoral. Numai că unificarea opoziției şi candidaturile comune în cadrul USL au inversat raporturile, PDL

fiind confruntat cu o forță politică mult mai mare, care îl putea surclasa încă din primul tur în majoritatea localităților. Astfel, fără să vrea, domnul Băsescu a susținut, încă o dată, succesul USL.

Iar dacă la primăriile câştigate distanța între partidele ce compuneau Uniunea Social Liberală şi Partidul Democrat Liberal a fost de „doar" 45 de procente (de la 60% la 15%), diferența a fost încă mai categorică la alegerile pentru funcția de preşedinte de Consiliu Județean, unde USL a reuşit să-şi adjudece aproximativ 90% din mandate. Astfel, PSD a câştigat 22 de mandate (cu 5 mai mult decât avusese înainte de alegeri), PNL 13 mandate (cu 8 mai mult decât deținuse anterior, un salt uriaş datorat, în primul rând, principiului parității în USL ca urmare a înființării ACD), iar PC, în premieră, un mandat. În total, Uniunea Social Liberală a obținut 36 de mandate dintr-un total de 41. În contrast, PDL a câştigat doar două (deşi deținuse 14 astfel de funcții).

Aşadar, proporțiile victoriei USL depăşeau toate aşteptările. La fel şi dezastrul PDL, un partid care, după ce obținuse aproximativ 30% la alegerile europarlamentare din 2009, se prăbuşise la 15% şi-şi redusese de 7 (şapte) ori ponderea la preşedinția consiliilor județene. Cifrele în sine fuseseră cumva anunțate de sondajele care au precedat alegerile. Însă din 2004 până în 2012 tot mai mulți politicieni, din toate partidele, începuseră să creadă atât de mult în mitul infailibilității lui Traian Băsescu, încât se aşteptau mereu ca matematica electorală să fie contrazisă de găselnițele preşedintelui.

Evident, eu nu credeam în această poveste. Şi în 2004, şi în 2009 câştigase pe greşelile adversarilor care, în ambele cazuri, se consideraseră câştigători mult înainte că meciul propriu-zis să înceapă. Învățând din experiențele anterioare, în iunie 2012 am avut grijă să nu mai greşim, iar domnul Băsescu a suferit o înfrângere usturătoare.

Singura care nu a dezarmat în fața acestei evidențe şi a irosit ocazia unei reacții decente a fost propaganda lui Traian Băsescu. Spre comica exemplificare, menționez un titlu apărut pe un site şi o televiziune după ce Biroul Electoral Central a anunțat rezultatele finale ale alegerilor desfăşurate în 10 iunie 2012: „Rezultate finale:

USL, sub 50%, PDL, pe locul 2“ (http://www.b1.ro/stiri/politica/alegeri-locale-2012-rezultate-finale-usl-sub-50-pdl-pe-locul-2-vezi-datele-oficiale-30809.html). Așa cum am demonstrat anterior, votul pentru USL depășea 60% (42% vot direct pe USL și încă aproape 20 de procente obținute prin candidaturi separate de cele trei partide), iar în cazul mandatelor de președinte al Consiliilor Județene tindea spre 90%. În aceste condiții, cine a putut titra că „USL este sub 50%“ a depășit sfera obișnuitului partizanat politic și s-a plasat zona comicului absurd. Dacă un astfel de titlu ar fi apărut înainte de alegeri, puteam accepta existența unei construcții logice. Cineva și-ar mai fi putut imagina că, prin asemenea dezinformări, ar mai putea motiva electoratul PDL, simultan cu o descurajare a susținătorilor USL! Dar, după alegeri, după ce rezultatele finale erau deja anunțate de Biroul Electoral Central, o asemenea abordare a fost determinată, probabil, doar de un ridicol reflex servil. Oamenii fuseseră atât de preocupați să se servească „interesele de partid și de stat“, încât au continuat „să combată“ chiar și după ce lupta se încheiase deja.

Am reținut acest exemplu pentru că îl consider elocvent pentru lipsa totală de măsură și echilibru cognitiv al presupușilor ziariști care nu depind de încrederea publicului, ci de bunăvoința structurilor de putere. Am creat, la rândul meu, presă. Știu că au fost și vor mai fi momente în care instituțiile media pe care le-am dezvoltat ar putea fi mai obiective, dar, în egală măsură, am ferma convingere că niciodată nu vor spune că albul e negru. Nu doar pentru că respectă esența demersului jurnalistic, ci și pentru că au înțeles că, dacă își pierd credibilitatea, își distrug orice formă de utilitate socială și chiar economică – pentru că, să nu uităm, independența unei televiziuni private este posibilă numai în măsura în care este capabilă să se autofinanțeze; dacă nu-și poate asigura singură resursele necesare pentru a funcționa, va fi doar un instrument de propagandă. Toți cei real interesați de independența televiziunilor din România ar trebui să verifice, în primul rând, câte dintre ele se autofinanțează.

În ciuda încercărilor ridicole de camuflare sau denaturare a rezultatului real, victoria USL la alegerile locale din iunie 2012 a fost

determinantă pentru consolidarea majorităţii parlamentare şi rezultatul alegerilor legislative de peste şase luni. Dacă în iunie 2012, USL ar fi obţinut într-adevăr sub 50%, iar PDL ar fi depăşit 20%, în septembrie – octombrie 2012, Traian Băsescu ar fi putut forma o altă majoritate (încă se găseau şi în PNL, şi în PSD diverse disidenţe care ar fi putut susţine o nouă construcţie politică) şi un alt guvern care, organizând alegerile „responsabil", ar fi scris altfel istoria. Nu este o simplă speculaţie, existau cercuri apropiate domnului preşedinte care dezbăteau posibilitatea realizării unui asemenea plan, care, printre altele, includea încă un executiv alături de UDMR şi alt premier independent, ce ar fi trebuit să devină candidatul lui Traian Băsescu la propria succesiune.

Adevărul este că domnul Băsescu a demonstrat în mai multe rânduri aspiraţii de tip dinastic căutându-şi constant diverşi moştenitori politici (de la promovarea propriei fiice în Parlamentul European până la impunerea lui Mihai Răzvan Ungureanu în fruntea guvernului). Poate că aşa se explică şi resentimentele sale acute faţă de Casa Regală a României... două dinastii nu încap în aceeaşi ţară. Însă, oricare i-ar fi fost planurile, triumful categoric obţinut de Uniunea Social Liberală i-a închis posibilităţile de a destabiliza majoritatea parlamentară. Şi, pentru că principiul vaselor comunicate este universal valabil, ce a pierdut domnul Băsescu a câştigat USL care, legitimată de rezultatul votului şi confruntată cu lanţul de abuzuri ale unui preşedinte cu deprinderi autoritare, s-a văzut în postura de a putea încerca să declanşeze o schimbare „până la capăt"...

CAPITOLUL 13

Iulie–septembrie 2012: Suspendarea Preşedintelui; Demiterea lui Masăverde; Întoarcerea guvernatorului

Pe 1 mai 2012, la trei zile după demiterea Guvernului Ungureanu şi cu patru zile înainte de votul de încredere pentru Cabinetul format de Victor Ponta, am declarat public că susțin o nouă suspendare a preşedintelui, eveniment care estimam că se putea realiza în aproximativ 60 de zile. A fost o declarație invocată ulterior şi de prieteni şi de adversari, transformată de Traian Băsescu într-o temă de campanie cu care, spera Domnia Sa, îşi putea salva mandatul.

Aşa cum ştiu cei foarte apropiați, acea declarație a fost o estimare spontană, un punct de vedere personal care nu angaja în niciun fel Uniunea Social Liberală. De altfel, îmi amintesc că, în acel moment, mulți dintre liderii PSD şi PNL şi-au exprimat mari rezerve în legătură cu evaluarea mea.

Momentul era într-adevăr foarte complicat. În Parlament încă nu se conturase o majoritate sigură capabilă să susțină un executiv USL, iar până la alegerile locale mai erau doar 40 de zile. În consecință, majoritatea analiştilor considerau că încă nu era momentul pentru a fi abordată tema suspendării. Așa cum mi s-a tot întâmplat de-a lungul vieții, eu nu împărtăşeam opinia majoritară şi, înțelegând că nu-mi voi atrage prea multă simpatie, am ales să înot împotriva curentului. În ciuda aparenţelor, nu o făceam nici de nebun, nici pentru a mă bucura de încă o zi de celebritate. Aveam argumente şi, cred şi astăzi, ar fi trebuit să mă străduiesc mai mult să mă fac înțeles.

În primul rând, ştiam că demiterea preşedintelui reprezenta principala aşteptare a populației care se exprimase foarte clar în acest sens, în special în timpul protestelor publice din luna ianuarie 2012. „Jos Băsescu" fusese cauza care a declanşat destructurarea regimului PDL şi a alimentat valul de încredere ce purtase USL către guvernare. În aceste condiții, am considerat că este necesar şi legitim ca, după adoptarea moțiunii de cenzură, tema suspendării să fie abordată frontal şi transparent. Mai ales că nimeni nu mai îndrăznea să o invoce, deşi aproape toți parlamentarii PSD, PNL şi PC gândeau această posibilitate. Ca atare, am ales să sparg gheața, asumându-mi riscurile de imagine implicite – ştiam din 2007 ce efecte devastatoare poate avea o asemenea poziție.

În al doilea rând, estimam că tema suspendării ar fi motivat suplimentar electoratul USL, devenind un subiect util în campanie pentru alegerile locale. Pe lângă proiectele administrative specifice, ar fi fixat şi un obiectiv politic mai amplu, care ar fi avantajat pe toți candidații Uniunii.

În al treilea rând, cunoscându-l bine pe Traian Băsescu, aveam convingerea că acesta va ataca sistematic guvernul USL și majoritatea parlamentară care îl susținea. Iar timpul ar fi lucrat în favoarea sa. Coabitarea cu executivul Ponta l-ar fi relegitimat în calitate de preşedinte şi, totodată, ar fi erodat destul de repede capitalul de imagine al unei Uniuni care se născuse exact din opoziția fermă la Traian Băsescu. USL n-a fost generată de o nesfârşită simpatie între PSD, PNL şi PC, ci de nevoia întregii societăți româneşti de a rezista regimului Băsescu. În consecință, USL avea obligația morală și politică să lupte cu principalul exponent al acestui regim, altfel îşi pierdea identitatea.

În al patrulea rând, pe 1 mai 2012, eu credeam într-o suspendare care ar fi urmat paşii din 2007: dezbaterea propunerii în Parlament, constituirea unei Comisii care să analizeze încălcările Constituției și să redacteze un raport etc. Aceasta era și explicația termenului de 60 de zile. Sub nicio formă nu mă gândeam la o suspendare conspirativă, altfel nu aş fi anunțat-o la televizor la o oră de

maximă audienţă. La momentul acelor declaraţii proiectam un demers serios şi legitim, fără grabă, riscuri sau tensiuni inutile. Cred şi astăzi că, dacă am fi procedat aşa, Traian Băsescu şi-ar fi încheiat definit cariera politică în vara anului 2012. Dar, în luna mai 2012, colegii mei din USL au ales să-şi exprime rezervele faţă de ipoteza suspendării şi să se dedice alegerilor locale.

Ulterior, după victoria din 10 iunie 2012, tema suspendării a revenit pe agenda liderilor Uniunii Social Liberale. Ţinând seama că Traian Băsescu îşi încălcase constant rolul constituţional, iar în Parlament exista o majoritate capabilă să îl suspende, singura problemă rămânea strângerea cvorumului necesar pentru validarea referendumului privind demiterea preşedintelui. Pentru a o rezolva, era necesară o modificare legislativă în sensul validării demiterii preşedintelui cu votul a jumătate plus unu din cei prezenţi (nu din cei înscrişi pe liste). Însă după ce Parlamentul ar fi votat un astfel de proiect de lege, preşedintele l-ar fi atacat la Curtea Constituţională a României (CCR) unde funcţiona o majoritate care îi era favorabilă. În consecinţă, s-a optat pentru varianta ordonanţei de urgenţă, care nu putea ajunge la prietenii domnului Băsescu de la CCR decât în urma unei sesizări a Avocatului Poporului. Totodată, pentru a preveni alte blocaje instituţionale, era necesară înlocuirea preşedinţilor celor două Camere ale Parlamentului (Vasile Blaga la Senat şi Roberta Anastase la Camera Deputaţilor) plus scoaterea hotărârilor Parlamentului dintre actele asupra cărora se poate pronunţa Curtea Constituţională.

Aşadar, pentru a depăşi sistemul de protecţie pe care şi-l crease Traian Băsescu, erau necesare mai multe modificări legislative şi instituţionale simultane. În prima variantă, întregul proces ar fi trebuit să se desfăşoare la finalul lunii iunie, însă a fost amânat în ultimul moment pentru începutul lui iulie, când trebuia să fie convocată o sesiune extraordinară a Parlamentului.

Ce a urmat în perioada 2–6 iulie 2012 este de notorietate. După ce luni, 2 iulie, se reunesc grupurile parlamentare USL, marţi Valer Dorneanu l-a înlocuit pe Gheorghe Iancu în funcţia de Avocat al

Poporului, Crin Antonescu a devenit preşedintele Senatului, în locul lui Vasile Blaga, iar Valeriu Zgonea a înlocuit-o pe Roberta Anastase la Camera Deputaţilor. Au fost trei mişcări fulger, iar schimbările de la conducerea celor două Camere ale forului legislativ se plasau la limita regulamentelor parlamentare. Nu era nimic nou. PDL, Traian Băsescu şi Curtea Constituţională încălcaseră 20 de ani de parlamentarism şi rezultatului alegerilor când acceptaseră ca grupul deputaţilor şi senatorilor independenţi (care susţineau Guvernul PDL) să primească funcţii în Birourile Permanente şi în Comisii.

Cu toate acestea, în contextul în care Partidul Popular deţinea majoritatea în Parlamentul European şi în Comisia Europeană, demersurile Uniunii Social Liberale au generat reacţii ostile din partea unor oficiali europeni care optaseră să ignore abuzurile regimului Băsescu.

Miercuri, 4 iulie 2012, USL a depus cererea privind suspendarea preşedintelui Traian Băsescu, iar joi, 5 iulie, acest document a fost citit în faţa Camerelor reunite ale Parlamentului şi în prezenţa lui Traian Băsescu. În aceeaşi zi a fost emisă şi ordonanţa de urgenţă care a stabilit că, după suspendare, preşedintele se considera demis cu votul majorităţii celor prezenţi la vot. În sfârşit, vineri, 6 iulie 2012, Curtea Constituţională a redactat avizul consultativ referitor la cererea de suspendare, document care confirma că Traian Băsescu s-a plasat în afara cadrului constituţional: „Faptul că preşedintele României, prin comportamentul său politic, şi-a asumat public iniţiativa unor măsuri economico-sociale, înainte ca acestea să fie adoptate de către guvern, prin asumarea răspunderii, poate fi reţinut ca o încercare de a diminua rolul şi atribuţiile primului-ministru (...) nu şi-a exercitat cu maximă eficienţă şi exigenţă funcţia de mediere între puterile statului, precum şi între stat şi societate". În consecinţă, Traian Băsescu a fost suspendat de Parlament cu 265 de voturi „pentru" şi 114 voturi „împotrivă", stabilindu-se ca referendumul pentru demitere să fie organizat în data de 29 iulie 2012.

Fără să-mi fi propus, am fost unul dintre protagoniştii acestei perioade, Traian Băsescu atacându-mă constant atât pentru că

îndrăznisem să susțin public necesitatea suspendării încă din 1 mai 2012, cât şi pentru că, susținea calomniator Domnia Sa chiar de la tribuna Parlamentului, „Voiculescu a declarat: trebuie să controlăm justiția!" Evident nu am făcut niciodată o asemenea declarație şi, în consecință, l-am dat în judecată pe Traian Băsescu (proces câştigat la Judecătoria sectorului 5 Bucureşti, „în temeiul articolelor 72, 75, 253, 1349, 1357 din Codul Civil, art. 30 alin. 5 şi art. 20 din Constituția României, art. 8 şi 10 din CEDO, instanța a decis că TRAIAN BĂSESCU A COMIS FAPTE ILICITE, prin afirmațiile de natură calomnioasă făcute la adresa lui Dan Voiculescu"). Dar până la decizia instanței din 2013, domnul Băsescu şi întreaga sa propagandă au repetat de mii de ori calomnia referitoare la presupusa mea intenție de a controla justiția. N-a fost nici prima şi, probabil, nici ultima dată când încasez astfel de pagube colaterale.

Revenind la ziua în care s-a votat suspendarea, îmi amintesc că în acel moment am insistat ca termenul în care urma să se desfăşoare referendumul pentru demitere să fie cât mai scurt. Nu pentru că mi-aş fi făcut griji că domnul Băsescu ar mai fi putut găsi o susținere populară relevantă. O asemenea ipoteză era imposibilă şi, din acest punct de vedere, mi-aş fi dorit să-i oferim şi două luni preşedintelui suspendat pentru a-l ajuta să înțeleagă cât de rupt era de propria națiune. Însă, pe de altă parte, ştiam că un joc la limită, început abrupt şi desfăşurat foarte repede, nu trebuie prelungit inutil pentru că pot apărea riscuri suplimentare. De aceea am insistat ca referendumul să fie programat pe 15 iulie sau, cel mai târziu, pe 22 iulie. Legea permitea acest lucru, stabilind doar un termen maxim de 30 de zile. Din păcate, unii dintre partenerii din USL, care până atunci se mişcaseră foarte curajos (chiar excesiv, în opinia mea) începuseră să dea înapoi. Astfel că, deşi în cele mai multe discuții, se contura soluția 22 iulie, în final s-a mai oferit încă o săptămână de campanie.

Aceea a fost o ezitare nefericită cel puțin din două motive: 1. a arătat un prim semn de slăbiciune, o şovăială care a încurajat presiunile create de adversarii noştri; 2. a oferit un timp suplimentar în

care Traian Băsescu şi-a putut organiza resursele de influenţă internă şi externă.

Precizez încă o dată că n-am fost un susţinător entuziast al „acţiunii fulger" de la începutul lunii iulie. Eu mi-aş fi dorit declanşarea suspendării încă din luna mai 2012, cu parcurgerea tuturor etapelor necesare. Însă, dacă tot intrasem pe scenariul mişcării surpriză, era esenţial să păstrăm ritmul iniţial. Altfel riscam să rămânem descoperiţi, iar evenimentele ulterioare au demonstrat că ezitarea de la fixarea termenului pentru referendum a fost doar prima eroare dintr-un lanţ care l-a păstrat pe Traian Băsescu la Cotroceni.

După 6 iulie 2012, evenimentele s-au desfăşurat pe trei planuri. În primul rând, a început campania electorală propriu-zisă. USL bătea la porţi deschise, românii îşi doreau intens demiterea preşedintelui. La mitingurile Uniunii participau zeci de mii de oameni. În schimb, Traian Băsescu şi PDL făceau eforturi supraomeneşti să strângă câteva sute.

În al doilea rând, se ducea o luptă mediatică totală. Domnul Băsescu folosea toate canalele de comunicare pentru a transmite că este decis să se lupte cu USL, să câştige pe terenul de joc, nu la masă verde, atacându-şi totodată adversarii cu mijloace rudimentare (Victor Ponta era premierul copy paste, Crin Antonescu – paiaţă de Cotroceni, iar Dan Voiculescu, varanul care vrea să controleze justiţia).

În al treilea rând, se declanşase un soi de război psihologic împotriva liderilor USL, cărora li se transmitea că partenerii externi îi vor izola irevocabil dacă nu acceptă să revină la cvorumul de 50% plus unu din numărul celor înscrişi pe liste. Cu fiecare zi, manipularea devenea tot mai atent elaborată. Pe de o parte, Traian Băsescu repeta halucinant că USL a dat o lovitură de stat, pe de altă parte, liderii Partidului Popular European se declarau extrem de îngrijoraţi de situaţia din România (în contrast cu unii dintre omologii lor socialişti şi liberali care îşi manifestau susţinerea deschisă pentru USL). Iar, pe fundal, propaganda fidelă domnului Băsescu transmitea ore în şir orice referire critică apărută în presa

internațională. Suplimentar, se activa şi o rețea întreagă de emisari care comunicau avertismentele sobre liderilor de la Bucureşti.

În esență, era doar un război al nervilor. Şi, din păcate, nervii liderilor USL nu au fost în acel moment suficient de tari. Astfel că, într-un final, s-a acceptat revenirea la validarea referendumului cu majoritatea celor înscrişi pe listele electorale. Anunțul a fost făcut de preşedintele interimar Crin Antonescu, în conferința de presă de la Cotroceni. Sigur că aveam deja semnale că ne îndreptăm către acest compromis, dar când am văzut acea declarație am avut certitudinea că bătălia este pierdută. Sigur, apoi m-am remontat, am continuat lupta, dar ştiam că se făcuse un decisiv pas înapoi.

Păstrând proporțiile, mă gândeam ce ar fi fost România dacă în 1859, imediat după alegerea lui Cuza domn în Moldova şi Țara Românească, liderii unionişti s-ar fi speriat de presiunile externe şi ar fi renunțat la proiectul „două principate, un singur domn“. Poate că paralela este exagerată, dar cred că salturile în istorie nu se pot face fără asumarea curajoasă a unor riscuri. Nimeni nu poate şterge România de pe harta Europei. În afară de noi înşine...

După ce a făcut compromisul cu cvorumul, USL a intrat definitiv în defensivă. În schimb, Traian Băsescu ataca în fiecare zi, îşi găsea noi aliați, îşi reconfirma influența instituțională. În trei săptămâni, pe fondul ezitărilor liderilor Uniunii şi cu sprijinul extern amplificat la maximum de propria propagandă, preşedintele suspendat începea din nou să respire. Şi, pentru că îi era evident că nu poate câştiga într-o înfruntare directă, cu câteva zile înainte de data referendumului, a făcut şi ultima mişcare pe care o mai avea la dispoziție: și-a îndemnat susținătorii să nu se prezinte la vot pentru a nu se îndeplini cvorumul necesar validării demiterii. După ce trei săptămâni bătuse toată țara pentru a se arăta bărbat de stat, promițând ferm că nu s-ar ascunde după un cvorum, fiind sub demnitatea lui „să câştige la masă verde“, domnul Băsescu s-a întors la 180 de grade, și nu doar că s-a băgat sub masa verde, dar a început să și alerge cu ea în cap pe la toate televiziunile pentru a anunța schimbarea. O atitudine ridicolă, dar eficientă.

În definitiv, trebuie să remarc capacitatea lui Traian Băsescu de a face orice pentru a-şi atinge scopurile. Pentru Domnia Sa, nimic nu e prea ridicol, prea meschin sau prea abject. Este contorsionistul politic perfect – doar a trecut din Internaţionala Socialistă în Partidul Popular European într-o singură noapte! În timp ce liderii USL s-au ruşinat de o ordonanţă absolut legală şi constituţională, domnul Băsescu a fost mândru să câştige prin neprezentare.

Cvorumul de 50% plus 1 la un referendum organizat într-o zi de iulie reprezenta o misiune imposibilă. Pe 6 iulie 2012, demiterea preşedintelui părea o simplă formalitate. Pe 29 iulie, din cauza erorilor de parcurs, devenise o eventualitate extrem de improbabilă. Ziua votului a început neaşteptat de bine. La ora 10, prezenţa la urne se apropia de 10%. Însă către prânz ritmul s-a mai temperat. La ora 14, se prezentaseră la vot puţin peste 20% din cei înscrişi pe liste, iar la ora 17.00, aproximativ 26%. În trei ore de la mijlocul zilei s-au strâns doar 6 procente! Probabil că între orele 14 şi 17 s-a pierdut lupta. Dacă în acest interval s-ar fi acumulat cel puţin 10 procente (nu şase!) Traian Băsescu ar fi fost demis. Dar istoria s-a scris altfel. Spre seară, prezenţa la vot a crescut constant şi la ora 21 s-a atins un prag de 47%, absolut impresionant pentru un vot boicotat, desfăşurat în mijlocul verii.

Sigur, în noaptea cu pricina, apropierea reală de cvorumul de 50% a creat o tensiune extremă. La ora 21, când s-au închis urnele, estimările exit-poll-urilor conţineau datele de la ora 19.00, iar afluxul uriaş de alegători din intervalul 19.00–21.00 făcea posibil orice rezultat. Pe litoral şi în Gara de Nord, sute de oameni erau la cozi cu doar câteva minute înainte de închiderea oficială a secţiilor. În toate marile oraşe se simţea un entuziasm aparte. Încă părea posibilă o surpriză de proporţii. Către miezul nopţii datele au devenit clare: nu se înfăptuise minunea, dar ajunseserăm foarte aproape de ea. Rămânea însă un scor categoric defavorabil domnului Băsescu: fusese demis de 88% dintre românii prezenţi la vot. Sunt convins că pentru oricare alt stat din Uniunea Europeană un asemenea rezultat

ar fi fost suficient pentru a-şi înainta imediat demisia. Preşedintele îşi pierduse orice urmă de legitimitate.

Însă Traian Băsescu a rămas impermeabil la decenţă. Nu şi-ar fi părăsit funcţia nici dacă „ieşi afară, javră ordinară!“ ar fi devenit imn naţional. Iar liderii USL se ruşinaseră să aplice o ordonanţă de urgenţă (cea referitoare la cvorum) care îndeplinea toate criteriile legale şi răspundea aşteptărilor unei naţiuni întregi! Nu era prima dată când domnul Băsescu folosea decenţa adversarilor în propriul interes.

Dacă domnul Geoană şi-ar fi permis să nege vizita la Sorin Ovidiu Vîntu cu aceeaşi impertinenţă cu care Traian Băsescu negase veridicitatea imaginilor care îl arătau agresând un copil, istoria României ar fi fost scutită de o a doua suspendare. Nu pledez pentru minciună, doar arăt vulnerabilitatea decenţei confruntată cu neruşinarea absolută. Dar la capitolul deficit de ruşine, domnul Băsescu a fost întotdeauna imbatabil. De altfel, în noaptea în care aproape nouăzeci la sută dintre români îşi exprimaseră, prin vot, dorinţa de a-l demite, Traian Băsescu a apărut vesel la televiziuni războindu-se frivol cu presa. Iar dacă de la Domnia Sa nici nu mă aşteptam la altă reacţie, sunt încă foarte curios să înţeleg cum şi-au justificat acel comportament oamenii ceva mai serioşi care i-au rămas constant alături.

Totuşi, 90% dintre români îşi exprimaseră o opţiune fermă. 7,4 milioane de români îl demiseseră pe Traian Băsescu, mai mult decât a strâns, în orice fel de alegeri sau referendum, orice partid sau alianţă politică în ultimii 25 de ani! Oare cum au reuşit persoane care au citit câteva biblioteci, pentru care democraţia nu e o ficţiune, ci o valoare fundamentală care a marcat decisiv istoria omenirii, să accepte că votul a 90% dintre cei care s-au prezentat la vot poate şi trebuie să fie ignorat? Au dispreţuit „gloata“? S-au plasat naiv, şi periculos totodată, deasupra voinţei majorităţii? Au înţeles ei oare că, dintr-un interes contextual, creează un precedent cu efecte devastatoare exact pentru statul de drept, pe care clamau că îl apără? Ce înseamnă statul de drept dacă printr-o decizie arbitrară este infirmat un vot liber exprimat de o majoritate de 88%?

Sunt întrebări la care nu s-a dat răspuns pentru că cele mai multe dintre reperele intelectuale ale României au preferat să se înregimenteze politic, justificându-se eventual că aleg răul mai mic, pentru că în „partea cealaltă este Voiculescu!“. Când prejudecata anulează libertatea de gândire, intelectualul devine mai nătâng decât răcanul.

Aparent, pe 30 iulie 2012, USL suferise o înfrângere severă. Devenise clar că, mai devreme sau mai târziu, Traian Băsescu urma să se întoarcă la Cotroceni. La fel ca în 2009 a urmat o zbatere birocratică. Curtea Constituțională, cu ceea ce cred că a fost o dovadă evidentă de iresponsabilitate profesională şi morală, a amânat să se pronunțe asupra validării rezultatului referendumului, emițând decizii urmate imediat de erate care schimbau pe fond sensul inițial. România era în haos, majoritatea liderilor Uniunii Social Liberale şi Guvernul au rămas timorați, deşi aveau în spate 90% dintre români, iar timpul a început să treacă, încă o dată, în favoarea lui Traian Băsescu.

Chiar dacă a fost demis fără niciun dubiu, fostul preşedinte apărea în fiecare zi la televizor explicând obsedant cum trebuie calculat cvorumul, încăpățânându-se să explice că, deşi a fost ales cu 5 milioane de voturi, îşi permite să ignore 7,4 milioane de voturi. Mai mult, a trecut la atac, invocând halucinant o lovitură de stat. Probabil unica lovitură de stat din istorie dată printr-un vot liber exprimat de 90% dintre cetățenii care și-au exercitat acest drept fundamental. Deşi mai avea încă multe posibilități constituționale de a-l împiedica pe domnul Băsescu să-şi reia o funcție pe care o pierduse în cel mai democratic mod cu putință, USL a bătut în retragere.

Pierduse o bătălie, dar, pe fond, câştigase războiul.

Pe 28 august 2012, Traian Băsescu s-a întors la Cotroceni, dar cele 52 de zile în care fusese suspendat, iar întreaga națiune îşi concentrase atenția pe abuzurile regimului său, asigurau pentru Uniunea Social Liberală o victorie concludentă la alegerile din toamna aceluiaşi an. Frustrarea a 7,4 milioane de români, al căror vot fusese complet ignorat, trebuia să se descarce, iar scrutinul pentru

Parlament era suficient de apropiat pentru a permite ca cea mai mare parte a acelei energii electorale să se transfere explicit către USL.

În egală măsură, în ciuda stridențelor sale specifice, domnul Băsescu, numit „guvernator“ de un jurnalist inspirat, nu mai putea transfera niciun capital politic către PDL. Din contră, orice apariție a sa declanșa nervozitate și ostilitate.

Așadar, calculând costurile și beneficiile suspendării din 2012, am convingerea că USL a ieșit câștigată, și-a asigurat o zestre electorală decisivă. Pentru a înțelege mai ușor ce a însemnat suspendarea pentru viitorul electoral al Uniunii este suficient să ne imaginăm cum ar fi fost ca în intervalul iulie–noiembrie 2012, în loc să se discute despre suspendarea și ilegitimitatea unui președinte demis de 90% dintre propriii cetățeni, să se dezbată despre coabitarea USL cu Traian Băsescu, despre neîndeplinirea promisiunii de a crește pensiile și salariile la nivelul atins anterior reducerilor din 2010, despre neînțelegerile dintre PSD și PNL sau despre inerentele repartizări de funcții în administrația publică centrală și locală. Toate acestea asezonate cu câteva dosare pentru doi, trei lideri USL. E greu să evaluezi exact o realitate ipotetică, dar eu cred că, într-un asemenea scenariu, în loc de 70%, USL s-ar fi zbătut foarte mult pentru a obține 50%. Și am dubii reale că ar fi reușit.

În concluzie, am convingerea că USL a câștigat politic semnificativ după suspendare. În schimb, cred că România a pierdut ca urmare a eșecului demiterii. A pierdut șansa de a reface încrederea în instituții și în democrație, de a construi coerent, de a se concentra pe creștere economică și solidaritate socială. Am rămas suspendați, măcar până în 2014, în conflict, în tensiune, în obsesia demolării adversarului.

CAPITOLUL 14

Decembrie 2012: Alegeri parlamentare: USL la apogeu...

După ce Traian Băsescu s-a întors la Cotroceni, la sfârşitul lunii august, a început neoficial şi campania electorală pentru alegerile legislative.

La debutul sesiunii parlamentare – septembrie 2012 – majoritatea deputaţilor şi senatorilor îşi calculau febril şansele de a mai prinde un nou mandat. Ţinând seama de rezultatele din sondaje şi de specificul votului uninominal, pentru parlamentarii PSD, PNL şi PC era suficient să fie pe listele USL pentru a avea asiguraţi încă patru ani în Senat sau Camera Deputaţilor. În schimb, la PDL situaţia era absolut dramatică. Chiar dacă ar fi reuşit să-şi atingă obiectivul electoral propus (20%), ponderea parlamentară a democrat liberalilor urma să scadă drastic. Dacă în urma alegerilor din 2008 obţinuseră 166 de mandate (115 deputaţi şi 51 senatori), la care, în perioada propriei guvernări, se mai adăugaseră încă aproximativ 20, în decembrie 2012 nu puteau spera la mai mult de o sută.

În aceste condiţii, în toamna lui 2012, PSD, PNL şi PC erau asaltate de solicitări de înscrieri din partea unor distinşi parlamentari PDL. Însă, în afară de una sau două cazuri excepţionale (de exemplu, deputatul PDL Roman Gheorghe înscris în septembrie 2012 în PSD), de această dată USL a refuzat cererile de transfer.

Evaluând realist, în PDL nimeni nu putea fi sigur că va obţine un nou mandat de parlamentar pentru că, în ţară, nu exista absolut

niciun colegiu în care partidul domnului Băsescu ar fi putut miza că obține 50% plus unu din voturile valabil exprimate. Așa că, intrați în logica salvării individuale, liderii centrali își căutau colegii cât mai ofertante, majoritatea orientându-se pentru destinații în afara Bucureștiului.

Premisele cele mai bune le ofereau cele câteva județe în care PDL încă mai respira (Arad, Neamț), dar chiar și acolo trebuia ales foarte atent un colegiu cât mai mare pentru a nu risca să fie scoși din joc de un coleg de partid (între candidații din aceeași circumscripție care nu reușeau să-și câștige colegiul cu majoritatea absolută, cel mai important criteriu de departajare devenea numărul de voturi obținute). În consecință, conducerea centrală a democrat-liberalilor s-a răspândit prin țară, coordonarea campaniei la nivel național devenind o preocupare secundară. Dar, în opinia mea, cea mai mare eroare electorală n-a fost aceasta, ci opțiunea de a se camufla sub o altă denumire, în cadrul unei Alianțe fictive (Alianța România Dreaptă – ARD).

Ascunzându-se sub alte culori și altă siglă, PDL își făcea un dublu deserviciu: pe de o parte, își încurca propriul electorat (atât cât mai era) și, pe de altă parte, își confirma implicit erorile din perioada guvernării. Am convingerea că, într-o confruntare electorală, o atitudine defensivă este întotdeauna cea mai nefericită opțiune. Publicul are oricum o doză consistență de suspiciune față de angajamentele politice, iar dacă aceste angajamente sunt făcute fără încredere și entuziasm este aproape imposibil să convingă. Strategia PDL de a se reboteza ARD a fost o manevră naivă și ineficientă, oferind Uniunii Social Liberale un avantaj suplimentar. De care, sincer, nici nu avea nevoie.

Un alt aliat neașteptat pentru USL a fost chiar Traian Băsescu. În ultimele două luni înainte de alegeri, frecvența declarațiilor publice ale „guvernatorului“ a crescut semnificativ. Încălcându-și, după obicei, rolul constituțional de mediator independent, domnul Băsescu critica virulent USL. Însă fiecare atac al Domniei Sale aducea puncte suplimentare Uniunii, pentru că îi mobiliza propriul electorat și ținea

la cote ridicate dorința de revanșă față de președintele ilegitim. Situația era atât de evidentă, încât, trebuie să recunosc, m-am gândit uneori că Traian Băsescu înțelege că face rău democrat-liberalilor, dar acceptă acest efect considerând că este esențial să se distanțeze cât mai rapid de episodul propriei demiteri. Cu orice cost.

Analizând strict din punctul său de vedere, era necesar ca „guvernatorul" să facă lucruri, să îngroape cât mai repede amintirea suspendării, să se folosească de perioada de campanie electorală pentru a se reintroduce în joc. Și, dintr-un anumit punct de vedere, mișcarea i-a reușit. Când vorbea despre refuzul de a-l nominaliza în funcția de premier pe Victor Ponta, domnul Băsescu se cățăra de fapt pe platforma prezidențială, „făcea" din nou pe președintele. Nu conta că minte încă o dată. Miza sa era să fie perceput ca șef al statului, persoană care are puterea de a numi primul-ministru.

De altfel a fost o strategie care a funcționat și s-a finalizat perfect pentru „guvernator" în momentul în care l-a convins pe Victor Ponta să semneze un pact de coabitare. Și-a supralicitat enorm posibilitățile, a blufat și a câștigat. Prin acel act, Traian Băsescu s-a relegitimat formal (pe fond, după votul de 88% pentru demitere, i-ar fi fost oricum imposibil să mai schimbe ceva). Dar în această strategie a „guvernatorului" (care nu cred că a fost deliberată, ci instinctuală – instinctul de conservare l-a servit întotdeauna pe Traian Băsescu), PDL a fost victimă colaterală. De altfel, de fiecare dată când auzeau că președintele mai iese la declarații, majoritatea candidaților democrat-liberali erau foarte nefericiți pentru că simțeau imediat cum crește gradul de ostilitate în rândul electoratului.

În partea cealaltă, la USL, principala problemă o reprezenta repartizarea colegiilor între PSD, PNL și PC. În prima etapă, toți parlamentarii care erau în continuare susținuți de propriul partid își păstrau colegiile. În a doua etapă, se repartizau colegiile eligibile și marginale (cele în care șansele de a fi ales erau mai reduse) păstrând principiul parității între PSD și ACD.

În acest context, au reapărut anumite tensiuni, alimentate în special de adversitățile din teritoriu. Erau primari USL care pur și

simplu refuzau să susțină anumiți candidați. Dar, o dată în plus, forța Uniunii şi uriaşul său potențial politic obliga la consens. Nimeni nu-şi permitea să fie exclus din tabăra câştigătoare. PSD şi PNL ştiau bine ce vor. Sigur că nu se înțelegeau întotdeauna, dar rezultatele de la alegerile locale îi ajuta să-şi delimiteze relativ simplu zonele în care doreau să-şi impună propriii candidați.

Situația PC era mai puțin clară. Conform protocolului ACD, conservatorii trebuiau să primească 21 de colegii eligibile şi un număr egal de colegii marginale. N-a fost deloc simplu să le stabilim. Şi, oarecum surprinzător, cele mai mari probleme n-au fost la cele eligibile, ci la cele marginale pentru că, ținând seama de scorul estimat al USL, nu erau prea multe colegii în care candidații Uniunii să aibă a doua şansă. Aşa se face că, pe lângă cele 21 de colegii eligibile, PC nu s-a mai ales decât cu maximum 10 marginale (din cele cu adevărat marginale!). Nu era soluția ideală, însă ținând seama de raportul între PNL şi PC, cred că a fost o înțelegere corectă. Dacă îşi făceau bine treaba, conservatorii îşi puteau forma grupuri parlamentare în ambele Camere ceea ce era un progres impresionant pentru un partid care, după alegerile din 2008, obținuse doar 4 mandate. Cu o creştere de 500% a ponderii parlamentare, PC s-ar fi putut lăuda cu cel mai mare salt electoral. Totuşi, rămânea un salt relativ, se pleca de foarte jos. În ceea ce mă priveşte, am candidat în colegiul din Bucureşti, sectorul 4, în care câştigasem şi în 2008. Am optat pentru o campanie reținută, considerând că, după patru ani de mandat, alegătorii şi-au format deja o opinie despre proiectele şi acțiunile mele şi vor decide să-mi acorde în continuare încrederea lor. Iar rezultatul consemnat în 9 decembrie 2012, când am fost reales cu aproximativ 70%, mi-a dovedit că am estimat corect.

Probabil că rezultatele alegerilor din 2012 au fost cele mai previzibile din istoria democrației postdecembriste. Exista o simulare, pe care o aveau cam toate partidele, care, în funcție de scorurile măsurate de sondaje, arăta cu maximă acuratețe ce colegii urmau să fie câştigate cu majoritate absolută şi care erau cele unde aveau mai multe şanse candidații plasați pe locul doi sau trei. Mai mult,

se putea intui şi locurile în care, din cauza specificului sistemului de vot, aveau să fie aleşi doi parlamentari în acelaşi colegiu. Se ştia deja cu mult înainte de ziua alegerilor că, spre deosebire de anul 2008, când a existat un singur caz de dublaj pe colegiu, în 2012 acest fenomen urma să ia o amploare semnificativă.

Situația – care în sine e o abatere de la logica electorală ce stă la baza sistemului uninominal – putea fi prevenită dacă se trecea la principiul fundamental „câştigătorul ia totul", în care în Parlament ajung doar candidații care au obținut cele mai multe voturi în colegiile în care au candidat. E adevărat, într-o asemenea ipoteză, pe datele electorale din 2012, USL s-ar fi apropiat de 90%. Ceea ce n-ar fi fost atât de dramatic pe cât pare pentru că, în bună tradiție românească, din momentul în care ar fi rămas fără adversar extern, cele trei partide care compuneau Uniunea ar fi ajuns să se despartă în maximum şase luni. S-ar fi găsit măcar o formațiune care să considere că poate guverna şi fără ceilalți...

Pentru Uniunea Social Liberală, campania electorală propriu-zisă a fost, în general, o continuare a celei de la referendum. Acest fapt era dovedit inclusiv de sloganul ales, „dreptate până la capăt", şi de invocarea constantă a celor 7,4 milioane de români al căror vot fusese ignorat de Traian Băsescu. Calculul era simplu şi corect: dacă USL reuşea să mobilizeze peste două treimi din cei care îl demiseseră pe Traian Băsescu, avea asigurată majoritatea absolută în Parlament.

În schimb, pentru PDL situația era aproape imposibilă. Pitiți sub sigla ARD, urmăriți de dezastrele propriei guvernări şi sabotați chiar şi de Traian Băsescu, democrat-liberalii se îndreptau vertiginos către dezastru. Cred sincer că, dacă n-ar fi fost o anumită rigoare organizatorică, PDL ar fi coborât sub 10%. Oricum, obiectivul pe care şi-l propuseseră oficial, 20%, era absolut imposibil de atins.

De altfel, făcând o paralelă sportivă, PDL nici nu mai juca în prima ligă politică, principalul său adversar fiind, de fapt, Partidul Poporului Dan Diaconescu, cele două formațiuni fiind plasate de toate sondajele serioase la diferențe de sub 3 procente. Au fost chiar

momente în care PPDD depăşise fostul partid de guvernământ. Din fericire pentru PDL, fenomenul PPDD se afla deja, în decembrie 2012, într-un uşor declin. Dacă alegerile ar fi fost organizate în 2011, probabil că partidul domnului Dan Diaconescu ar fi atins recordul stabilit de PRM în anul 2000 (20%), iar democrat liberalii ar fi trebuit să se mulțumească cu mult mai puțin.

Însă după alegerile locale şi, mai ales, după retragerea licenței de emisie pentru OTV, bazinul PPDD se redusese constant. Oricum, cred că, din perspectiva USL şi a democrației în general, PPDD a fost un soi de rău necesar. Dacă n-ar fi existat acest partid fără identitate sau ideologie, ar fi apărut posibilitatea ca electoratul sensibil la populismul radical să fie captat de o mişcare de extremă (stânga sau dreapta) mult mai periculoasă pentru echilibrul instituțional decât aventura un ziarist care, până la urmă, a căzut victimă propriei ficțiuni. Oricât ar părea de exagerat, cred că Dan Diaconescu, fără să vrea, a ajutat jocul democratic ocupând un spațiu care, în condițiile crizei economice, prăbuşirii PDL şi dezamăgirii acute produse de Traian Băsescu, putea produce mişcări extremiste pe lângă care bătrânul PRM ar fi părut o respectabilă formațiune de centru.

Pe lângă USL, ARD (PDL) şi PPDD, singurul partid care mai putea aspira la Parlament era UDMR. Într-un asemenea context, era clar că Uniunea nu are adversar. Pe 9 decembrie 2012 s-au prezentat la vot 41,72% dintre alegătorii înscrişi pe liste electorale. În urmă cu patru luni, la referendum, prezența fusese de 47%. Chiar și această comparație demonstrează cât de tare îşi doriseră românii să îl demită pe Traian Băsescu – se prezentaseră la vot în proporție de 47% într-o zi de vară, în plină vacanță, la un scrutin boicotat de susținătorii preşedintelui. Acest fapt demonstra, încă o dată, cât de stridentă era impostura „guvernatorului". Dacă 41,72% puteau configura legitim întreaga structură a Parlamentului, era absolut ilegitim să fie ignorată voință a 47%. Sigur, această realitate evidentă nu l-a împiedicat pe Traian Băsescu să anunțe că nu ştie dacă o să țină cont de rezultatul alegerilor parlamentare şi dacă o să-l numească premier pe Victor Ponta, forțând semnarea pactului de coabitare menționat anterior.

Rezultatele votului din 9 decembrie 2012 au confirmat estimările sondajelor. USL a obținut 60% din voturile valabil exprimate, ARD (PDL) 16%, PPDD 14%, iar UDMR 5%. Dintr-un total de 588 de parlamentari (semnificativ mai mult decât în legislatura precedentă, creştere cauzată de înmulțirea cazurilor în care, prin ponderarea proporțională votului uninominal, s-au validat câte două mandate pe un singur colegiu), USL a câştigat 395 (273 la Camera Deputaților, 122 la Senat), ARD (PDL) 80 (56 la Camera Deputaților şi 24 la Senat), PPDD 68 (47 la Camera Deputaților şi 21 la Senat), UDMR 27 (18 la Camera Deputaților, 9 la Senat), iar Minoritățile Naționale 18. Așadar, PDL, de la statutul de principal partid de guvernământ şi deținătorul unui număr impresionant de parlamentari (peste 170 în perioada 2009–2010) a devenit o formațiune secundară, care a scos cu greu, după redistribuire, 80 de mandate.

De altfel, fără să-mi imaginez că estimarea mea este într-atât de exactă, încă din aprilie 2011 avansasem ipoteza că ponderea parlamentară a partidului tutelat de Traian Băsescu se va reduce cu aproximativ 90 de mandate ca urmare a înființării USL (text postat pe 5 aprilie 2011 pe danvoiculescu.net). Rezultatele din 9 decembrie 2012 au confirmat, la virgulă, această previziune.

În schimb, trebuie să recunosc că scorul obținut de PPDD a fost o surpriză (acest partid profitând, la fel ca şi PDL, de dublarea numărului de mandate în mai multe colegii). În cazul UDMR, rezultatul a fost în media obişnuită, dar trebuie punctat că, de această dată, formațiunea maghiară a fost foarte aproape să rateze pragul electoral, obținând 5,13% la Camera Deputaților şi 5,23% la Senat (situație cauzată, în principal, de apariția mai multor partide care s-au luptat pentru voturile minorității maghiare). Dacă prezența la vot ar fi fost puțin mai mare, UDMR ar fi ratat Parlamentul pentru prima dată de la Revoluție.

În final, toate aceste rezultate au asigurat pentru Uniunea Social Liberală aproape 70% din mandate atât în Senat, cât şi în Camera Deputaților. S-a consemnat astfel cea mai categorică victorie din istoria recentă a parlamentarismului românesc. Am convingerea că

acesta a fost momentul de apogeu electoral pentru USL care a stabilit un record ce nu cred că va putea fi atins în următorii 20 de ani. În urma acestui rezultat, Uniunea Social Liberală şi-a asigurat definitiv locul în istoria politicii româneşti.

La început a fost o idee la limita fanteziei, apărută pe 7 decembrie 2009, într-un moment în care România părea definitiv îngheţată sub regimul Băsescu. Din ianuarie 2010, timp de un an, am părut un naiv care vorbeşte singur despre o Alianţă imposibilă, pe care aproape nimeni nu putea s-o ia în serios. După trei ani, foarte mult efort şi implicarea treptată a unor lideri care au avut înţelepciunea să privească dincolo de mizele imediate şi rivalităţile conjuncturale, acea idee a devenit o realitate politică fără precedent, un fenomen obiectiv care a transformat radical politica şi societatea românească.

PARTEA A II-A

ECOURI PERSONALE

USL, o perspectivă subiectivă

În prima parte a acestei lucrări am parcurs traseul de la ideea USL, apărută pe 7 decembrie 2009, la fenomenul USL, confirmat deplin prin rezultatele alegerilor din 9 decembrie 2012.

Am prezentat faptele, oamenii, etapele şi momentele decisive aşa cum le-am trăit şi le-am perceput eu. Deşi am încercat să menţin constant un punct de vedere cât mai obiectiv, implicarea mea directă în majoritatea evenimentelor relatate a determinat, sunt convins, şi o anumită doză de subiectivism. Am prezentat perspectiva mea asupra înfiinţării şi rolului istoric al Uniunii Social Liberale. O perspectivă particulară. Nici nu puteam face altfel. Nu sunt nici analist, nici istoric şi nici nu mi-am propus să fiu. Sunt convins că şi alte persoane, care au contribuit substanţial la succesul proiectului USL, ar putea relata propria viziune asupra acestui subiect care, probabil, ar diferi de a mea. Cred sincer că ar fi foarte bine să apară, în timp, şi alte perspective. Însumate ar putea să ofere o imagine integrată a ceea ce a fost, în opinia mea, cea mai importantă şi complexă construcţie politică din istoria contemporană a României.

Analizând retrospectiv şi asumat subiectiv consider că, pentru ca USL să devină realitate, a fost necesar să se potrivească un număr impresionant de variabile. Şi ar fi fost foarte simplu să apară nenumărate situaţii în care această alianţă ar fi devenit imposibilă. Enumăr câteva astfel de ipoteze:

În cazul în care preşedintele Traian Băsescu ar fi demisionat în anul 2007 – reamintesc că, în martie 2007, într-o discuţie oficială desfăşurată chiar la Palatul Cotroceni, i-am solicitat domnului

Băsescu să se retragă din funcție ca urmare a încălcărilor repetate ale Constituției (solicitare ce i-a produs furie domnului președinte v. **Anexă**) –, Uniunea Social Liberală nu ar fi existat.

Mergând mai departe pe firul istoriei, dacă Mircea Geoană ar fi câștigat alegerile din 2009, nu s-ar fi format niciodată USL. Probabil că, o vreme, PSD, PNL, PC și UDMR ar fi guvernat împreună. Apoi, destul de repede după părerea mea, ar fi apărut conflicte între PSD și PNL, soldate cel mai probabil cu ieșirea liberalilor de la guvernare și refacerea, în timp, a unui pol de dreapta capabil să echilibreze balanța cu social-democrații. Într-o asemenea variantă, cred că domnul Crin Antonescu ar fi câștigat alegerile prezidențiale din 2014 pentru că ar fi avut un ascendent atât asupra altor candidați ai dreptei, cât și în raport cu Mircea Geoană căruia, în 2009, i-a oferit un sprijin substanțial.

Altă ipoteză. Dacă, după câștigarea alegerilor prezidențiale din 2009, Traian Băsescu nu ar fi declarat mândru că a „ciuruit“ opoziția și 5 milioane de români care o susținuseră, ci, din contră, ar fi comunicat, cu modestie și înțelepciune, că înțelege avertismentul primit de la electorat și propune formarea unui guvern de uniune națională, USL nu ar fi existat. Dacă ar fi primit o ofertă corectă, sunt convins că, pe datele din 2009, și PSD și PNL ar fi acceptat să se implice într-un asemenea proiect (chiar dacă, la început, s-ar fi arătat mai sceptici). Însă ar fi trebuit într-adevăr ca domnul Băsescu să poată propune un parteneriat cinstit, nu unul în care să încerce să-și devoreze aliații...

A treia variantă. Dacă, în primul semestru al anului 2010, guvernul PDL ar fi aplicat măsuri economice care, pe de o parte, să stimuleze creșterea economică și consumul și, pe de altă parte, să reducă economia subterană, probabil că USL nu ar fi existat. Chiar și eu i-am trimis premierului Emil Boc o serie de măsuri economice concrete pe care acesta a declarat public că le apreciază, dar totuși le-a ocolit în totalitate. (Nici nu avea altă soluție din moment ce Traian Băsescu se afla în plin război cu mine, susținând

că estimările mele referitoare la nivelul economiei subterane – pe care o preconizam la aproape 40 de miliarde de euro anual – se plasează mult în afara realității. Când, un an mai târziu, primeam aceleași estimări de la Uniunea Europeană, domnul Băsescu s-a trezit brusc interesat de acest subiect. Dar era deja foarte târziu...) Însă, repet, dacă în primul semestru din 2010 economia națională ar fi început să crească, USL nu ar fi avut niciodată același potențial.

Un alt scenariu. Dacă în mai 2010, Traian Băsescu nu ar fi decis, de capul său, să supună populația României unui experiment economic și social aberant (reducerea cu 25% a salariilor bugetarilor și cu 15% a pensiilor din sistemul public), fără corespondent în toată lumea civilizată, nu ar fi apărut un val de nemulțumire populară atât de mare încât să anuleze toate rivalitățile din interiorul opoziției și să determine realizarea unei alianțe față de care atât PSD, cât și PNL își exprimau dezacordul în mod sistematic. Şi poate că nici măsurile antisociale propriu-zise nu ar fi determinat atâta ostilitate dacă nu ar fi fost anunțate cu o inacceptabilă doză de sfidare. Când anunța că dezechilibrează destinele a peste 10 milioane de oameni, domnul Băsescu nu arăta nici regrete, nici compasiune. Din contră, afișa o anumită impertinență, era cumva mândru de ceea ce face. Cred că, în mintea Domniei Sale, făcea un act de mare curaj. Își demonstra îndrăzneala. Folosind reperele marinărești, se considera poate un căpitan care își îndrepta vasul direct spre centrul furtunii...

Este extrem de grav când o națiune încape pe mâinile unui personaj atât de marcat de complexe încât devine capabil să îi înece pe toți doar pentru a demonstra că el știe să înoate. Voi reveni asupra efectului frustrărilor domnului Băsescu.

Nu în ultimul rând, probabil că, dacă pe 28 ianuarie 2010 nu lansam public către președinții PSD, PNL și PC apelul de a constitui Alianța Social Liberală, dacă pe întreg parcursul anului 2010 nu m-aș fi luptat constant pentru această idee, iar în decembrie

2010 n-aş fi anunţat posibilitatea unei alianțe PNL–PC (realizată în ianuarie 2011) Uniunea Social Liberală tot s-ar fi realizat.

Repet, cred că şi în ipoteza în care eu n-aş fi dezvoltat această idee, s-ar fi găsit altcineva care să lupte deschis, împotriva tuturor rezervelor, pentru a unifica opoziția. Nu ştiu dacă acea structură s-ar mai fi numit Social Liberală, sau dacă PSD ar fi acceptat paritatea cu PNL, dar am convingerea că regimul Băsescu devenise atât de agresiv, sufocant şi arbitrar, încât, până la urmă, social-democrații şi liberalii ar fi fost obligați să acționeze unitar. Poate că nu se uneau în ianuarie 2011. Poate că nu îşi înregistrau alianţa „la tribunal". Poate că nu obțineau 70% în 2012. Dar, într-un final, şi-ar fi coordonat acțiunile pentru că era singura lor şansă de supraviețuire politică.

Aşadar, dacă domnul Traian Băsescu n-ar fi fost atât de Traian Băsescu, făcând toate erorile şi abuzurile posibile, poate că USL ar fi rămas doar un proiect utopic, o imposibilitate tehnică.

În schimb, Traian Băsescu fiind el însuşi, Uniunea Social Liberală a devenit o necesitate istorică. Evaluând în profunzime acțiunile şi realitățile anului 2010, îndrăznesc să afirm că decisivi pentru formarea USL nu au fost nici Dan Voiculescu, nici Crin Antonescu, nici Victor Ponta, nici alți lideri politici de la PSD sau PNL, ci, în primul rând, Traian Băsescu, „guvernatorul" reuşind performanța de a demola atât de mult încât a generat, fără să vrea sau să înțeleagă, o forță constructivă cu sens contrar. În definitiv, nimeni nu poate rezista tendinței universale spre atingerea unui punct de echilibru.

Revenind la perspectiva subiectivă anunțată în titlul acestui capitol, pentru mine, inițial, USL a fost doar o viziune, posibilitate mai curând teoretică.

Pe 7 decembrie 2009, după înfrângerea domnului Geoană, fie mă lăsam de politică şi mă reapucam de afaceri, fie îmi inventam un nou obiectiv. De altfel, evaluând întâmplările din ultimii trei ani, cred că pe plan personal aş fi fost mult mai câştigat dacă optam pentru prima variantă. Însă, după ce am depăşit mica mea dilemă existențială, alegând să susțin înființarea Alianței Social Liberale, proiectul a început să mă preocupe tot mai intens.

Trebuie să recunosc sincer că nici nu prea aveam altă treabă din punct de vedere politic. În Partidul Conservator mă retrăsesem pe o poziție mai curând onorifică, dar, şi dacă n-aş fi făcut-o, activitatea internă în cadrul PC, în ianuarie 2010, era inexistentă. La sediul central nu l-aş fi avut partener decât pe domnul de la pază. Iar Parlamentul se afla încă în vacanță. Însă nu puteau apărea mari schimbări nici după ce începea sesiunea, statutul de membru al opoziției nu oferă provocări majore...

Aşa că forțat de evenimente – sau, mai curând, de lipsa lor – în prima lună a anului 2010, când PDL îşi umfla muşchii şi racola deja parlamentari, iar PSD şi PNL îşi îngrijeau rănile, m-am apucat să vorbesc de unul singur despre unificarea opoziției. Ştiam că nu-mi fac prieteni nici măcar printre colegii liberali şi social-democrați.

În general, partenerii mei politici mă iubesc foarte mult când tac şi fac, dar devin foarte încurcați când îmi exprim public opiniile. Şi, într-o oarecare măsură, au dreptate. Se pare că sunt, în general, o persoană destul de incomodă. Spun cu voce tare lucruri care, în principiu, se rostesc în şoaptă, nu mă copleşeşte nici forța politică a unui formațiuni cu potențial electoral de 40%, nici istoria centenară a unui partid istoric (deşi le respect sincer pe amândouă), mă mândresc cu o oarecare independență personală şi am ajuns la o vârstă la care chiar nu mai am nimic de pierdut.

În consecință, n-am intrat niciodată în topul preferințelor personale ale liderilor politici din România. Aşa că mă aşteptam ca propunerea mea cu Alianța Social Liberală să agaseze la vârf, dar, în egală măsură, să trezească ceva interes în eşaloanele doi, trei ale principalelor partide politice.

Pentru început, era important ca tema să fie auzită, să provoace reacții. Şi reacții au fost. Inclusiv din partea jurnaliştilor din fan-clubul Traian Băsescu *(Evenimentul zilei, Hotnews, România Liberă* etc.). Majoritatea au titrat, în urma scrisorii mele din 28 ianuarie 2010, că „Dan Voiculescu vrea ca PNL şi PSD să formeze o Alianță Social Liberală“ (http://www.hotnews.ro/stiri-politic-6854505-dan-voiculescu-vrea-pnl-psd-formeze-alianța-Social Liberală.

htm). Evident, mulți încercau să dea o tentă ironică întregii povești. „Voiculescu vorbește neîntrebat!", „Ce program economic ar putea avea o alianță compusă din PSD și PNL?" erau doar câteva dintre modalitățile de a expedia întreaga temă în derizoriu. Dar eu eram sincer mulțumit. După o lună de vid, în care se vorbise doar despre disoluția lentă, dar sigură a grupurilor parlamentare PSD și PNL, se dezbătea, în sfârșit, și un eventual proiect constructiv al opoziției. Era rezultatul maxim pe care l-aș fi putut obține.

După acel moment, lucrurile au devenit relativ simple pentru mine. Știam una și bună: cu oricine mă întâlneam (politicieni, sindicaliști, societate civilă, prieteni, adversari) ajungeam invariabil și la ideea realizării Alianței Social Liberale. Bănuiesc că, pentru cei cu care mă întâlneam mai des, devenisem de-a dreptul obositor. Aveam un fix. Dar pe mine mă ajuta fiecare discuție pentru că, pe de o parte, rostogoleam ideea și, pe de altă parte, îmi structuram mai bine propriile argumente. Iar experiența mi-a demonstrat că, dacă ai tenacitatea de a te lupta pentru ceva suficient de mult timp, dacă alegi să nu renunți în fața imposibilității aparente, să reziști tentației de a renunța rezonabil (pentru că „nu se poate" sau „nu se face" să mai insiști), de regulă, lucrurile se mișcă. Nu-i filosofie optimistă, nici teorie motivațională, nici literatură de consum, ci realitate trăită. Evident, nu-ți iese mereu așa cum ai sperat, dar reușești măcar un progres parțial. De-a lungul vieții eu am reușit deschizând uși pe care alții spuneau că n-are sens să încerc s-o fac, pentru că oricum nu se vor deschide. Dar le-am deschis. Poate a fost și noroc, cine știe...

Așadar, ideea înființării USL s-a transformat destul de repede dintr-un proiect oarecum conjunctural într-o adevărată obsesie. Ajunsesem să evaluez atât întâlnirile personale, cât și evenimentele generale, în funcție de utilitatea pe care ar fi putut-o avea în încercarea mea de a determina înființarea Uniunii.

De exemplu, Congresul PSD din 2010, care a dus la înlocuirea lui Mircea Geoană, l-am receptat exclusiv din prisma posibilității încheierii unui acord între PNL și PSD. În primul moment, victoria domnului Ponta părea că anulează o asemenea ipoteză, însă, pentru

că nu luăm în calcul varianta renunțării, imediat mi-am imaginat soluții alternative în care şi noul preşedinte social-democrat ar fi putut accepta realizarea unei mari Alianțe. De altfel, acela a fost momentul în care am început să conştientizez cât de mult începusem să investesc în acea idee şi m-am întrebat serios pentru ce mă străduiesc atât, în condițiile în care partidele mari, care ar fi avut într-adevăr de câştigat de pe urma Marii Alianțe, respingeau iritate o asemenea posibilitate. Astăzi, la ceva depărtare de acea perioadă, pot încerca o listă de motive.

Un motiv, poate nu cel mai important, dar adevărat şi uman era cel menționat deja: din punct de vedere politic, nu prea mai aveam altă treabă.

Un alt motiv îl reprezentau soluțiile economice, concretizate în proiecte de legi, pe care le tot propuneam de câțiva ani buni, dar care erau constant blocate din lipsa unei majorități care să le înțeleagă şi să le susțină. Mă săturasem şi eu să le invoc la infinit în presă şi în întâlnirile cu reprezentanții executivului. Spre exemplu, insistam pentru reducerea TVA la produsele alimentare de bază încă din 2006. Depusesem mai multe proiecte de lege în acest sens. Deşi eram constant susținut de specialiştii din economia reală, eram amânat sistematic de partidele care asigurau guvernarea.

Dar eu credeam cu tărie că, la fel ca în cele mai multe state europene, şi în România alimentele trebuie să fie taxate cât mai puțin. Totodată, aveam certitudinea că o asemenea măsură ar fi redus semnificativ evaziunea fiscală care doar în zona de morărit şi panificație era estimată la peste un miliard de euro anual. Totuşi, dacă nu făceam nimic, riscam să nu văd niciodată adoptată această măsură. În schimb, dacă reuşeam cumva să contribui concret la realizarea unei mari alianțe, puteam spera legitim să prind, în timpul vieții, momentul în care să-mi văd aplicată propunerea – şi l-am prins, în 2013 Guvernul USL a redus TVA la pâine şi produsele asociate.

Încă un motiv era lupta neterminată cu Traian Băsescu. În timpul campaniei electorale din 2009, dintr-un evident calcul electoral, preşedintele mă transformase în principalul său adversar. Şi, trebuie

să admit, primisem cu bucurie această provocare. Oricât de tocită ar fi expresia următoare (şi, recunosc, sunt direct vinovat, cred că am folosit-o pe blog de zeci de ori), o reiau pentru că este reală: aveam convingerea că Traian Băsescu este nociv pentru România. Aşadar, nu puteam renunța la şansa de a mă lupta direct cu Omul Negru, cu Zmeul Zmeilor. Să ne înțelegem, nu încercam să devin un Făt-Frumos, nici măcar un Greuceanu, ar fi fost absurd, mă cunoaşte toată lumea de Varan. Dar ştiam că îl pot învinge pentru că, spre deosebire de mulți alții, aveam independența şi resursele necesare pentru a face față unui asemenea conflict. Iar când am înțeles că USL ar putea deveni forța capabilă să-i anihileze întregul regim, am decis că acest proiect trebuie să devină prioritatea mea absolută.

Al patrulea motiv l-ar putea reprezenta necesitatea de a salva Partidul Conservator (fost PUR) de la „discreția" la care părea condamnat. Cu excepția momentului din vara anului 2004, când, în alegerile locale, Partidul Umanist Român (PUR) a obținut 7%, PC s-a încăpățânat să nu conteze prea mult în jocul electoral, mulțumindu-se constant cu 2–3 procente. Sigur că am partea mea de responsabilitate pentru această realitate.

După 2004 nu m-am mai ocupat personal de consolidarea partidului. Mai mult, am făcut greşeala de a confunda calitățile umane cu cele de lider, fapt care m-a determinat uneori să susțin în poziții importante persoane care nu aveau înzestrările necesare pentru a mobiliza structurile de partid. În definitiv, toți purtăm povara propriilor erori. Iar adevărul este că, cel puțin la momentul ianuarie 2010, orice lider conservator interesat să realizeze un proiect politic major avea doar două opțiuni: fie să schimbe partidul, fie să gândească o strategie de alianțe. Pentru că nu puteam părăsi partidul căruia i-am devenit preşedinte fondator, am ales a doua variantă.

Aşa că, dacă tot eram forțat să mă gândesc la alianțe, nu m-am mulțumit cu jumătăți de măsură şi-am mers spre maximumul pe care îl putea oferi politica românească: unificarea întregii opoziții într-o structură „înregistrată la tribunal".

Probabil că au fost multe alte cauze care m-au determinat, la începutul anului 2010, să mă dedic prioritar proiectul înființării unei

mari Alianțe Social Liberale. Retrospectiv, găsim întotdeauna suficiente justificări pentru acțiunile noastre. Oricum, dacă până în mai 2010, necesitatea înființării USL ar mai fi putut fi contestată, după ce Traian Băsescu şi Guvernul PDL au impus reducerea salariilor, impozitarea ilegală a pensiilor şi creşterea cotei TVA la un nivel care a sufocat întreaga economie, obligația opoziției de a se unifica a devenit evidentă pentru întreaga societate românească.

De altfel, fără a face reproşuri nimănui, cred şi acum că este foarte greu de justificat de ce au mai trecut încă şapte luni până când s-a înființat Uniunea Social Liberală. Trebuie să recunosc că, în decembrie 2012, când am adresat public, pe un ton ultimativ, propunerea de a realiza o „alianță înregistrată la tribunal" până pe 31 ianuarie 2011, ajunsesem eu însumi la o stare de iritare accentuată – „un an întreg ne-am jucat de-a coalizarea opoziției. Ne-am întâlnit pentru a ne tatona, pentru a da semnale, pe care, în definitiv, nimeni nu le mai ia în seamă. Este un joc sinucigaş din care eu nu mai pot face parte. Este esențial ca, până la 31 ianuarie 2011 să se realizeze o Alianță Social Liberală, înregistrată la tribunal..."

Şi cred că aveam dreptate... Traian Băsescu tăia salarii şi noi ne jucăm de-a moțiunile. În aceste condiții, riscam să ne pierdem orice dram de credibilitate. Înțelegeam, existau orgolii şi la PSD şi la PNL – aveam şi am la rândul meu acest păcat – dar o minimă luciditate era suficientă pentru a înțelege că, dacă mai aşteptam, ne dizolvam cu totul într-o mare de neputință.

Totuşi, abordarea foarte tranşantă din decembrie nu a fost o reacție necontrolată. La momentul acelui comunicat aveam date suficiente pentru a fi sigur că alianța PNL–PC avea să se concretizeze foarte rapid. De altfel, ce nu se făcuse într-un an întreg, s-a realizat apoi în câteva zile. Până la semnarea protocolului ACD, în 5 ianuarie 2011, exista deja şi acordul conducerii PSD pentru realizarea Alianței Social Liberale.

În data de 28 ianuarie 2011, când USL era deja certitudine, am recitit apelul la unificarea opoziției pe care îl lansasem cu exact un an în urmă. A fost un moment bun. Cele câteva minute în care am

recitit acele rânduri, înțelegând importanța drumului pe care îl parcursesem, au recompensat tot efortul care le precedase. Am înțeles atunci că am contribuit la construcția unui proiect major. Cu semnificații și implicații în istoria contemporană a României. Și mi-a fost suficient. Cel puțin pentru moment, rolul meu se încheiase. De altfel, nici n-am participat la ceremoniile de semnare a protocolului Uniunii Social Liberale, desfășurate la Palatul Parlamentului.

Mitul mogulului şi spirala violenţei în presă

Controversa este reversul succesului financiar pentru că, mai ales în România, prosperitatea creează suspiciuni.

Cauzele sunt multiple, de la ficțiunea egalității inoculate de regimul comunist până la fenomenul milionarilor de carton, persoane care, în anii '90, se îmbogățeau peste noapte în urma unor „tunuri" date, în general, statului. În urma celor 50 de ani de uniformizare comunistă în sărăcie şi, după Revoluție, a acumulărilor rapide realizate prin falimentare şi jaf, societatea românească a dezvoltat o formă de ostilitate față de „bogăție".

A fost o reacţie firească, alimentată şi de stridența „bogătaşului" român care, de regulă, avea un profil ce justifică prostul său renume: needucat, agresiv, mitocan, lipsit de bun-simț şi bun-gust, strident, obsedat de afişarea propriului prea plin. Deşi educația primită de la părinți, şcoala şi experiența afacerilor internaționale mă plasau în afara acestui tipar, la începutul anilor '90 aveam deja o afacere personală, eram, aşadar, „patron" şi, în consecință, puteam fi încadrat în categoria „suspecţilor de serviciu".

Pe acest fond, din cauza unei coincidenţe de nume şi, poate, a unui interes mediatic, am fost acuzat că am luat banii lui Ceauşescu. Tema era absolut halucinantă şi, fără a înțelege că o minciună repetată de o mie de ori poate ajunge mai puternică decât un adevăr ignorat, în loc să încerc să lămuresc faptele cât mai rapid, am optat să intru în conflict deschis cu ziaristul Petre Mihai Băcanu – care mă ataca absolut nejustificat – nu-l cunoscusem niciodată pe Nicolae

Ceaușescu, nu aveam niciun fel de legătură cu conturile lui (dacă acestea existau cu adevărat), în consecință, am considerat că suspiciunea în sine este absolut aberantă și am acționat ca atare.

Însă reacția mea dură a inflamat și mai mult subiectul, astfel că, la mijlocul anilor '90, pentru opinia publică păream deja un individ controversat, legat cumva de fostul regim comunist. Iar această percepție s-a păstrat chiar și în momentul în care, după șapte ani de acțiuni în instanță, justiția a infirmat, prin decizie definitivă și irevocabilă, toate acuzațiile ce îmi fuseseră aduse de domnul Băcanu – care, ulterior, a retractat public toate afirmațiile denigratoare făcute la adresa mea.

Dar răul fusese deja făcut, eram deja plasat într-o zonă controversată, iar calitatea de proprietar al unor instituții de presă reprezenta, din acest punct de vedere, un mare dezavantaj.

Pe de o parte, toate celelalte instituții media aveau interesul imediat (determinat de concurența jurnalistică și rivalitatea economică) de a mă denigra constant. Pe de altă parte, ziarele și televiziunile pe care le-am creat, oricât de mare ar fi fost cota de piață ocupată și oricât de respectate ar fi fost de către public, nu puteau fi considerate surse obiective atunci când se refereau la propriul patron. Așadar, adversarii mei erau foarte motivați să mă atace, iar eu nu dispuneam de mijloace eficiente pentru a mă apăra.

La toate acestea s-a adăugat activitatea politică. Din punct de vedere al imaginii publice și al confortului personal, cred astăzi că intrarea în politică nu a fost cea mai inspirată alegere. Pe lângă ostilitatea din mediul de afaceri și din presă, mi-am asigurat o nouă sursă de adversitate. Astfel, reușeam să deranjez pe toate palierele. În ultimii 25 de ani, niciunul dintre președinții României sau șefii de guvern nu m-au considerat foarte simpatic în perioada în care și-au exercitat mandatele. Sigur, lucrurile se schimbau radical după ce ajungeau în opoziție.

În aceste condiții, în anul 2009, când Traian Băsescu, pe care îl suspendasem în 2007, și-a stabilit ca temă de campanie „lupta cu mogulii din presă", am fost onorat cu poziția centrală în rândul țintelor președintelui. Așa cum am mai menționat, la acel moment am

înțeles care era strategia domnului Băsescu şi am încercat să evit o polemică directă, lăsându-i uriaşul aparat de dezinformare şi denigrare să se învârtă în gol. Din păcate, alți „moguli“ au acționat cu mai puțină înțelepciune şi, alimentată de conflict într-un context foarte încărcat emoțional, tema „mogulilor“ a intrat puternic în conştiința publică. Vrând-nevrând am devenit mogul. La început nu eram singurul. Însă ceilalți doi au fost scoşi din joc de Traian Băsescu foarte repede după ce şi-a obținut cel de-al doilea mandat.

În 2010 şi mie mi se anunța un sfârşit iminent. Numai că, în cazul meu, strategia nu a funcționat. Mai mult, în 2011 se înființa Uniunea Social Liberală la formarea căreia am contribuit transparent cu toată energia. Însă, şi de această dată, succesul a avut efecte colaterale. Nu mai eram doar unul dintre moguli, dintre reprezentanții răului, ci chiar Mogulul, Răul absolut.

Într-o societate cu o experiență democratică mai profundă, cu un respect mai adânc pentru diferență şi cu o rezistență mai mare la denigrare şi manipulare, mitul mogulului malefic nu s-ar mai fi putut forma. În niciun caz în secolul 21. Povestea în sine este rudimentară. Mistificarea este evidentă. În spațiul euroatlantic contemporan, majoritățile nu mai pot fi convinse că fondatorul unor instituții de presă poate fi considerat o sursă a răului doar pentru că, de regulă, mass-media critică puterea.

Oamenii lucizi şi bine informați nu pot accepta că sărăcia pe care o resimt direct şi abuzurile cu care se confruntă zilnic sunt doar o ficțiune televizată, generată de un mogul pus pe rele. Bunul-simț, inteligența şi experiența fac imposibile asemenea concluzii. Însă, din păcate, există încă în România o anumită predispoziție către conspirație. Mai sunt unii care, din neputința de a gândi liber sau din interesul de a dezinforma, încă mai vând şi cumpără poveşti politice cu eroi imaculați şi ticăloşi omniprezenți. Iar Traian Băsescu a speculat aceste vulnerabilități.

Într-o țară a contrastelor, în care majoritatea trăieşte sub standardul european al sărăciei, societatea are nevoie de vinovați şi execuții publice care să mai descarce tensiunea generală. După cinci

ani de mandat (2004–2009), domnul Băsescu a înțeles că, pentru a evita ca valul dezamăgirii să îl lovească în plin, trebuie să creeze câteva diversiuni. Una dintre acestea a fost „mogulul“ în responsabilitatea căruia a fost aruncat tot ce nu funcționa în societatea românească. Orice nu funcționa avea o singură cauză: mogulul.

Clasa politică ignora criza mondială şi aloca sume uriaşe în anul electoral 2009? Mogulul era de vină pentru că, prin propriile „tonomate“ (categorie în care intrau, la pachet, toți ziariştii care îndrăzneau să critice eşecurile din primul cincinal Băsescu) alarmează absurd populația. Reamintesc că în al doilea semestru din anul 2008, când efectele crizei financiare internaționale loveau economiile statelor dezvoltate, preşedintele Băsescu îi asigura pe români că ei sunt la adăpost de criză şi promulga o lege care mărea cu 50% salariile profesorilor, deşi ştia foarte bine că nu existau fonduri bugetare pentru a acoperi o asemenea cheltuială – curată mişcare de „dreapta“, pe care însă garanți intelectuali ai dreptei credințe au ignorat-o în complicitate cu preşedintele. Cu toate acestea, „televiziunile mogulului erau vinovate“.

Traian Băsescu lovise un copil în campanie electorală? Mogulul era de vină pentru că televiziunile îndrăzneau să difuzeze imaginile (pe care le-ar fi transmis orice televiziune liberă dintr-un stat democratic).

Şi-a oferit Traian Băsescu, în calitate de primar general, o vilă în centrul Capitalei? Mogulul era vinovat pentru că îl stresa pe bietul preşedinte cu subiecte atât de neînsemnate.

Exemplele pot continua...

Scriind aceste rânduri, încă mă mir de stridența manipulărilor pe tema mogulului. Mi-e foarte greu să înțeleg cum au putut accepta asemenea enormități oameni înzestrați cu o minimă inteligență. După cum, trebuie să recunosc, mi-e aproape imposibil să evaluez nivelul de impostură al celui care a fost capabil să susțină public aceste teme de dezinformare. Trebuie să-ți disprețuieşti foarte tare interlocutorii ca să ajungi să-i minți în față într-o manieră atât de flagrantă. Se pare că Traian Băsescu a avut dintotdeauna

această „calitate“ excepţională: a mizat pe prostia, frica şi disperarea celorlalţi. Şi, de regulă, i-a mers.

Aşadar, începând din 2009 am devenit mogul. Din perspectiva adversarilor mei era o etichetă utilă pentru că nu loveau doar în mine, ci, mai ales, în jurnaliştii angajaţi în trustul de presă pe care l-am fondat. Intenţia era ca, transformându-mă pe mine în păpuşarul absolut, să îi reducă pe ei la statutul de marionete lipsite de voinţă proprie şi, implicit, să le diminueze semnificativ din credibilitate.

Se genera astfel o uriaşă presiune asupra ziariştilor care, în timp, fie ar fi trebuit să devină timoraţi şi lipsiţi de incisivitate, fie ar fi trecut de partea „bună“ a presei – care îl laudă pe Traian Băsescu – fie şi-ar fi pierdut echilibrul şi dreapta măsură, gândindu-se permanent cum să-şi demonstreze independenţa, chiar cu riscul de a neglija adevărul. Am avut o înţelegere aparte pentru cei din această a treia categorie... Erau, în general, buni profesionişti, caractere puternice, persoane care îşi construiseră reputaţia prin muncă şi seriozitate, dar care, încercând să-şi demonstreze independenţa, pierdeau esenţialul şi neglijau adevărul. Se concentrau foarte mult asupra lor înşişi şi rătăceau sensul propriei profesii.

Mai era însă şi o patra categorie, foarte restrânsă, unde se regăseau cei asupra cărora presiunea sistemului de denigrare nu lăsa urme, oameni cinstiţi şi liberi, atât de siguri pe ei şi pe convingerile lor încât rămâneau imuni la intimidare sau persuasiune. Din fericire, am lângă mine şi astfel de jurnalişti care s-au dovedit suficient de puternici pentru a rezista cu succes presiunilor unui întreg regim politic autoritar.

Însă adevărul este de multe ori umbrit de percepţii false validate de numere mari. Repetată obsesiv şi disciplinat de întreaga echipă de propagandă a domnului Băsescu, tema mogulului şi denigrarea implicită a actului jurnalistic a creat două prejudicii extrem de grave: pe de o parte, a decredibilizat presa în general – în percepţia publică, fiecare instituţie de presă relevantă a fost subordonată unei tabere politice şi unor interese economice; pe de altă parte, a generat o spirală a violenţei între jurnalişti. Cred că este necesar să analizez mai detaliat acest subiect.

Presa românească – pe care o cunosc destul de bine încă de la începutul anilor ’90 – nu a excelat niciodată la capitolul solidaritate de breaslă. Faptul că nu a reuşit să creeze niciodată o organizaţie reprezentativă funcţională, care să promoveze drepturile şi statutul jurnaliştilor, dovedeşte suficient de clar acest fapt. Însă, până la mijlocul anilor 2000, rivalităţile profesionale alimentate de interese economice evidente s-au păstrat la un nivel rezonabil. Ziariştii se mai bârfeau, se mai atacau, se mai foloseau de publicaţiile la care lucrau pentru a tranşa anumite dispute personale, însă, în general, păstrau o anumită decenţă, acceptând că responsabilitatea lor este să informeze publicul, nu să-şi desfiinţeze concurenţa. Îmi place să cred că, măcar pentru o vreme, au înţeles că escaladarea conflictului în interiorul instituţiilor media decredibiliza presa în general.

Apoi, după ce Traian Băsescu şi-a câştigat primul mandat şi a început să creeze conflicte în întreaga societate românească, tensiunile dintre ziarişti, dar, mai ales, dintre instituţiile de presă, au intrat într-o nouă etapă.

A început o degradare graduală a respectului reciproc până când, în 2009, când acelaşi domn Băsescu încerca disperat să-şi păstreze privilegiile prezidenţiale, s-a intrat în faza războiului total. Antipatia a devenit ură. Rivalitatea profesională firească s-a transformat în obsesie distructivă. S-a renunţat chiar şi la iluzia obiectivităţii. Pe noile date, orice exces este tolerat dacă poate contribui la demolarea celuilalt, „a colegului de breaslă“. În mod firesc, atacul unora a determinat reacţia celorlalţi şi s-a intrat într-o spirală a violenţei care, în ultimii ani, a ajuns până la instigări publice la suprimarea adversarului. În prezent, se spune orice aberaţie despre celălalt, despre adversar, care, indiferent ce-ar face, rămâne un ticălos periculos ce trebuie eliminat cu orice mijloace, inclusiv prin încălcarea principiilor fundamentale ale democraţiei.

Este un conflict sălbatic. Rudimentar. Toate taberele sunt blocate în paradigma naivă şi nocivă de „bine versus rău“ – în care „noi“ suntem binele absolut, iar „ei“ sunt răul absolut.

Poziţiile sunt ireconciliabile, orice formă de dialog este exclusă. Ascultarea reală a celuilalt a devenit imposibilă. S-a intrat într-o

formă malignă a rivalității media. Apartenența la un anumit grup de presă te transformă automat în duşman de moarte. Este un război veritabil în care „atrocitățile“ sunt la ordinea de zilei.

Cum s-a ajuns aici? Ecuația este relativ simplă. Începând din anul 2005, urmând obiceiul pământului, **Traian Băsescu a încercat să-şi asigure o presă docilă,** care, chiar dacă nu-l laudă foarte tare, măcar să-l menajeze. Pentru că nu i-a mers chiar cu toată lumea, a trecut la **atacuri frontale la adresa „tonomatelor“** care nu înțelegeau că n-au voie să-l critice. Simultan a generat **mitul mogulului** care îi controlează discreționar pe jurnalişti, reduşi la statutul de marionete. **Războiul politic s-a transferat în presă** care, treptat, a devenit captivă în spirala agresivității ce funcționează pe trei dimensiuni: în prima, conflictul se poartă direct între jurnalişti; în a doua, între politicieni, prin intermediul presei; iar în a treia, între jurnalişti şi politicieni. În toate aceste trei dimensiuni nu există reguli, limite sau măsură. Iar eu, „beneficiind“ de calitățile mele de fondator al unor foarte relevante instituții media, politician şi susținător deschis al Uniunii Social Liberale, am fost atacat constant în fiecare.

Și nici măcar n-am dreptul să mă plâng. Nu m-a obligat nimeni să intru în politică. Probabil că, dacă stăteam pe margine, aş fi fost un personaj foarte simpatic pentru toată lumea.

Analizând la rece, în toată povestea cu mogulul, nu mă deranjează etichetă în sine. De altfel, n-am ezitat să mi-o asum într-o manieră ludică, devenind coolmogul pe blogul personal şi în relațiile cu prietenii mei de pe internet. Înțeleg şi că Traian Băsescu, disperat să-şi salveze funcția, a ales să decredibilizeze presa independentă în general – de altfel, cred sincer că domnul Băsescu n-are nici cea mai vagă idee asupra răului pe care l-a cauzat întregii societăți româneşti prin subordonarea şi, respectiv, compromiterea instituțiilor media; Traian nu premeditează, distruge din instinct. Până la urmă, am convingerea că ziariştii români îşi vor descoperi luciditatea şi detaşarea necesare pentru a înțelege că, depăşind logica desființării adversarului, servesc atât propria evoluție profesională, cât şi pe a jurnalismului în general.

Ce mă nemulţumeşte cu adevărat este precaritatea şi caracterul total neverosimil al poveştii cu mogulul. Am vârsta şi experienţa la care pot să apreciez o ficţiune chiar dacă este profundă negativă şi mă vizează direct. De-a lungul istoriei, ficţiunile, miturile, presupusele „conspiraţii" şi-au dovedit, de multe ori, utilitatea. Oamenilor le plac explicaţii simple şi integratoare, au nevoie să creadă în salvatori providenţiali sau în vinovaţi universali. Din copilăria timpurie până la bătrâneţea târzie avem cu toţi nevoie de poveşti. Dar, dacă aceste poveşti nu sunt adevărate, este esenţial să fie măcar coerente, bine scrise, frumoase. Să îi respecte pe cei care sunt dispuşi să le asculte şi să le creadă.

Din păcate, mitul mogulului Voiculescu este o încropeală ridicolă care jigneşte inteligenţa celor cărora le este destinat.

Câteva exemple concrete:

Dacă l-aş fi controlat într-adevăr pe Mircea Geoană, aşa cum susţinea vehement propaganda domnului Băsescu în 2009, s-ar mai fi dus vreodată candidatul PSD în vizită la Sorin Ovidiu Vîntu în ajunul celui mai important moment din campania electorală? Categoric nu.

Dacă i-aş fi controlat pe jurnaliştii angajaţi în instituţiile media pe care le-am fondat, dacă i-aş fi transformat în „tonomate" care să recite propriile mele gânduri, nu s-ar fi găsit măcar unul dintre cei peste 5 000 care s-au perindat de-a lungul timpului în redacţiile şi studiourile grupului de presă, care să spună „mi-a impus Voiculescu să îl laud pe X sau să îl înjur pe Y"? Categoric, s-ar fi găsit, trăim în ţara în care nu există secrete, în care orice informaţie cunoscută de două persoane ajunge publică, mai devreme sau mai târziu. Pentru a înţelege această evidenţă este suficientă doar puţină luciditate...

Dacă mi-aş fi dorit să-mi folosesc resursele media pentru a-mi asigura avantaje din partea autorităţilor, m-aş mai fi aflat constant, în ultimii 20 de ani, în conflict deschis cu deţinătorii puterii politice, ai pârghiilor instituţionale? Înţeleg că adversarii mei mă urăsc atât de mult încât ajung să mă caricaturizeze, dar cât de inadecvat ar fi trebuit să fiu încât să mă lupt 10 ani cu Traian Băsescu, şeful statului, stăpânul inelelor, deţinătorul cheilor, dacă aş fi fost interesat de

orice fel de „avantaj“ aflat în subordinea preşedintelui. Dacă eu aş fi avut asemenea obiective, probabil că astăzi Traian Băsescu era mai „sărac“ cu două suspendări şi se pregătea, în linişte, să preia funcția de premier în 2014, iar eu, extrem de bine consolidat financiar, aş fi fost proclamat un reper al „statului de drept“ de pedestrimea pestriță, formată din monici, elene şi alte „preotese“ ale cultului personal al domnului Băsescu.

Dacă i-aş fi controlat ocult pe domnii Antonescu, Ponta şi pe liderii liberali şi social-democrați (aşa cum susține ridicol întregul aparat de propagandă al domnului Băsescu), ar mai fi trebuit să mă lupt un an întreg (din ianuarie 2010 până în ianuarie 2011) pentru a înființa Uniunea Social Liberală? Ar mai fi trebuit să fac acel joc complicat, acea echilibristică între interesele unora, prioritățile altora şi obiectivul meu de a uni întreaga opoziție? Măcar în acest caz, mi-aş fi dorit că dezinformarea să se bazeze pe un dram de adevăr. Dar n-a fost cazul. Fiecare etapă, fiecare progres în sensul realizării USL m-a costat timp, efort şi o analiză atentă a contextului general şi a perspectivei subiective a partenerilor mei.

Întrebările ar putea continua. Dar cred că n-are sens. Povestea cu mogulul manipulator este extrem de subțire şi se sprijină exclusiv pe reflexul unora de a explica un succes important pe baza unei conspirații sofisticate.

Mulți nu sunt deprinşi să muncească. Nu au experiența realizării unui proiect important care presupune administrarea coordonată a unor variabile multiple. În consecință, pentru a explica o situație care, din punctul lor de vedere, pare implauzibilă, invocă o serie întreagă de conspirații, aranjamente sau rețele de influență.

Sincer, ținând seama câtă muncă a fost necesară şi câte momente de cumpănă am traversat, mi-aş fi dorit ca, măcar în cazul formării USL, propaganda adversarilor să se fi bazat pe fapte reale şi eu să fi avut beneficiul unui ascendent care să-mi permită să-i determin facil pe liderii PSD şi PNL să-mi urmeze planul. Însă n-a fost cazul. Mai mult de o jumătate de an, cei mai mulți lideri social-democrați şi liberali mă detestau cu aceeaşi intensitate cu care

o făceau Traian Băsescu şi PDL. „De ce se bagă-n seamă Voiculescu? Ce interes are de-o ţine întruna cu unificarea opoziţiei?" A trebuit să depăşesc extrem de multe inerţii şi prejudecăţi până când colegii mei de opoziţie s-au convins că nu urmăream un interes personal ascuns, ci, pur şi simplu, descoperisem necesitatea şi legitimitatea unui demers comun.

În concluzie, consider că mitul mogulului manipulator a fost şi rămâne o poveste ridicolă. Pot să-l înţeleg pe cel care a lansat-o. Pot accepta că o parte a publicului, neatentă la incoerenţa internă a acestui discurs, a tolerat-o. Consider însă că este de-a dreptul indecent ca o asemenea manipulare să fie perpetuată şi de către persoane bine informate, care cunosc datele pe care funcţionează presa şi ştiu că majoritatea ziariştilor au trecut pe la foarte multe instituţii media, au rămas în relaţii de prietenie cu unii dintre foşti colegi şi ar fi absolut imposibil ca unii să fie expuşi la anumite presiuni fără ca ceilalţi să afle. În aceste condiţii, principalele victime ale diversiunii mogulul nu sunt eu sau cei angajaţi în grupul de presă pe care l-am creat, ci exact cei care se descalifică moral şi profesional rostogolind abulic o temă integral falsă.

O ultimă precizare: eticheta de mogul nu m-a deranjat niciodată la nivel personal. Din mulţimea de stereotipuri negative proiectate asupra mea de adversari, este, probabil, cea mai puţin nocivă. De altfel, mulţi dintre cei care mă opresc pe stradă şi-mi transmit să nu mă las până nu-l văd plecat pe Traian Băsescu, o folosesc cu o conotaţie pozitivă, familiară – „Mogulule, nu-i lăsa să scape!"

Am dedicat totuşi un capitol întreg acestui clişeu – Mogulul – pentru că, pe de o parte, în 2009 a fost tema centrală a campaniei electorale în urma căreia Mircea Geoană a pierdut, iar PSD, PNL şi PC au ajuns în situaţia de a forma USL şi, pe de altă parte, am convingerea că generarea percepţiei că presa este integral controlată de moguli şi interesele lor economice este extrem de periculoasă: decredibilizează actul jurnalistic şi creează premisele pentru îngrădirea libertăţii de expresie.

La Grivco...

Uniunea Social Liberală a fost numită, mai ales în perioada înființării sale, „Alianța de la Grivco". Era o încercare prin care, pornind de la realitatea unor întâlniri pe care le aveam cu liderii PSD și PNL la sediul firmei Grivco, adversarii politici încercau să decredibilizeze Uniunea, să o plaseze într-o dimensiune controversată, la limita dintre politică și afaceri.

Începând din 2009, de când Traian Băsescu a lansat dezinformarea cu „Guvernul de la Grivco", speculând că formula executivă pe care o propuneau în acel moment PSD, PNL și PC cu Klaus Johannis premier ar fi fost negociată la sediul acestei firme, Grivco (în traducere, Grupului Industrial Voiculescu & compania) a dobândit o notorietate aparte.

În campania electorală în care se lupta cu Mircea Geoană, domnul Băsescu făcea constant trimiteri la „mogulul de la Grivco", omul rău și manipulator care îi cheamă la ordine pe liderii PSD și PNL. De altfel, justificându-și respingerea propunerii de prim-ministru pe care i-o înainta o majoritate parlamentară legal constituită, Traian Băsescu explica în octombrie 2009 că nu l-a acceptat pe Klaus Johannis pentru că această nominalizare „s-a decis la Grivco".

Prin repetarea sistematică a acestei teme și plasarea sa într-un registru negativ, președintele încerca să transmită că „la Grivco" se petreceau negocieri suspecte care amestecau interesele politice cu cele economice.

Adevărul era cu totul altul, iar Traian Băsescu îl cunoştea foarte bine. În perioada 2004–2005, vizitase la rândul său sediul acestei firme pentru a se întâlni cu mine. Stătuse la aceeaşi masă la care, de-a lungul timpului, i-a acuzat că s-au aşezat pe Mircea Geoană, Crin Antonescu sau Victor Ponta. La Grivco, domnul Băsescu a discutat cu mine teme politice, a negociat sprijin electoral şi susținere parlamentară din partea Partidului Conservator. Nimic în plus. Însă ceea ce, în cazul Domniei Sale, fusese un gest normal, firesc şi legitim, în cazul adversarilor săi devenea un demers suspect. Dar incompatibilitatea lui Traian Băsescu cu decență cred că a devenit deja proverbială...

Ce e Grivco? Un grup de firme înființat la începutul anilor '90 de mine şi câțiva colegi cu care am lucrat în comerțul exterior. Un grup industrial cu o sferă largă de activități, de la comerț internațional, la agricultură şi energie, care a creat zeci de mii de locuri de muncă şi a plătit bugetului public taxe în valoare de sute de milioane de euro. O societate care şi-a consolidat reputația economică printr-un progres constant şi prin relații corecte cu toți clienții şi partenerii. Pe scurt, o firmă care nu merită sub nicio formă să fie transformată de Traian Băsescu în „inamicul statului".

Dar, trebuie să fiu cinstit, nu doar preşedintele s-a făcut responsabil pentru apariția campaniei denigratoare la adresa acestei firme. A mai greşit cineva: eu însumi. Ar fi trebuit, poate, să găsesc un alt loc de întâlnire cu liderii celorlalte partide, prevenind astfel atragerea Grivco în conflictele politice.

Dar, în definitiv, de ce ne întâlneam la Grivco? Sunt mai multe motive, unele subiective, alte chiar obiective, generate de raportul de forțe dintre partidele politice, precum şi dintre liderii acestora.

Primul motiv, banal şi subiectiv, ținea de faptul că cea mai mare parte a timpului mi-o petreceam în biroul de la Grivco, unde îmi fixam majoritatea întâlnirilor. În afara programului impus de activitatea parlamentară, de luni până vineri, cel puțin 10 ore pe zi, eram la Grivco. În aceste condiții, ținând seama că orice drum prin Bucureşti

înseamnă blocaje în trafic şi timp pierdut, propuneam întotdeauna partenerilor mei să ne întâlnim la mine. Adică la Grivco.

Al doilea motiv se referă la necesitatea legitimă a liderilor partidelor mari de a se întâlni între ei pe teren neutru. Pare o copilărie, dar, de exemplu, pentru preşedintele PSD este destul de inadecvat să se deplaseze la sediul PNL în vederea unei discuţii cu omologul său liberal. Iar disconfortul este similar şi din perspectiva preşedintelui PNL. Sunt aspecte care, deşi, aparent, reprezintă simple formalităţi lipsite de semnificaţii reale, ţin totuşi de anumite uzanţe politice relevante mai ales pentru membrii de partid, foarte sensibili la orice „compromis" cu statutul major al propriei formaţiuni. Pe româneşte, chiar dacă el însuşi este suficient de înţelept să nu-şi bată capul cu cine face „compromisul" de a se deplasa la celălalt, preşedintele de partid trebuie totuşi să menajeze sensibilităţile şi orgoliile colegilor săi şi să le demonstreze că le respectă aşteptările şi prestigiul.

Pe asemenea premise, apare invariabil necesitatea unei soluţii de mijloc, a unui loc neutru. Iar Grivco îndeplinea această condiţie. În consecinţă, multe întâlniri între liderii politici din România, printre care și Traian Băsescu, s-au desfășurat în biroul meu din sediul acestei firme. Nu era nimic conspirat. Nimeni nu se ascundea. De altfel, de cele mai multe ori, presa a aflat de organizarea acestor şedinţe şi le-a relatat pe larg. Sediul Grivco era și, probabil, a rămas constant monitorizat. Aşadar, ideea că „la Grivco" au loc întâlniri de taină, în care se împart sferele de influenţă în România, este integral falsă şi este legată de ficţiunea conspiraţionistă lansată şi alimentată de domnul Băsescu pentru a-şi justifica neîmplinirile.

Dar, o dată în plus, trebuie să remarc că pe actualul „guvernator" îl pot înţelege. Ajuns într-un rol constituţional în care nu se potrivea, Domnia Sa a creat permanent conflict, manipulări şi diversiuni. Trebuia să supravieţuiască instituţional şi n-a găsit o variantă mai bună. Însă ceilalţi, analiştii „independenţi" care au preluat conştiincios tema „la Grivco" şi au invocat-o la nesfârşit, ignorând evidenţa – nimeni nu conspiră într-un loc cunoscut de toată lumea, monitorizat constant de presă şi alte structuri – nu au aceeaşi scuză.

Ei aveau şi alte variante de a se raporta la această temă, nu erau obligaţi să se ralieze entuziast unei diversiuni flagrante.

Un al treilea motiv pentru întâlnirile de „la Grivco" l-a reprezentat şi şansa de a discuta într-un cadru lipsit de presiuni şi formalităţi. În cazul şedinţelor desfăşurate în sediile de partid, săli de conferinţe sau alte locuri publice, cei mai mulţi lideri politici se consideră obligaţi de propriul statut să păstreze o anumită rigiditate a discursului, să-şi demonstreze funcţia de reprezentare. Atitudine absolut firească de altfel, şi-au asumat anumite responsabilităţi... Însă atunci când încerci să depăşeşti anumite blocaje, să înlături un grad semnificativ de neîncredere, să începi o construcţie nouă, este nevoie ca discuţiile să se desfăşoare la un nivel mai profund, mai adevărat, mai eliberat de formalităţi şi prejudecăţi. Mă tem că, dacă negocierile pentru formarea Uniunii Social Liberale s-ar fi purtat exclusiv într-un context oficial, între preşedinţi de partid încadraţi de întreaga structură de conducere a propriei formaţiuni (alcătuită, la rândul ei, din persoane cu orgolii, cu aşteptări, cu un anumit grad de inflexibilitate) această Alianţă nu s-ar mai fi realizat niciodată.

În schimb, „la Grivco" şi în alte locaţii mai puţin formale, discuţiile erau autentice, se purtau între oameni care se ascultau şi se înţelegeau unul pe altul şi care, în anumite momente, au dovedit tăria de a pune interesul comun deasupra celui imediat al propriului partid. Aşadar, preşedintele Băsescu avea toate motivele politice să critice întâlnirile de „la Grivco" pentru că erau eficiente, conduceau la rezultate concrete, care îi ameninţau poziţia. Dar realitatea obiectivă este că „la Grivco" nu se întâmpla nimic ilegitim sau imoral.

Cu toate acestea, campania sistematică de denigrare a unei firme absolut respectabile a generat şi anumite efecte. Nu neapărat în zona de afaceri, unde cei mai mulţi parteneri şi clienţi înţelegeau că atacurile la adresa Grivco erau direcţionate politic, ci la un nivel ceva mai mărunt, dar totuşi relevant pentru potenţialul de intimidare pe care îl poate avea o presiune constantă asupra personalităţilor vulnerabile.

De exemplu, am întâlnit politicieni – nu mă refer la cei doi, trei preşedinţi de partide care nu au avut niciodată asemenea fragilităţi – care îşi doreau să participe la discuţiile de „la Grivco", dar încercau să ajungă „acolo" nevăzuţi, căutând diverse intrări secundare. Pe lângă inutilitatea acestor demersuri – cred sincer că toate intrările/ieşirile erau şi sunt atent supravegheate – a trebuit să remarc că întreaga presiune creată în jurul acelui sediu mă ajută semnificativ.

Întâi de toate îmi oferea un reper foarte relevant pentru caracterul şi intenţiile interlocutorului meu. Dacă acesta îmi cerea date despre o intrare lăturalnică şi insista ca întâlnirea să aibă loc în deplină confidenţialitate, înţelegeam că nu-mi poate deveni un partener în niciun fel de construcţie viabilă. De regulă, anulam asemenea întrevederi. Nu poţi construi un drum bătătorit cu o persoană căreia îi este teamă să calce apăsat. Pe de altă parte, trebuie să recunosc – şi să sper să nu supăr pe nimeni cu această mică dezvăluire – că m-a fascinat întotdeauna să analizez conflictul interior trăit de cei care, pe de o parte, nu prea îşi doreau să vină la Grivco („să nu zică presa ceva"), dar, pe de altă parte, erau mânaţi de interese suficient de mari încât să-şi asume un asemenea „risc". În asemenea cazuri, oportunismul bătea instinctul de conservare. Nu era deloc puţin. Şi mă gândeam câtă frământare, cât zbucium... pentru nimic. Pentru absolut nimic – nici presa nu-i băga în seamă, dar nici eu nu acceptam niciun fel de colaborare cu astfel de persoane. Am observat de multe ori cum, orbiţi de mize personale, mulţi politicieni fac demersuri complet inutile. Într-o formă sau alta, toţi avem propriile momente de naivitate vinovată.

Un alt beneficiu, oarecum relevant din punct de vedere politic, era reflexul presei ostile de a umfla necontrolat miza oricărui eveniment desfăşurat la Grivco. E adevărat, multe dintre negocierile pentru formarea ACD şi USL s-au desfăşurat la sediul acestei firme, dar nu orice întâlnire de la Grivco avea semnificaţii istorice. De-a lungul timpului, s-au purtat şi discuţii banale, lipsite de relevanţă politică şi finalitate concretă. Însă propaganda domnului Băsescu nu ţinea seama de acest fapt şi acorda spaţii editoriale impresionante şi

analize sofisticate oricărei „întâlniri de la Grivco". Fără să-şi dea seama, îmi făcea un serviciu. Ca lider politic, nu-i puţin lucru să-ţi timorezi atât de mult adversarii încât să creadă că tot ce faci anunţă o acţiune majoră.

Nu în ultimul rând, atenţia constantă acordată sediului Grivco îmi oferea convingerea că îmi desfăşor activitatea în cel mai sigur loc din România. În unele seri, plecând destul de târziu de la birou, mă gândeam cu reală simpatie la cei care mă supravegheaseră întreaga zi, oferindu-mi, fără să vrea, o senzaţie de siguranţă şi confort. Nu o dată m-am gândit să mă opresc şi să le transmit direct mulţumirea mea. N-am făcut-o tocmai pentru că le respectam munca şi credeam că e mai corect să le protejez iluzia că activitatea lor are într-adevăr un sens.

În concluzie, asumând toate argumentele anterioare, consider că întâlnirile „la Grivco" erau incomparabil mai transparente şi mai respectabile decât reuniunile prin separeurile unor restaurante sau în diverse parcări organizate, în miez de noapte, de Traian Băsescu.

Spre deosebire de „guvernator", mie nu mi-a plăcut niciodată să amestec treburile serioase cu plăcerea, responsabilitatea instituţională cu viciul. Poate că sunt de modă veche, dar am preferat întotdeauna masa de birou în locul celei cu pahare...

Ce urmează pentru USL? Cărţile de istorie

După succesul electoral din decembrie 2012, Uniunea Social Liberală s-a ales cu o agendă foarte încărcată, având responsabilitatea respectării angajamentelor asumate față de cetățeni şi sarcina unei guvernări extrem de complicate, pe date economice fragile, tensionate suplimentar de obligația returnării împrumuturilor uriaşe contractate de guvernele domnului Băsescu.

În plus, USL trebuia să depăşească, acționând cu diplomație şi echilibru, o semnificativă inerție ostilă a partenerilor externi, cauzată de dezinformările preşedintelui suspendat, care invocase o „lovitură de stat" împotriva sa, demers absolut halucinant pentru o țară membră UE. Însă, pentru acei lideri europeni care nu ştiau – sau se prefăceau că nu ştiu – că, în România, suspendarea reprezintă o procedură 100% constituțională, USL devenise o „amenințare la adresa statului de drept"... Dintre toate dezastrele moştenite de Uniune de la Traian Băsescu, neîncrederea externă a fost, cu siguranță, cea mai apăsătoare.

Dar, dincolo de provocările din exterior, Uniunea Social Liberală trebuia, în paralel cu toate celelalte responsabilități, să îşi administreze şi tensiunile interne care, cel puțin teoretic, puteau în orice moment să-i anuleze existența şi progresele realizate.

Uniunea a fost o construcție formată din trei partide distincte, fiecare având obiective politice şi proiecte diferite, uneori chiar contrare. În aceste condiții, a devenit absolut firesc ca, în ciuda

succesului guvernamental şi parlamentar, să se confrunte constant cu diferite reglări de statut, de tipul celor care au apărut încă înainte de înfiinţare şi au continuat să apară pe întreg parcursul funcţionării Alianţei.

Era evident că, la un moment dat, USL se va dizolva, dar cel mai natural ar fi fost ca acest deznodământ să nu apară înainte de îndeplinirea singurului obiectiv major pe care nu l-a atins. Ghici ciupercă (Băsescu) ce-i?

Însă orgoliile personale şi calculul politic pentru alegerile prezidenţiale i-au determinat pe unii să treacă la următoarea etapă fără a finaliza ceea ce au început, fără a-şi respecta angajamente asumate public în foarte multe ocazii.

Totuşi, dizolvarea de facto a Uniunii Social Liberale în februarie 2014, la trei ani de la înfiinţare, n-a fost chiar cel mai neaşteptat eveniment. Devenise clar, încă din a doua jumătate a anului 2013, că domnul Crin Antonescu a intrat deja pe un proiect distinct care, mai devreme sau mai târziu, avea să blocheze funcţionarea Uniunii. De altfel, au existat numeroase momente în care evenimentele exterioare au pus la încercare solidaritatea celor trei partide fondatoare USL, după cum, în multe ocazii, s-a întâmplat ca obiectivele individuale ale uneia dintre formaţiuni să nu corespundă viziunii şi priorităţilor celorlalte. Peste toate acestea s-a adăugat şi un anumit nivel de neîncredere, firesc în condiţiile în care, în special liberalii şi social-democraţii, aveau o lungă tradiţie de atacuri reciproce.

Nu-mi propun să analizez toate momentele de criză din USL, ci doar să enumăr câteva dintre ele pentru a demonstra că, în ciuda aparenţei, nu tensiunile interne vor destabiliza decisiv uniunea. Evident, mă voi opri la cele care, într-o formă sau alta, m-au implicat pe mine sau Partidul Conservator. Să nu uităm că, în această a doua parte a lucrării, perspectiva este asumat subiectivă.

În acest context, cred că este util să admit că temperamentul, experienţa de viaţă, independenţa financiară şi stabilitatea propriului statut m-au predispus întotdeauna la decizii ferme, uneori chiar radicale şi, poate, inoportune. Am observat de multe ori că, atunci

când ceva nu merge cum ar trebui, e mai eficient să-l înlocuieşti decât să încerci permanent să îl repari, să îl peticeşti, să îl adaptezi unui scop căruia, de fapt, nu-i este corespunzător. Însă această lecție, deprinsă în primul rând din zona de business, nu mi-a prins foarte bine în politică unde, în foarte multe cazuri, ce se hotărăşte astăzi se uită mâine şi se schimbă poimâine.

Primul moment în care, din punctul meu de vedere, s-au resimțit tensiuni în USL a fost când, chiar înainte de semnarea oficială a protocolului de înființare, s-a optat pentru soluția cu doi copreşedinți, de la PSD şi de la PNL, plasând Partidul Conservator şi pe preşedintele său, Daniel Constantin, într-o situație uşor ingrată.

În mod evident, din punct de vedere al ponderii parlamentare şi al structurilor teritoriale, PC nu se putea compara cu ceilalți doi parteneri ai săi. Însă, pe de altă parte, măcar în prima fază, conservatorii declanşaseră întreaga acțiune de unificare: inițiaseră Uniunea şi fuseseră puntea de legătură între social-democrați şi liberali. Miza nu era o funcție lipsită de conținut sau prezența simbolică în cadrul unei troici. PC rămânea membru fondator cu drepturi şi responsabilități depline şi nimeni nu putea contesta această realitate. Însă ce mă preocupa era reflexul celor două partide mai mari de a impune o anumită soluție bazându-se, exclusiv, pe argumentul forței.

Înțelegeam că cei doi copreşedinți erau interesați ca, la nivel de imagine, să nu-şi dilueze consistența. Cu cât ar fi existat mai mulți copreşedinți, cu atât s-ar fi diminuat ponderea fiecăruia dintre ei, aspect care fi dăunat inclusiv Uniunii în ansamblu. Aşa că, pe fond, puteam să înțeleg legitimitatea soluției cu doi copreşedinți, însă modalitatea în care a fost promovată (o înțelegere între PSD şi PNL de care PC trebuia, pur şi simplu, să ia act) nu mi-a părut de bun augur. Dar ne propusesem să parcurgem un maraton împreună şi nu ne puteam opri după primul obstacol. Totodată, analizând cât mai realist acel context, era clar că, din cauza unui gabarit politic semnificativ mai redus, PC trebuia să găsească resurse pentru a asuma şi anumite dezechilibre obiective.

Un alt moment interesant din punctul meu de vedere şi fructuos din perspectiva adversarilor din presă a fost acela în care, la scurt timp după formarea Uniunii Social Liberale, Victor Ponta a declarat în cadrul unui interviu online că pentru USL „Dan Voiculescu este singura vulnerabilitate a USL". Afirmația a fost făcută la începutul lunii februarie 2011, după ce eu propusesem în dezbatere publică ipoteza suspendării lui Traian Băsescu. În opinia domnului Ponta, acea declarație a mea îl ajuta chiar pe preşedintele Băsescu, oferindu-i posibilitatea de a ataca USL şi, de aceea, copreşedintele USL considera că am vulnerabilizat alianța.

Aşa cum am mai precizat, nu am fost niciodată un partener comod. Întotdeauna mi-am exprimat liber convingerile, fără avertismente prealabile şi fără să-mi fi sincronizat propriile declarații cu prioritățile de comunicare ale aliaților mei. În aceste condiții, când, după înființare USL, am decis să mă refer public la suspendarea preşedintelui, să spun cu voce tare ceea ce gândea mai toată lumea, este posibil să fi încurcat anumite strategii.

Astfel, asumându-mi şi propria responsabilitate, am receptat cu umor declarațiile colegului meu de Uniune care, probabil fără să-şi propună, confirma independența pozițiilor mele. Atunci când eşti criticat şi de putere, şi de opoziție, te plasezi pe o poziție neutră, deasupra mizelor politice contextuale. Totodată, trebuia să remarc şi o anumită ironie a istoriei care făcea ca, la două, trei zile de la înființarea USL, persoana care contribuise direct la înființarea Uniunii să devină o „vulnerabilitate" a acesteia.

Însă, pe de altă parte, ar fi util să se înțeleagă şi situația lui Victor Ponta de la acel moment. Cu doar un an mai înainte, câştigase preşedinția PSD fiind perceput de către mulți jurnalişti analişti ca „omul lui Năstase", stereotip reluat la infinit de toți adversarii săi politici (şi, în unele cazuri, chiar şi de propriii colegi). Era o prejudecată lipsită de conținut (în PSD, Ponta primise un sprijin mult mai larg decât putea oferi tabăra Năstase), care însă îi genera constant o presiune în sensul demonstrării propriei independențe. Apoi, după înființarea USL, propaganda domnului Băsescu îi acuza

pe Crin Antonescu şi pe Victor Ponta că ar servi „interesele lui Voiculescu“, exact după tiparul folosit cu Mircea Geoană în timpul campaniei prezidenţiale din 2009.

În aceste condiţii, preşedintele PSD era provocat constant să-şi demonstreze cât mai des independenţa. Aşa că, declaraţia cu „vulnerabilitatea“ era un soi de probă de independenţă şi am înţeles-o ca atare. Nu în ultimul rând, ştiam că întreg PSD-ul suferă încă de pe urma acceptării parităţii cu ACD, situaţie pentru care mă socoteau, pe bună dreptate, direct responsabil. În consecinţă, politic şi uman l-am înţeles pe Victor Ponta. Nu înainte de a mă gândi să-i răspund în aceeaşi manieră. Totuşi, n-am făcut-o pentru că eu, spre deosebire de partenerii mei, nu mai aveam nimic de dovedit. Înţelegeam că, indiferent ce aş spune, cei care mă atacă la ordin vor continua să mă atace, la fel cum cei care s-au rătăcit printre prejudecăţi negative vor continua să mă urască fără să înţeleagă că sunt victimele unei manipulări de proporţii. Totodată, obiectivul meu rămânea lupta cu Traian Băsescu şi nu-mi permiteam ca, dintr-un orgoliu personal, să slăbesc Uniunea Social Liberală.

Pe termen lung, atitudinea constructivă şi-a dovedit utilitatea. După tensiunile din debut, încrederea între cele trei partide s-a mai consolidat, în USL începând să nu mai apară confruntări relevante între membrii săi. Dar, evident, armonia nu putea dura la infinit şi la începutul anului 2012, când începuseră pregătirile pentru alegerile locale şi fiecare partid îşi selecta candidaţii şi localităţile în care considera că este îndreptăţit să-şi desemneze propriii reprezentanţi, au reizbucnit vechile conflicte alimentate de rivalităţile din teritoriu. Protocolul Uniunii permitea ca, în cazul primăriilor în care nu se ajungea la un acord între PSD, PNL şi PC, să se opteze pentru varianta candidaturilor separate. Şi, în general, acest principiu şi-a dovedit utilitatea, prevenind blocajele pe care le-ar fi generat inflexibilitatea liderilor locali din anumite zone. Însă au fost şi situaţii în care apariţia unui candidat cu şanse reale promovat, de exemplu, de PC putea ameninţa reînnoirea mandatului unui primar în funcţie,

reprezentant al unei alte formaţiuni din USL. Situaţia nu depăşea limitele prevăzute de Protocol.

În definitiv, fiecare partid avea dreptul să-şi maximizeze şansele, iar după alegeri, toate victoriile intrau şi în contul USL. Însă, mai ales în oraşele importante, primarii în funcţie nu puteau accepta să-şi piardă poziţia în faţa unui alt reprezentant al Uniunii. În aceste condiţii, au reînceput presiunile dinspre teritoriu spre centru. Iar în cazurile în care conservatorii erau cei care încercau să câştige primării deţinute de alţi colegi din alianţă, presiunile deveneau foarte acute din cauza unui complex de superioritate pe care anumiţi reprezentanţi ai PSD şi PNL îl aveau în raport cu partenerii lor din Partidul Conservator.

Realitatea era că PC avea cea mai fragilă reprezentare la nivel local şi, dacă dorea să-şi consolideze ponderea în teritoriu, nu-şi permitea să menajeze toate orgoliile din alianţă. Astfel, în contextul mai multor dispute în care PC asuma o anumită intransigenţă, cea mai intensă fiind pentru desemnarea candidaţilor la primăria Iaşi, nervozitatea s-a acumulat atât de mult la centru, încât a apărut propunerea să se modifice protocolul Uniunii, astfel încât să nu mai fie necesară şi semnătura preşedintelui PC pe listele finale de candidaţi. Atmosfera s-a tensionat şi putea duce la o escaladare periculoasă, dar, pentru că mizele comune erau mai importante decât rivalităţile individuale, partenerii din PSD şi PNL au acceptat că PC are tot dreptul să-mi maximizeze şansele electorale, iar Daniel Constantin şi-a păstrat prerogativa semnării listelor de candidaţi.

Evident, seria tensiunilor a continuat. Chiar şi în perioadele care par mai liniştite, nu poate trece o lună fără să apară un conflict în teritoriu sau la centru. De exemplu, în decembrie 2012, când se părea că se poate instala armonia alimentată de succesul comun, a apărut tema pactului de coabitare, un document inutil pentru USL şi pentru România, un demers care, în opinia mea (argumentată în prima parte a acestei lucrări), i-a servit exclusiv lui Traian Băsescu, reintroducându-l în jocul politic intern.

A fost un moment complicat. O întâlnire secretă între Crin Antonescu, Victor Ponta şi „guvernatorul" Băsescu putea genera senzaţia unei trădări a electoratului USL şi a celor 7,4 milioane de români care îl demiseseră pe preşedintele suspendat în iulie 2012. Sigur că înţelegeam că liderii USL nu acceptaseră cu entuziasm să „coabiteze" cu domnul Băsescu, că acţionaseră în acel sens din cauza mai multor semnale interne şi externe, dar cred că ar fi fost mult mai corect ca, în locul unei întâlniri nocturne, să transmită public că îşi doresc să menţină un echilibru instituţional şi să anunţe un set de principii pe care şi le asumă în relaţia cu „guvernatorul" – comunicate inclusiv partenerilor europeni şi americani. Astfel, ar fi răspuns credibil şi eficient anumitor îngrijorări fără a accepta o „mică" înţelegere cu un preşedinte demis de 88% dintre propriii cetăţeni.

Trebuie să recunosc că, în contextul pactului de coabitare, m-am gândit foarte serios la ruperea Alianţei. Cauza nu era conflictul meu cu Traian Băsescu, ci convingerea că, prin acel demers, USL făcea primul compromis major, depărtându-se de angajamentele asumate în faţa celor cărora le ceruse încrederea şi votul. Dar, până la urmă, după o analiză la rece, a trebuit să accept că dizolvarea Alianţei în decembrie 2012 ar fi însemnat o eroare încă mai mare decât pactul de coabitare. În consecinţă, după o discuţie intensă cu partenerii mei, cărora le-am transmis, cu onestitate, părerea mea despre valoarea, semnificaţia şi consecinţele Pactului, am continuat să acţionăm împreună în interiorul Uniunii Social Liberale.

Aşadar, tensiuni au existat încă de la înfiinţare. În ciuda lor, USL a câştigat alegerile locale, adjudecându-şi 36 de judeţe din 41, şi a stabilit un record la alegerile legislative în urma cărora şi-a asigurat o pondere parlamentară de 70%. Ulterior, au fost depăşite conflictele inerente de la formarea guvernului şi desemnarea miniştrilor, animozităţile parlamentare, campaniile de presă denigratoare la adresa unora dintre liderii USL şi multe altele.

De ce s-a blocat Uniunea în februarie 2014? Sunt multe motive. Unele mai vechi, altele mai noi, unele ce ţin de o dinamică politică obiectivă, altele determinate de interese personale. Chiar

şi succesul copleşitor din decembrie 2012 – 70% pondere parlamentară – a încurajat indirect tendinţele centrifuge. Aşa cum am mai spus, administrarea matură a unui succes este infinit mai dificilă decât obținerea sa.

Revenind totuşi la datele concrete din februarie 2014, consider că, dincolo de unele pretexte destul de fragile, cum ar fi disputa artificială pe repartizarea funcţiilor de vicepremieri, decizia domnului Crin Antonescu de a părăsi Uniunea Social Liberală a fost cauzată de presiunea şi dezinformarea constantă care l-au vizat pe liderul liberal în ultimul an. Delimitând anumite vulnerabilități în abordările personale ale preşedintelui PNL, adversarii USL au acționat orchestrat asupra domnului Antonescu, folosind întreg arsenalul persuasiv pe care îl aveau la dispoziție. I-au stimulat orgoliul, i-au alimentat iluziile unei candidaturi câştigătoare din partea „dreptei unite", au amplificat complexele de superioritate în raport cu PC şi de inferioritate în raport cu PSD, au generat presiuni interne, au creat stimulente externe (de tipul aderării PNL la Partidul Popular european). Pe scurt, au făcut absolut tot ce depindea de ei pentru a-l împinge pe Crin Antonescu să comită o eroare ce i-ar putea închide prematur şi nedrept cariera politică.

În ciuda conflictelor noastre personale, eu cred că domnul Antonescu merita un destin politic mai bun.

Însă, din păcate, după ce şi-a concretizat intenția de a rupe USL şi de a se alătura, cu sau fără voie, taberei politice dominate de Traian Băsescu, credibilitatea lui Crin Antonescu a suferit pierderi masive. De la atacurile extrem de virulente din perioada în care deținea funcția de preşedinte interimar, în 2012, până la întâlnirile de taină cu „guvernatorul" desfăşurate în 2013 şi 2014, preşedintele PNL a făcut un salt prea mare, s-a dat de prea multe ori peste cap. Este adevărat, electoratul român este obişnuit cu fel de fel de traseişti şi contorsionişti politici, capabili să-şi schimbe radical pozițiile şi convingerile, dar, chiar şi aşa, transformarea domnului Antonescu de la statutul de adversar ireconciliabil la cel de confident al lui Traian Băsescu a creat rezerve majore chiar şi în rândul electoratului liberal.

Poate greşesc. Poate Crin Antonescu nu şi-a afectat ireversibil cariera politică. Viitorul va decide. Însă, la momentul februarie 2014, în care a distrus o construcție politică validată de încrederea a 70% dintre români, domnul Antonescu şi-a creat singur un obstacol uriaş care îi va limita orice ascensiune electorală pe termen nedefinit.

Oricum, cariera politică a celui care a ales să dizolve Uniunea Social Liberală rămâne, în definitiv, responsabilitatea Domniei Sale.

În privința Uniunii Social Liberale, eu n-am regrete. Ideea din decembrie 2009 a schimbat România. Şi-a îndeplinit obiectivele.

Ce urmează pentru USL? Să se retragă în cărțile de istorie, ca deținătoare a unor recorduri politice greu de egalat în următorii 50 de ani.

Ce urmează pentru mine...

După ce ai contribuit cu toate energia şi resursele de care dispui la realizarea unui proiect al cărui succes a fost pe deplin confirmat, ai, în principiu, două variante:

1. Fie alegi să te opreşti – asumând că, din punct de vedere al realizărilor sociale, ți-ai atins potențialul maxim – şi te concentrezi doar pe aspectele personale ale vieții, pe care le-ai neglijat din cauza efortului dedicat anterior realizării unui proiect major;

2. Fie cauți o altă miză, de ordin superior celei atinse, considerând că experiența deja acumulată poate fi fructificată într-un nou proiect.

Sigur că ar mai fi şi alte posibilități. Poți, de exemplu, să te „agăți“ de ceea ce ai realizat, să nu înțelegi că orice construcție atinge, la un moment dat, momentul de maxim după care, orice ai face, urmează declinul.

Am învățat din afaceri că un succes, pe lângă datele intrinseci (resurse, efort, viziune etc.), depinde şi de evoluții exterioare (context istoric, economic, social etc.). Un proiect politic util reprezintă un răspuns adecvat la particularitățile comunității căreia îi este dedicat. Însă ceea ce este necesar astăzi poate deveni inutil mâine. Dezvoltarea continuă a societății închide constant vechi direcții de oportunitate şi deschide altele noi. Această dinamică influențează decisiv succesul acțiunilor noastre.

Revenind la subiectul central al acestei lucrări, în 2010, 2011 şi 2012, USL a reprezentat soluția optimă pentru aşteptările societății româneşti. În 2013 şi 2014, pentru a-şi păstra utilitatea, Uniunea s-a adaptat şi se va mai adapta la evoluțiile societății şi economiei româneşti, precum şi la stimulii externi aflați, la rândul lor, într-o continuă transformare. Dar, la un moment dat, calibrările nu au mai ținut ritmul schimbărilor exterioare şi USL a devenit istorie.

Era firesc să fie aşa. Dacă nu înțelegem la timp şi nu respectăm ciclul natural al creşterii şi descreşterii oricărui fenomen istoric, riscăm să compromitem realizările anterioare. Personal, aş fi preferat ca, după ce şi-ar fi realizat toate angajamentele şi obiectivele, Uniunea Social Liberală să se „închidă“ amiabil, nu să se dizolve sub loviturile unui partid fondator. Dar, chiar şi aşa, USL rămâne un succes major care trebuie marcat, salutat şi... depăşit. Investiția redundantă într-un succes care şi-a consumat energia conduce invariabil spre eşec.

Aşadar, pentru mine, trebuie să exclud din start ipoteza de a rămâne axat pe ceea ce a reprezentat Uniunea Social Liberală. După februarie 2014, cred că am ajuns la momentul în care trebuie să optez: fie mă concentrez, în special, pe viața personală, fie creez un nou proiect.

Alegerea înțeleaptă este evidentă: viața personală. După atâta luptă, tensiune, împliniri şi eşecuri, probabil că ar fi timpul unui alt registru. Al unei schimbări de ritm şi priorități. O modificare radicală. Nu doar pentru mine şi familia mea, ci pentru un întreg sistem care s-a construit raportându-se la Voiculescu.

Dacă m-aş retrage mâine din viața publică, prima reacție a adversarilor mei, cei care au transformat conflictul cu mine în ocupație zilnică, ar fi de neîncredere şi dezorientare. Ar pendula bezmetic între „aiurea, nu se retrage, pune la cale o nouă lovitură“ şi „în sfârşit, s-a speriat, l-am învins“. Probabil că un an sau doi ar continua să invoce mitul mogulului care acționează din umbră. Ar descoperi conspirații inexistente, s-ar arunca furios asupra tuturor celor cu care am colaborat...

Dar, după o vreme, ar trebui să accepte că și-au pierdut principala scuză pe care o foloseau pentru a-și camufla incompetența, impostura sau vidul moral. Și, atunci, ar trebui să își caute un nou pretext, să inventeze un nou inamic care să le justifice existența.

Persoanele și proiectele lipsite de consistență și legitimitate, care nu răspund constructiv unei nevoi reale a societății, nu pot supraviețui decât invocând mize false. Cazul Băsescu este elocvent în acest sens. Apetența Domniei Sale pentru conflict a fost determinată de incompatibilitatea sa structurală cu orice fel de construcție. Episodul incendiului pe care l-ar fi provocat în portul Rouen (conform propriilor relatări) a devenit, într-un fel, reperul său identitar. Cheia personalității sale. În esență, omul a rămas un „incendiator". Nimicul interior nu se poate sprijini decât pe un nimic exterior. Praful caută cenușa. În matematică, minus cu minus fac plus. În viața reală, falsul nu se poate legitima decât prin fals.

Revenind la opțiunile mele, trebuie în primul rând să asum că nimeni nu e de neînlocuit – un clișeu care conține un adevăr incontestabil. Mitul Mogulului Voiculescu va fi, în cele din urmă, înlocuit de alt mit. Lumea are nevoie de povești cu eroi. De altfel, cred că aș putea intui cam care ar fi persoanele dintre care va fi ales noul „inamic public"... Dar această temă ar putea deveni un subiect pentru altă carte...

Cu sau fără eroi, societatea, presa și politica românească nu vor fi nici mai rele și, din păcate, nici mai bune. Inerțiile fenomenelor sociale exced succesele sau greșelile individuale. Cu foarte rare excepții, istoria este cea care ne marchează personalitatea, nu invers. De altfel, dacă ne păstrăm luciditatea, acceptăm că realizările noastre, atâtea câte au fost, s-au datorat, în principal, datelor exterioare în cadrul cărora am acționat (așteptări, acumulări și necesități sociale) și doar în secundar unor discutabile merite personale.

Pe de altă parte, întâmplările bifate de mine în ultimii ani, cu toate consecințele lor fericite și mai puțin fericite, m-au adus în poziția de a nu mai avea mize personale. Am trăit tot ce aveam de trăit, am iubit ce aveam de iubit, am construit tot ce mi-am propus

să construiesc, am câştigat ce puteam câştiga și am pierdut ce aveam de pierdut. Am cunoscut succesul, am trăit şi dezamăgirea, înțeleg finalitatea probabilă a tensiunilor din jurul meu. Ştiu de unde am venit şi încotro mă îndrept. Oricât de plictisitoare sau spectaculoase vor fi evenimentele ce vor urma de acum înainte, ele nu mă mai pot schimba.

Cred sincer că în spațiul public sunt necesare şi persoane care şi-au finalizat propria devenire, care nu mai au nimic de demonstrat, care pot privi dincolo de obiectivele personale. Care nu sunt preocupate de ce câştigă pentru ele, ci de ce rămâne după ele. Care se pot interesa cu adevărat de celălalt.

Nu ştiu dacă sunt o astfel de persoană. Dar pot încerca să fiu. Acesta ar fi, poate, singurul mare proiect în care m-aş mai putea implica. Un proiect personal, politic şi social, deopotrivă.

ANEXĂ

Stenograma discuţiei dintre Traian Băsescu şi delegaţia Partidului Conservator

20.03.2007 Palatul Cotroceni

Traian Băsescu: Domnule preşedinte, doamnelor şi domnilor (râde), că e o doamnă! Temele de interes au fost comunicate prin adresa prin care s-a făcut invitația. M-ar interesa o viziune a dvs. asupra situației politice, eventuale soluții, dacă este sau nu criză, pentru că sunt abordări diferite în spectrul politic.

Dan Voiculescu: Da.

T.B.: Nişte priorități în raport cu discuțiile de acum două săptămâni, dacă sunt evoluții în problema modificării legii electorale. Vă rog, domn' profesor.

D.V.: Domnule preşedinte, noi considerăm că România parcurge o criză politică şi dacă ne referim numai la faptul că nu avem ministru de Externe, că nu avem ambasadori numiți în capitale importante...

T.B.: Ambasadorii sunt la Parlament, domnule Voiculescu!

D.V.: Nu, vorbeam de criza politică, nu acuzam pe nimeni.

T.B.: Nu, vă spuneam unde sunt ambasadorii (râde). Sunt trimişi la Parlament, zece ambasadori, aşteaptă să fie...

D.V.: Da... Deci, noi considerăm că în România există la ora actuală o criză politică şi am discutat în Biroul Politic, am analizat care sunt toate aspectele, variantele posibile pentru a ieşi din criza

politică, pentru că pornim de la ideea că această criză politică nu poate face bine nimănui. Chiar dacă, temporar sau pe termen scurt, unii câştigă, alţii pierd, pe termen mediu şi per total România pierde. Analiza noi am luat-o un pic din urmă, din momentul în care soluţia imorală a permis formarea guvernului în ianuarie 2005, moment când noi am anunţat că intrăm în această guvernare pentru că suntem hotărâţi ca România să intre în Uniunea Europeană în 2007. Şi tot atunci am spus că după 1 ianuarie 2007 ne vom retrage din guvern, şi atunci ne-am retras din guvern. Sigur că am ţinut cont şi de recomandarea dvs. făcută public, când aţi spus că dacă Partidul Conservator vrea să crească, trebuie să treacă în opoziţie.

T.B.: Orice partid care vrea să crească trebuie să treacă în opoziţie.

D.V.: Aşa este, numai că unii înţeleg, unii nu. Noi am înţeles şi am trecut în opoziţie.

T.B.: (râde) Ar mai fi unu' care ştiu eu că ar trebui să treacă în opoziţie (râde).

D.V.: Din păcate, acolo noi nu avem nimic de spus. Eventual, dvs.

T.B.: Nici eu nu am de spus nimic acolo, domnu'...

D.V.: Ca atare, făcând o analiză complexă, sigur că am să spun un lucru care, probabil, nu va fi primit cu mult entuziasm. Dar noi credem...

T.B.: (râde în hohote) Credeţi că a reuşit cineva să-mi producă entuziasm astăzi?

D.V.: Nu ştiu, dar noi ne-am gândit că, având în vedere situaţia pe care o avem acum, structura Parlamentului, care aşa a ieşit ea din electorat, cunoscându-vă, atât cât putem să vă cunoaştem noi pe dvs...

T.B.: Încă nu aţi aflat tot.

D.V.: Tocmai. Ştiind că sub nicio formă nu va fi posibil ca respectarea voinţei electoratului din alegerile trecute, respectiv Uniunea PSD+PUR, care trebuia să formeze guvernul şi dvs. aţi adus atunci o altă soluţie...

T.B.: Dacă o vedeţi ca pe o soluţie...

D.V.: Poftim?

T.B.: O vedeți ca o soluție acum? PSD+PUR la guvernare?

D.V.: Domnule președinte, nouă ne e greu să vorbim, pentru că noi, fiind soluția imorală, avem o dificultate.

T.B.: Asta nu înseamnă că sunteți soluția care nu poate vorbi, domnule profesor.

D.V.: Ne e greu să ne pronunțăm.

T.B.: Și soluțiile imorale sunt soluții.

D.V.: Da, da... Noi voiam, repet, cu scuzele de rigoare...

T.B.: Nu vă scuzați, că știu ce vreți să spuneți. Deci, aștept.

D.V .: Știți. Și să nu mai spun?

T.B.: Nu, spuneți, pentru că trebuie să rămână pentru posteritate.

D.V.: Voiam să vă propunem ca o dovadă că vă iubiți țara și pentru ca instituția prezidențială să nu treacă prin acest proces cu suspendarea, cu demisia, cu referendum, cu costuri, cu toată Europa...

T.B.: ...Vreți să candidați la Președinție acum?

D.V.: Eu, nu, în niciun caz. Mă lăsați să termin?

T.B.: Vă rog.

D.V.: Noi voiam să vă propunem să vă dați demisia.

T.B.: D'asta v-am întrebat. Vreți să intrăm într-un tur de alegeri împreună?

D.V.: Nu, deci repet. Eu nu vorbesc acum pentru mine, eu vorbesc pentru țară, pentru România. România are nevoie de liniște. După părerea dvs., s-a creat în România un climat de neliniște. Există o bătălie între toate instituțiile statului și soluția cea mai rapidă, cea mai eficientă și cu un rezultat inclusiv în relațiile externe cu ecou foarte bun ar fi ca...

T.B.: Să spunem așa: Securistul Voiculescu a reușit să-l convingă pe Traian Băsescu să demisioneze din funcția de președinte.

D.V.: Nu, securistul Voiculescu a reușit să-l convingă pe securistul Băsescu, pentru că, dacă vreți să intrăm la afirmații fără acoperire... Dvs. știți că eu am fost securist?

T.B.: Nu, da știu că aveți un dosar.

D.V.: Da, dar dosarul e la justiție, domnule președinte, și justiția urmează să se pronunțe. Vreți să o influențați într-un fel.

T.B.: Nu, domnu'... spun și eu!

D.V.: Dar de ce mă faceți securist?

T.B.: Păi, da... cam așa scriu și ziarele. Ce să fac? Vorbesc și eu! Așa… Dar hai să trecem la soluțiile constructive pe care le propuneți.

D.V.: Deci, soluția constructivă pe care...

T.B.: Lămuriți-mă de ce mai faceți comisia de anchetă!

D.V.: Repet, comisia de anchetă și-a încheiat misiunea astăzi, diseară terminăm raportul și mâine îl predăm Birourilor Permanente.

T.B.: Și vă e frică de Curtea Constituțională?

D.V.: Curtea Constituțională nu are niciun drept să spună Parlamentului, are rol consultativ.

T.B.: Consultativ.

D.V.: Ca atare, vreau să evit sau vă propun să evităm întreaga procedură care României, pe ansamblu, nu i-ar face bine. E prima oară în istoria României când avem de-a face cu o procedură de suspendare, cu un referendum pentru demitere, definitiv toată Europa și toată lumea se uită la noi, și nu cu ochi buni. Avem semnale, am avut întâlniri cu mulți ambasadori și cu reprezentanți ai firmelor internaționale care activează în România, care și-au manifestat îngrijorarea față de climatul politic. Sunt obligat să vi le spun, tocmai în argumentarea nevoii de a calma rapid lucrurile. Sigur că e un act de voință al dvs. Nimeni nu vă poate împinge la un astfel de act, dar m-ați întrebat ce soluție vedem noi.

T.B.: Am înțeles asta. Credeți că o să reușiți dvs. să mă bateți pe mine, pentru că eu aș candida din nou. Eu nu am nicio problemă să mă supun testului populației. Nu știu dacă dvs. aveți vreo problemă.

D.V.: Vorbiți cu mine, personal?

T.B.: D...

D.V.: Încă o dată, eu nu v-am confirmat că vreau să candidez la Președinție.

T.B.: Da.

D.V.: Dvs. aveți informații de genul ăsta?

T. B.: Nu, dar la cât de lipsit de rațiune acționați uneori, pot gândi și asta.

D.V.: Eu v-aș ruga să nu mă jigniți. Dacă acționez lipsit de rațiune sau nu, nu este atributul dvs. să mă catalogați pe mine...

T.B.: Dom' profesor, sunteți...

D.V.: Dacă.

T.B.: Sunteți într-o contradicție aici, pentru că mai înainte nu ați vrut alegeri europarlamentare și, dintr-odată, vreți alegeri prezidențiale. Dar, nu vă gândiți cumva că sistemul democratic... când se pierde o majoritate, că un președinte poate să spună ce vrea el, nu are nevoie de majoritate în Parlament, are nevoie de majoritate doar la populație. Nu v-ați gândit cumva că soluția pe care vreți să o ascundeți este cea politic corectă, adică demisia primului-ministru?

D.V.: Domnule președinte, vreți să gândiți în locul meu?

T.B.: Nu, vă întreb.

D.V.: V-aș ruga să mă lăsați să gândesc pentru mine și, vă rog eu, încă o dată, nu mă mai jigniți, domnule președinte.

T.B.: Nu, nu vă jignesc.

D.V.: Păi, nu. Dacă spuneți că vorbesc fără rațiune înseamnă că...

T.B.: Politic, pe rațiune politică asta nu rezolvă majoritatea parlamentară, domnule...

D.V.: Dar nu înțeleg, dacă veniți din nou la alegeri și sunteți sigur că veți câștiga, care e problema?

T.B.: Păi, unde e atunci... ce vă faceți cu efortul comisiei dvs.? Dar hai să depășim, de acord cu propunerea, am preluat-o, o notăm și scriem pe ea propunerea Voiculescu, singura constructivă în perioada asta.

D.V.: Noi așa vedem o rezolvare rapidă a problemelor, pentru că altfel, așa cum este acum aritmetica Parlamentului, va fi foarte greu de găsit un consens care să fie peren, măcar valabil pentru următorii doi ani.

T.B.: Păi, da... președintele câte voturi are în Parlament?

D.V.: Păi, nu, dvs. chiar mă forțați dvs. acum, că nu e vorba de voturi, e vorba de modul în care președintele îndeplinește rolul de

mediator în România, modul în care preşedintele înțelege să colaboreze cu Parlamentul, cu guvernul. Factorul de echilibru care, nefiind factor de echilibru, ar fi mai bine să nu fie.

T.B.: Dacă ies tot eu, ce vă faceți?

D.V.: Nu ştiu, o să vedem.

T.B.: Vă aflați într-o situație dificilă...

D.V.: De ce? Poate ieşim iar în Parlament sau poate ieşim cu voturi mai multe în Parlament, să vedem ...

T.B.: Nu, nu, dacă sunt alegeri prezidențiale şi eu câştig din nou, Parlamentul rămâne acelaşi.

D.V.: Care e problema?

T.B.: Cum faceți majoritatea sau ce vă faceți cu soluția făcută?

D.V.: Poate între timp vă schimbați dvs. stilul..

T.B.: Ah, nu....

D.V.: Nu vi-l schimbați?

T.B.: Nu, trebuie să vă schimbați dvs. năravul.

D.V.: La ce nărav vă referiți, domnule preşedinte?

T.B.: Nu intru în detalii.

D.V.: Când faceți afirmații că eu am năravuri, spuneți care!

T.B.: Domnu' Voiculescu, v-am invitat la consultări, nu să vă dau consultații.

D.V.: Nu, dar nu puteți să mă jigniți.

T.B.: Dar nu v-am jignit, vorbesc de năravuri.

D.V.: Vorbesc fără rațiune, am năravuri – astea sunt jigniri, domnu' preşedinte!

T.B.: Oare?

D.V.: Da, sigur! Eu aşa le consider.

T.B.: Bun, eu nu le consider aşa. Dacă ştiam că le considerați jigniri, nu le mai spuneam.

D.V.: Bine, accept. Mai avem, dacă ne permiteți...

T.B.: Toate punctele! Şi chiar am timp mai mult pentru dvs.

D.V.: Mai avem două chestiuni și aici depinde de bunăvoință dvs. şi de raporturile pe care dvs. le mai aveți cu parlamentarii de la anumite partide, dacă mai aveți dvs. putere de a influența, sunt două

lucruri în care dorim să vă solicităm sprijinul. Nu e în favoarea partidului, sunt două proiecte de-ale noastre pentru care ne luptăm. Îmi aduc aminte cu plăcere că ne-ați şi sprijinit o dată la unul din ele, în Senat. Unul dintre proiecte este acum la Cameră. De fapt, sunt trei. E vorba de neimpozitarea profitului care se reinvesteşte, care ar fi un motor de dezvoltare economică extraordinar de mare. Şi am trecut prin Senat, suntem în Cameră, dar nu avem voturile suficiente. Am făcut un amendament. Reinvestirea înseamnă în producție, în retehnologizare, nu maşini, case şi alte lucruri. Al doilea ar fi, într-un fel, compensație cu primul, un fond de 1% de solidaritate socială, luat de la firmele care fac profit, ca 1% din profitul lor să meargă în fondul de solidaritate socială pentru următorii trei ani, pentru că noi îi considerăm ca fiind cei mai grei.

T.B.: Aveți tot sprijinul meu, pentru tot!

D.V.: Bun, colegii mei, poate, mai au ceva de zis. Domnul Andon?

Sergiu Andon: După cum s-a desfăşurat dialogul, sincer, sunt chiar surprins că am stat până la sfârşit.

T.B.: A fost chiar interesant!

Cuprins

PARTEA A II-A: ECOURI PERSONALE